

112000-0312

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΣΥΝ/ΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΑΠΟ ΔΗΜΟΥΣ, ΝΟΜΑΡΧΙΑ,
ΔΑΣΑΡΧΕΙΑ, ΛΙΜΕΝΑΡΧΕΙΑ
ΝΟΜΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ**

Εισηγητής: κ. Νικολόπουλος

Σπουδάστριες

Γεωργία Αναγνωστοπούλου

Γεωργία Αδαμοπούλου

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2000

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Αριθ. Εισαγωγής

520

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΔΙΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΚΟΝΙΣΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΠΟΜΠΕΣ, ΛΕΙΜΥΤΕΣ,
ΑΔΕΛΦΕΙΑ, ΑΙΝΕΣΙΑΣ
ΕΣΤΙΝ ΚΑΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

κ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΣ

ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2000

Αφιερώνεται σε όλους εκείνους που βοήθησαν
στην διεκπεραίωσή της

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
Η ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ & ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	
1. Σύνταγμα	5
2. Νόμοι και συμβάσεις μέχρι τον Ν. 1650/86	13
3. Μετά τον Ν. 1650/85, προσβολή του περιβάλλοντος και προστασία του	16
4. Νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας	19

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ & ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ-ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

1. Ενιαίος Φορέας Περιβάλλοντος	29
2. Το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος (ΕΣΧΠ)	35
3. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ)	36
4. Υπουργεία με αρμοδιότητες προστασίας του περιβάλλοντος	37
3.1. Το Υπουργείο Γεωργίας	37
3.2. Το Υπουργείο Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας	38
3.3. Το Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	38
3.4. Το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας	39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ-ΝΟΜΑΡΧΙΑ

1. Σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις	40
2. Σύμφωνα με τον Ν. 1650/86	40
3. Κλιμάκια Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος	42
4. Σύμφωνα με ειδικότερη νομοθεσία	43
4. Σύμφωνα με τον Ν. 2647/98	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

1. Σύμφωνα με το Δημοτικό και τον Κοινοτικό Κώδικα	52
2. Σύμφωνα με τον Ν. 1650/86	54

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ - ΑΣΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ-ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

1. Ποινικές κυρώσεις	56
2. Αστική ευθύνη	58
3. Διοικητικές κυρώσεις	58

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΤΟΥΣ ΟΤΑ - ΔΑΣΑΡΧΕΙΑ - ΛΙΜΕΝΑΡΧΕΙΑ ΝΟΜΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

1. Γενικά	63
2. Η περίπτωση του νομού Αιτωλοακαρνανίας	64
• Διεύθυνση Περιβάλλοντος	64
• Νομαρχιακό Συμβούλιο	65
• ΚΕΠΠΕ	67

- Διεύθυνση Βιομηχανίας 70
- Διεύθυνση Συγκοινωνιών 70

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΤΑ

1. Γενικά	72
2. Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στους ΟΤΑ πρώτου βαθμού	74
3. Η περίπτωση του Νομού Αιτωλοακαρνανίας	77
3.1. Δήμος Ναυπάκτου	77
3.2. Δήμος Αστακού	96

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΔΑΣΑΡΧΕΙΑ

1. Νομοθεσία για την προστασία των δασών	110
2. Κύριοι φορείς προστασίας δασών	114
3. Δασικές αρχές Αιτωλοακαρνανίας	116
3.1. Δασαρχείο Μεσολογγίου	121
3.2. Δασαρχείο Ναυπάκτου	124
3.3. Δασαρχείο Αμφιλοχίας	128

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΛΙΜΕΝΑΡΧΕΙΑ

1. Νομοθεσία για την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος	134
2. Λιμεναρχεία Αιτωλοακαρνανίας	137
2.1. Υπολιμεναρχείο Μεσολογγίου	141
2.2. Λιμενικός σταθμός Αμφιλοχίας	150
2.3. Λιμενικός Σταθμός Ναυπάκτου	150

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ & ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟ ΑΙΤΩΛ/ΝΙΑΣ

Ελληνική & Κοινοτική νομοθεσία για το νομό Αιτωλ/νίας κατά τα έτη 1995-1996	152

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	154

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Το δίκαιο του περιβάλλοντος ως αυτόνομος κλάδος του δικαίου εμφανίζεται την τελευταία εικοσαετία. Το γεγονός αυτό συνδέεται άμεσα με τη συσσώρευση των οικολογικών προβλημάτων, τα οποία προκάλεσε η ραγδαία οικονομική ανάπτυξη διεθνώς, η οποία οδήγησε στη συνειδητοποίηση της ανάγκης να προστατευθεί το περιβάλλον και οι δραστηριότητες του ανθρώπου πάνω στη φύση να υπαχθούν στη σφαίρα του δικαίου. Απαραίτητη προϋπόθεση της δημιουργίας ενός σώματος κανόνων δικαίου. Απαραίτητη προϋπόθεση της δημιουργίας ενός σώματος κανόνων δικαίου για την αντιμετώπιση ενός ειδικού προβλήματος είναι να ανταποκρίνονται αυτοί σε μια έντονη ανάγκη του κοινωνικού συνόλου.

Το πρόβλημα του περιβάλλοντος μπόρεσε να δικαιολογήσει μια ειδική νομική ρύθμιση μόνο από τη στιγμή που α) στο οικονομικό επίπεδο η αύξηση των περιπτώσεων οικολογικής βλάβης φάνηκε ότι αποτελούσε εμπόδιο για την παραπέρα ανάπτυξη και β) στο επίπεδο δημόσιας υγείας, η υγεία των ανθρώπων θεωρήθηκε πλέον ότι βρίσκεται σε κίνδυνο. Το δίκαιο του περιβάλλοντος, τυποποιεί την οικολογική κρίση, η οποία με τη σειρά της αποκαλύπτει τους διάφορους τρόπους λειτουργίας του κοινωνικού συστήματος και επισημαίνει τα πραγματικά προβλήματα του XX αιώνα.

Η συνειδητοποίηση της ανάγκης για νομική κάλυψη της προστασίας του περιβάλλοντος, ένταξης δηλ. της προστασίας του περιβάλλοντος στο χώρο του δικαίου, οδήγησε στη δημιουργία ενός αυτόνομου κλάδου του δικαίου, του δικαίου του περιβάλλοντος, το οποίο συνοπτικά μπορεί να ορισθεί ως το δίκαιο για την αντιμετώπιση της οικολογικής βλάβης και για την προστασία του περιβάλλοντος. Το

δίκαιο αυτό σκοπό έχει την καθολική νομική αντιμετώπιση του οικολογικού προβλήματος.

Το δίκαιο του περιβάλλοντος αποτελεί ξεχωριστό κλάδο του δικαίου κυρίως γιατί ρυθμίζει μια νέα πτυχή της κοινής ζωής, η οποία συνδέεται με τη σχέση του ανθρώπου προς το φυσικό περιβάλλον. Η σχέση αυτή απαιτεί για τη ρύθμισή της κανόνες δικαίου, οι οποίοι θεσπίστηκαν ειδικά γι' αυτήν και σύμφωνα με την ιδιομορφία της και αφορούν συγκεκριμένα στην επίλυση των προβλημάτων που αυτή δημιουργεί. Η ρύθμιση περιβαλλοντικών προβλημάτων από άλλους γενικούς κανόνες δικαίου έχει περιορισμένη εμβέλεια και αμφίβολη αποτελεσματικότητα.

Στην Ελλάδα τα πρώτα σύνολα ειδικών κανόνων και όχι πλέον διάσπαρτων και ευκαιριακών διατάξεων, τα οποία έχουν ως αντικείμενό τους τις σχέσεις του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον εμφανίζονται το 1976.

Ψηφίζεται από τη Βουλή ο Ν. 360/1976 «περί χωροταξίας και περιβάλλοντος», ενώ ήδη υπάρχει το άρθρο 24 στο Σύνταγμα για την προστασία του περιβάλλοντος.

Αν θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε την προστατευτική σαφήνεια ενός ορισμού μπορούμε να προσδιορίσουμε το δίκαιο του περιβάλλοντος ως το δίκαιο της πάλης κατά την οικολογικής βλάβης και της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, το σκοπό του δε να συνοψίσουμε στην εξουδετέρωση των συνεπειών της τεχνικής και οικονομικής προόδου και στην αντιμετώπιση και λύση του οικολογικού προβλήματος.

Σύμφωνα με το άρθρο 24 1 του Συντάγματος του 1975, το οποίο περιλαμβάνεται στην ενότητα των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων: «Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα».

Με τα ιδιαίτερα κατασταλτικά αυτά μέτρα ασχολείται η πτυχιακή αυτή εργασία μας.

Στο εισαγωγικό μέρος αυτής γίνεται μια σύντομη θεώρηση της έννοιας του περιβάλλοντος και της συνταγματική προστασίας αυτού.

Στο πρώτο εκ των δύο μερών της εργασίας βασιζόμενοι στον Ν. 1650/86 τον πλέον βασικό νόμο για την προστασία του περιβάλλοντος αναφερόμαστε στο νομοθετικό και διοικητικό πλαίσιο που διέπει την προστασία του περιβάλλοντος και πιο αναλυτικά στις υπηρεσίες περιβάλλοντος σύμφωνα με το άρθρο 25 του ίδιου νόμου (ΕΦΟΠ & ΚΕΠΠΕ), στη διοικητική οργάνωση της προστασίας του περιβάλλοντος, δηλαδή τις αρμοδιότητες για την προστασία του περιβάλλοντος που είναι κατανεμημένες μεταξύ της κεντρική και περιφερειακής διοίκησης καθώς και της τοπικής αυτοδιοίκησης και διαφόρων αυτοδιοικούμενων Δημόσιων Νομικών Προσώπων και στις προβλέπιμες ποινικές και διοικητικές κυρώσεις και την αστική ευθύνη των υπευθύνων για ρύπανση σύμφωνα με τα 28-32 του Ν. 1650/86.

Το δεύτερο μέρος της πτυχιακής μας εργασίας, αποτελεί ειδικό μέρος αυτής, διότι αναφέρεται στην περίπτωση του Νομού Αιτωλοακαρνανίας, μελέτη που αφορά την εφαρμογή της περιβαλλοντική νομοθεσία από τη Νομαρχία, τους Δήμους, τα Δασαρχεία και τα Λιμεναρχεία του νομού αυτού, που για την συλλογή των στοιχείων αυτών που αναφέρονται στην παρούσα, προστρέξαμε στις αρμόδιες υπηρεσίες, οι οποίες δεν ήταν οι περισσότερες ιδιαίτερα εξυπηρετικές με αποτέλεσμα η έρευνά μας για ορισμένες περιοχές να είναι ελλιπής, λόγω δυστροπιών υπαλλήλων για την μη παραχώρηση σε μας στοιχείων των αρμόδιων υπηρεσιών. Μάλιστα θα θέλαμε να επισημάνουμε το γεγονός ότι ο Δήμος Αγρινίου, ο κυριότερος Δήμος του Νομού, ο οποίος θα μπορούσε να είναι και η πρωτεύουσά του, αρνήθηκε σε μας την πρόσβαση σε αρχεία του, τα οποία ήταν υποχρεωμένος εκ του νόμου να δώσει παρά τις συνεχείς οχλήσεις μας, προφασισζόμενος άλλοτε είτε φόρτο εργασίας, ή έλλειψη προσωπικού να μας βοηθήσει, απουσία υπευθύνων και άλλες πολλές δικαιολογίες, που μας αφήνουν αδιάφορους για τη φύση τους, αλλά μας προστρέπουν να κάνουμε την θλιβερή διαπίστωση ότι η διοικητική οργάνωση του Δήμου αυτή είναι κάκιση και η εξυπηρέτηση του κοινού ανύπαρκτη εξαιτίας κακοτροπίας και κακετρέχιας ορισμένων «βολεμένων» υπαλλήλων. Πέραν αυτών όμως των σημαντικότερων προβλημάτων που συναντήσαμε, προσπαθήσαμε, με ότι στοιχεία είχαμε στη διάθεσή μας και βασιζόμενοι πλέον στις δικές μας δυνάμεις και διαπιστώσεις, να καταγράψουμε την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας μέσα από τα εκτελεστικά όργανα της περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης, τις ποινές δηλαδή που επέβαλε η εκάστοτε αρμόδια υπηρεσία στις ανάλογες παράνομες ενέργειες επιχειρήσεων και ιδιωτών. Για όποιες ελλείψεις η ευθύνη πλέον σύμφωνα με τα πρόλεγόμενά μας βαρύνει αποκλειστικά τους ιθύνοντες για την απόκρυψη των στοιχείων αυτών τα οποία επανελλειμένως ζητήσαμε.

Σεβόμενοι τις απόψεις σας, οι συγγραφείς της εργασίας αυτής, ευχαρίστως θα αποδέχονταν την όποια καλοπροαίρετη κριτική.

Αδαμοπούλου Γεωργία
Αναγνωστοπούλου Γεωργία

Μεσολόγγι, 2000

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ & ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1. ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Στην Ελλάδα, οι συνταγματικές διατάξεις μέχρι το έτος 1975, μπορούσαν να θεωρηθούν ότι εμμέσως ρύθμιζαν τα συναφή ζητήματα και διακρινόταν για την προσήλωσή τους μόνο στην προστασία του ανθρώπου. Δεν αντιμετώπιζαν ευθέως το πρόβλημα της προστασίας του περιβάλλοντος. Έτσι οριζόταν ότι "Πάντες.. απολαύουν απολύτου προστασίας της ζωής"¹ ή ότι "Έκαστος έχει το δικαίωμα ελεύθερας αναπτύξεως της προσωπικότητός του..." και "Το Κράτος μεριμνά διά την υγείαν του πληθυσμού.."2.

Κατ' ακολουθία, η συνταγματική θεμελίωση κανόνων για την προστασία του περιβάλλοντος μπορούσε να πραγματοποιηθεί μόνο βάσει των γενικών διατάξεων για

¹ Άρθρο 13 Συντ. 1952, 7 Συντ. 1927 και 8 δικτατορικού Συντ. 1968

² Άρθρα 9 § 1 και 27 § 3 δικτατορικού Συντ. 1968

την προστασία της υγείας και της ζωής, δηλ της οντότητας των ατόμων. Η ανυπαρξία ειδικών διατάξεων αφορούσε και την κοινή νομοθεσία.

Κατά τα τελευταία έτη, το πρόβλημα της προστασίας του περιβάλλοντος έγινε οξύ. Η Ακαδημία Αθηνών (ΝΠΙΔΔ) προέβη, την 6 Μαΐου 1974, στην έκδοση Γενικής Διακήρυξης για τη ρύπανση και τη μόλυνση του περιβάλλοντος, την αλλοίωση του φυσικού τοπίου και την προστασία του ιστορικού χώρου και των αρχαιοτήτων.³

Εξάλλου, από τα Πολιτικά Κόμματα διακηρύχθηκε, ενόψει των βουλευτικών εκλογών της 17-11-1974, η πρόθεσή τους να προγραμματίσουν τη λήψη μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος⁴ και εκδόθηκε Κοινή Δήλωση τούτων όπου, μεταξύ άλλων, τονίζεται ότι η ποιότητα του περιβάλλοντος αποτελεί εθνική επιδίωξη και πρέπει να κατοχυρωθεί ως αναφαίρετο ατομικό δικαίωμα των πολιτών.⁵

Παρόμοιες και ταυτόσημες θέσεις, μεταξύ τους, διετύπωσαν, μετά είκοσι έτη, τα δύο μεγάλα Πολιτικά Κόμματα της «Νέας Δημοκρατίας» και του «Π.Α.Σ.Ο.Κ.».⁶

Στο ισχύον Σύνταγμα, περιλήφθηκαν ρητές διατάξεις για την προστασία του περιβάλλοντος.

Οι συνταγματικές διατάξεις μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες:

(Α) Γενικές διατάξεις. Πρόκειται για εκείνες με τις οποίες προστατεύεται η «προσωπικότητα» καθενός (άρθρο 5 παρ. 1), η "ζωή" όλων (άρθρο 5 παρ. 2) και η "υγεία των πολιτών" (άρθρο 21 παρ. 3). Επισημαίνεται, η νομολογιακή άποψη ότι σε περίπτωση "αναποφεύκτου συγκρούσεως μεταξύ των δύο τούτων αγαθών (δηλ του φυσικού περιβάλλοντος και της υγείας - φυσικά και της ζωής - των ανθρώπων) η προτεραιότητα προστασίας παρέχεται εις την ανθρωπίνη υγείαν λαμβανομένης, παράλληλως πάσης μερίμνης για την μικροτέραν δυνατήν διατάραξιν του τυχόν εκ των προστατευτικών μέτρων θιγομένου φυσικού περιβάλλοντος" (ΣΕ 1874/1994). Για τις διατάξεις αυτές έγινε λόγος ανωτέρω.

³ Εφημερίδα «Ελεύθερος Κόσμος» της 16.6.1974

⁴ Περιοδικό: «Οικονομικός Ταχυδρόμος», φ. 1074/28-11-1974, 12-13

⁵ Εφημερίδες «Το Βήμα» και «Μακεδονία» της 17/1/1974.

⁶ Εφημερίδα "Η Καθημερινή" της 6.10.1993.

(B) Ειδικές διατάξεις. Αυτές αναφέρονται σαφώς στο πρόβλημα, δεν είναι όμως συστηματικές. Βασική ρύθμιση επιχειρείται με το άρθρο 24, με το οποίο ο συντακτικός Νομοθέτης προσπαθεί να εκφράσει τις σύγχρονες διεθνώς επικρατούσες απόψεις προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, υπό φιλελεύθερο ανταγωνιστικό οικονομικό καθεστώς, από τις ενέργειες ιδίως των ιδιωτών. Εξάλλου, το άρθρο 24 αποτελεί και μια ακόμη περίπτωση διατάξεων που προβλέπουν, ρητώς, άσκηση επεμβατικής αρμοδιότητας του Κράτους επί της οικονομικής δραστηριότητας των ιδιωτών. Ειδικότερα παρατηρούμε τα ακόλουθα:

α) Το άρθρο 24 καθιερώνει "υποχρέωση" του Κράτους να προστατεύει το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, με τη λήψη ιδιαίτερων μέτρων (προληπτικών ή κατασταλτικών) για τη διαφύλαξή του. π.χ οι διατάξεις του Ν. 743/1977, αποβλέπουν στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Εξάλλου, με τις ανωτέρω διατάξεις του Συντάγματος δεν προβλέπεται, ρητώς, η καθιέρωση υποχρέωσης των πολιτών (όπως λ.χ. προβλέπεται η φοροδοτική τους υποχρέωση κατά το άρθρο 4 παρ. 5 Συντ.) να προστατεύουν το περιβάλλον. Οι υποχρεώσεις επιβάλλονται κατά περίπτωση (ως ενέργειες ή παραλείψεις) στους διοικούμενους βάσει των διατάξεων του οικείου νόμου (λ.χ. του Δασικού Κώδικα), σύμφωνα με τη γενική διάταξη του Συντ. κατά την οποία περιορισμός στην ελευθερία, γενικώς, των ατόμων επιτρέπεται «μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος» (άρθρο 5 παρ. 3). Έτσι, κατά το Ν 998/1979, η προστασία των δασών "αποτελεί υποχρέωσιν, τόσον των κρατικών οργάνων .., όσον και των πολιτών" (άρθρο 2 παρ. 1).

Κατά το άρθρο 24 παρ. 1 Συντ. το Κράτος υπέχει υποχρέωση να λαμβάνει "ιδιαίτερα" μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος, δηλ μέτρα αποτελεσματικά για "τη διαφύλαξη" του περιβάλλοντος. Η συνταγματική προστασία αποτελεί νόμιμο κριτήριο καθορισμού του περιεχομένου των "μέτρων" (ΣΕ 695/1986), εφόσον «έχει αναχθεί σε συνταγματικά προστατευόμενη αξία» (ΣΕ 2281, 2282/1992). Η κρατική υποχρέωση εμφανίζεται, πρακτικά, με το ακόλουθο περιεχόμενο:

(αα) Θετική υποχρέωση θέσπισης νομοθετικών και διοικητικών "μέτρων" για "τη διαφύλαξη" του περιβάλλοντος (ΣΕ 2343/1987, 10, 643, 1615/1988) αλλά και εφαρμογής τούτων. Διότι η αδράνεια της διοίκησης, λ.χ. να διατάξει την κατεδάφιση αυθαίρετου κτίσματος, συνιστά παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας και έτσι είναι ακυρωτέα (ΣΕ 686/1994 και ΣΕ 3732/1992) Η υποχρέωση αυτή σημαίνει, ακόμη, ότι οι κρατικές αρχές οφείλουν, ενόψει νομοθετημάτων που

δεν συνάδουν προς την προστασία που παρέχει το άρθρο 24 παρ. 1 Συντ. ή που ελλείπουν να εφαρμόσουν ευθέως τις διατάξεις τούτου.

Η νομολογία ήδη δέχεται ότι και σε περίπτωση κατά την οποία τυχόν δεν υπάρχει νομοθετική προστασία του περιβάλλοντος, "γεννάται εκ των ως άνω συνταγματικών επιταγών .. και δια την Διοίκησην ευθεία υποχρέωσις, όπως ... λαμβάνη υπ' όψιν και τας περί την ... προστασίαν απόψεις, εν συνεκτιμήσει πάντων των συνθετόντων το εθνικόν συμφέρον παραγόντων." (ΣΕ 811, 4576/1977, 30478/1980, 2006/1981). Έτσι "η Διοίκησης οφείλει, εις ην περίπτωσιν δεν υφίσταται ειδική νομοθετική πρόβλεψις, ως προς τους όρους.. της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος ... να διαλάβη εις αυτήν ταύτην την εγκρίνουσαν απόφασιν ... συγκεκριμένους όρους ..." (ΣΕ 2006/1981) Αλλά, δεν αγνοείται και η προστασία του ατομικού συμφέροντος, εφόσον η αξίωση προς αποζημίωση του ιδιοκτήτη ακινήτου στο οποίο έχουν επιβληθεί περιορισμοί (άρθρο 50 ΚΝ 5351/1932) και μάλιστα τέτοιοι που φθάνουν μέχρι την πλήρη απαγόρευση ανοικοδόμησης, μπορεί να στηρίζεται αποκλειστικώς και ευθέως στο άρθρο 24 παρ. 6 του Συντάγματος. Διότι, και όταν ελλείπει σχετική νομοθετική ρύθμιση, γεννάται ευθεία από το Σύνταγμα υποχρέωση της Διοίκησης να εξασφαλίσει την διηνεκή προστασία του μνημείου και παραλλήλως την αποζημίωση του πληττόμενου ιδιοκτήτη(ΣΕ 3146/1986, 2801/1991).

Η αξίωση προς αποζημίωση γεννάται, ελλείψει ειδικής ρύθμισης, από την πάροδο εύλογου χρόνου (από την επιβολή του μέτρου της απαγόρευσης ανοικοδόμησης) εφόσον ο ιδιοκτήτης επιδιώξει την αποκατάσταση της ζημίας είτε με αίτησή του προς την Διοίκηση είτε ευθέως προς το αρμόδιο Διοικητικό Δικαστήριο (ΣΕ 3146/1986, 2801/1991,1517/1993).

Κατ' ακολουθία, παρατηρούμε ότι τίθενται, εμμέσως, κριτήρια δράσης της δημόσιας διοίκησης η οποία καλείται να εφαρμόσει αμέσως τις συνταγματικές διατάξεις. Η άποψη κρίνεται ορθή, διότι κατ' αυτό τον τρόπο δεν κινδυνεύουν να παραμείνουν ανενεργείς, εν όλω ή εν μέρει, οι συνταγματικές διατάξεις.

(ββ) Αρνητική υποχρέωση να μη λαμβάνονται «μέτρα» αντίθετα προς τις διατάξεις του άρθρου 24 παρ. 1 Συντ. Συνεπώς, η αρνητική υποχρέωση αφορά και τον κοινό Νομοθέτη (βλ. και ΣΕ 2343/1987,10,643, 1615/1988). Έτσι, σε περίπτωση που τα «μέτρα», νόμοι ή διοικητικές πράξεις, είναι αντίθετα προς το άρθρο 24 παρ. 1 Συντ. οι κρατικές Αρχές υποχρεούνται να μη τα λάβουν και αν

τυχόν έχουν ληφθεί, πριν από το 1975 ή μετά, να μη τα εφαρμόσουν ως αντισυνταγματικά (ΣΕ 1405/1990, 2801/1991).

β) Ο προσδιορισμός όμως της έννοιας της προστασίας του περιβάλλοντος ως έννομου αγαθού σύνθετου και συλλογικού καθιστά επιβεβλημένη την έρευνα και της έννοιας του δικαιώματος των ανθρώπων απέναντι στο Κράτος να απαιτήσουν συναφή δράση τούτου.

Το ισχύον Συντ. προστατεύει τόσο το φυσικό όσο και το πολιτιστικό περιβάλλον

1) Φυσικό περιβάλλον. Εκτός από τη γενική ρήτρα του άρθρου 24 παρ. 1, παρέχεται και η ακόλουθη προστασία

α) Προστασία (άρθρο 24 παρ. 1 και 117 παρ. 34) των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων που είναι «αγαθά της φύσεως» (ΣΕ 2248/1979, 89/1981, 1127/1990, 2224/1993). Το δικαίωμα προστασίας των δασών είναι υπέρτερο από το δικαίωμα προστασίας της ιδιοκτησίας (ΣΕ 1516/1993, ΑΠ 49/1993, ΝοΒ, 1993, 1086) Επισημαίνεται ότι τα Πολιτικά Δικαστήρια κρίνουν την ύπαρξη ή μη ιδιωτικών δικαιωμάτων και όχι τον χαρακτήρα μιας έκτασης ως δασικής ή μη. Για τον εν λόγω χαρακτηρισμό αρμόδια είναι η διοίκηση και εφόσον υπάρξει αμφισβήτηση τελικά το Συμβούλιο Επικρατείας.

Ειδικότερα:

1) Απαγορεύεται η μεταβολή του προορισμού των δημόσιων δασών και των δημόσιων δασικών εκτάσεων, εκτός αν προέχει η αγροτική εκμετάλλευσή τους για την εθνική οικονομία ή άλλη χρήση επιβαλλόμενη όμως από το δημόσιο συμφέρον (λ.χ. για διάνοιξη δημόσιων οδών ή των ΟΤΑ: ΣΕ 948/1991 ή εγκατάσταση σταθμού βιολογικού καθαρισμού λυμάτων: ΣΕ 2829/1993). Τα δάση και οι δασικές εκτάσεις από τη φύση τους αποτελούν ευπαθή οικοσυστήματα το Συντ. επέτρεψε σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις την μεταβολή του προορισμού τους, υπό τον όρο όμως ότι η θυσία της δασικής βλάστησης αποτελεί το μόνο πρόσφορο μέσο για την ικανοποίηση μιας ανάγκης δημόσιου συμφέροντος (ΣΕ 2829/1993, 66611994). Η συνταγματική απαγόρευση κρίθηκε ως απόλυτη για τα δημόσια δάση, υπό την έννοια ότι "δέον εκάστοτε να προκύπτει, μετ' ενδελεχή έρευναν και ητιολογημένην κρίσιν, ότι ο δημόσιος σκοπός δεν δύναται να επιτευχθή άλλως ή διά της μετατροπής της κατά προορισμόν μορφής του δάσους ή των δασικών εκτάσεων" (ΣΕ (Πρ) 266 και

1259/1977, ΤοΣ, 1977, 348 και 681) εξάλλου, για τα ιδιωτικά δάση, δεν υπάρχει τέτοια απαγόρευση, αλλά και αυτά "μόνον επί τη βάσει αντικειμενικών κριτηρίων μη ανατρεπόντων τον κανόνα της προστασίας του δάσους δύνανται να αποβάλλουν κατά περιπτώσιν τον δασικόν χαρακτήρα" κατ' αρχή (ΣΕ (ηρ) 1259/1977, όπ. αν.) ακόμη, κρίθηκε ότι η εν λόγω απαγόρευση ισχύει και για πάρκα ή άλση τα οποία έχουν αποκτήσει τέτοιο χαρακτήρα ((εν τοις πράγμασι» (ΣΕ 118/1993).

2) Δημόσια ή ιδιωτικά δάση ή δασικές εκτάσεις καταστραφείσες ή καταστρεφόμενες από πυρκαϊά κλπ., δεν αποβάλλουν τον προηγούμενο χαρακτήρα τους. η προστασία όμως αυτή, προϋποθέτει καταστροφή ή αλλοίωση του δασικού χαρακτήρα που προήλθε «αποκλειστικά από υλικές πράξεις ή φυσικά αίτια» και όχι από νομικές πράξεις, όπως λ.χ τα ρυμοτομικά σχέδια (ΣΕ 551/1993).

3) Τα ανωτέρω δάση ή εκτάσεις κηρύσσονται υποχρεωτικώς αναδασωτέες (ΣΕ 2248/1979, 2558/1990) και αποκλείεται η διάθεσή τους για άλλο προορισμό. η προστασία αυτή έχει απόλυτο χαρακτήρα (ΣΕ 2453/1982), είναι υποχρεωτική και ισχύει ανεξαρτήτως για κάθε περίπτωση (ΣΕ 952/1990 και ΣΕ (Πρ) 800/1985, ΤοΣ, 1985, 541). Ειδικότερα, απαγορεύεται απόλυτα οποιαδήποτε επέμβαση πριν από την πραγματοποίηση του σκοπού της αναδάσωσης, διότι, αλλιώς, θα γινόταν καταστρατήγηση του άρθρου 117 παρ. 3 του Συντ. άλλωστε, η επέμβαση μπορεί να γίνει «στο άκρως απαραίτητο μέτρο» (ΣΕ 2778/1988 και 664/1990).

4) Επιτρέπεται η αναγκαστική απαλλοτρίωση δασών ή δασικών εκτάσεων μόνο υπέρ του Δημοσίου, διατηρούμενης πάντως της μορφής τους αμετάβλητης ως δασικής.

Ο συντακτικός Νομοθέτης παράλειψε να προβεί σε ρύθμιση της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος, παρόλο που η Ελλάδα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη θάλασσα.

β) Συνταγματική προστασία απολαμβάνει το οικιστικό περιβάλλον(άρθρο 24 παρ. 2-5 βλ και ΣΕ 2242/1994). Έτσι, προβλέπεται προστασία της χωροταξικής αναδιάρθρωσης και πολεοδομικής ανάπτυξης της Χώρας, με τη λήψη και μέτρων περιορισμού της ιδιοκτησίας, χωρίς να θεσπίζεται κώλυμα εφαρμογής της κείμενης νομοθεσίας για την ίδρυση και λειτουργία βιομηχανιών ή εκτέλεση άλλων τεχνικών έργων πριν να συνταχθεί γενικότερη χωροταξική μελέτη δεδομένης περιοχής (ΣΕ 810, 811, 476/1977). Πάντως, αντίκειται προς το Σύνταγμα νόμος ή κανονιστικό Διάταγμα (καθορισμού όρων δόμησης) που δεν λαμβάνει υπόψη τα συνταγματικά

κριτήρια χωροταξίας (ΣΕ (Πρ) 585/1978, ΤοΣ, 1978, 569 και ΣΕ 1876/1980, επίσης ΣΕ 695-96/1986). Εξάλλου, αντίκειται στο Σύνταγμα νόμος που εξαιρεί αυτομάτως από την κατεδάφιση κάθε αυθαίρετη κατασκευή (ΣΕ 4340/1984) και οι διατάξεις που προβλέπουν εξαίρεση από την κατεδάφιση, πρέπει να ερμηνεύονται στενά, διότι ενόψει του άρθρου 24 παρ. 2 του Συντ η κατεδάφιση κάθε αυθαίρετης οικοδομής αποτελεί τον κανόνα (ΣΕ 4241/1990).

Η χωροταξική οργάνωση της Χώρας πρέπει να γίνει εντός εύλογου χρόνου, κατά την κοινή πείρα, τόσο υπό την μορφή "εθνικού χωροταξικού σχεδίου της επικρατείας" όσο και υπό την μορφή "περιφερειακών χωροταξικών σχεδίων". Έτσι, άλλα σχέδια που καθιερώνει ο νόμος, λ.χ. Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια και Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου, αποτελούν προσωρινά υποκατάστατα τα οποία μετά την πάροδο του εύλογου χρόνου δεν θα συνάδουν με το άρθρο 24 παρ. 2 του Συντ. (ΣΕ (Πρ) 246 και 586/1992, ΤοΣ, 1993, 404 και 407).

Εξάλλου, αντίκειται στο Συντ. πολεοδόμηση η οποία περιορίζεται "με την αποδοχήν τετελεσμένων γεγονότων εκ της αυθαίρετου δομήσεως" (ΣΕ (Πρ) 9211/993), ούτε επιτρέπεται «να προηγηθεί η έγκριση διαμορφωμένης καταστάσεως και να έπεται ο σχεδιασμός» (ΣΕ (Πρ) 498/1993, ΕΛΛΔικ, 1994, 201) ή να συντελείται νομιμοποίηση «de facto καταστάσεως» (ΣΕ (Πρ) 64/1992, ΝοΒ, 1993, 142). Αλλά και η μεταφορά του συντελεστή δόμησης (κατά τον Ν 8801/1979) καθίσταται σύμφωνη με το Συντ. μόνο μετά την θέσπιση αντικειμενικών κριτηρίων κατά την οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής του θεσμού τούτου (ΣΕ 1071/1994).

Τα σχέδια πόλεων (άρθρα 1-2 ΝΔ 17-7-1923) και οι πολεοδομικές μελέτες (άρθρο 6 Ν 1337/1983) καίτοι δεν αποτελούν κανονιστικές πράξεις, αλλ' αποτελούν "γενικές ατομικές πράξεις" ή αλλιώς "πράξεις γενικής εφαρμογής"⁷, πρέπει να δημοσιεύονται στην ΕτΚ, διότι αποτελούν το μέσο επεμβάσεων του Κράτους, με σοβαρές δυσμενείς, ενδεχόμενα, επιπτώσεις στο δικαίωμα της ατομικής ιδιοκτησίας, για την ορθολογική χωροταξική αναδιάρθρωση της χώρας και την οικιστική βελτίωσή της (ΣΕ 488, 1722/1991).

γ) Προστασία των παραδοσιακών περιοχών και στοιχείων, με τη λήψη των ως άνω μέτρων (άρθρο 24 παρ. 6)

⁷ Α. Τάχος, Ελληνικό διοικητικό δίκαιο, 1993, 112 επ.

II) **Πολιτιστικό περιβάλλον.** Εκτός από τη γενική ρήτρα του άρθρου 24 παρ. 1, παρέχεται και η ακόλουθη προστασία.

α) Προστασία υπό την έννοια της υποχρέωσης του Κράτους για ανάπτυξη και προαγωγή, της ελευθερίας της τέχνης, της επιστήμης, της έρευνας και της διδασκαλίας (άρθρο 16 παρ. 1).

β) Προστασία των μνημείων, των παραδοσιακών περιοχών και στοιχείων, με τη λήψη και μέτρων περιορισμού της ιδιοκτησίας (άρθρο 24 παρ. 6. Διότι οι αρχαιότητες και τα μνημεία αποτελούν στοιχεία της "εθνικής παράδοσης" (ΣΕ 1974/1974) και γενικότερα το πολιτιστικό περιβάλλον αποτελεί την "πολιτιστική κληρονομία" της Χώρας (ΣΕ 3146/1986). Οι εν λόγω περιορισμοί μπορούν να έχουν ευρύτερο περιεχόμενο από τους γενικούς περιορισμούς της ιδιοκτησίας κατά το άρθρο 17 του Συντάγματος και θεμελιώνουν όπως ήδη σημειώθηκε, αξίωση αποζημίωσης που στηρίζεται ευθέως στο άρθρο 24 παρ. 6 του Συντ. (ΣΕ 3146/1986 και 2801/1991, 1517/1993).⁸

---

⁸ Σκούρης Βασίλειος - Τάχος Αναστάσιος: "Δίκαιο προστασίας του περιβάλλοντος", εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, 8^η έκδοση, Θεσσαλονίκη 1995, σελ.27-33

2. ΝΟΜΟΙ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟΝ Ν. 1650/86

Στην Ελλάδα μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του εβδομήντα η σχετική νομοθεσία για την προστασία του περιβάλλοντος δεν περιελάμβανε κύριο λόγο σε ειδικούς νόμους, αλλά οι σχετικές με αυτή διατάξεις ψηφίζοταν ευκαιριακά σε διάφορα νομοσχέδια, τα οποία εισηγούνταν τα διάφορα υπουργεία.

Προηγουμένως αξίζει να αναφερθεί ο ν. 4529/1966 Περί κυρώσεως της Διεθνούς Συμβάσεως «περί προλήψεως ρυπάνσεως της θάλασσας δια πετρελαίου του Λονδίνου του 1954», η οποία δεν ισχύει πλέον.

Το έτος 1974 η χώρα μας κυρώνει με το ν.δ. 191/1974 την Σύμβαση Ραμσάρ, η οποία θεωρείται από τους ειδικούς ως το «Ευαγγέλιο» για την προστασία των υδροτόπων. Η Σύμβαση αυτή είχε υπογραφεί το 1971 στην Ιρακινή πόλη Ραμσάρ. Τέθηκε δε σε ισχύ στις 25 Δεκεμβρίου 1975.

Το 1976 υπήρξε έτος σημαντικό για την ψήφιση νομοθετημάτων, τα οποία αναφέρονται στην προστασία του περιβάλλοντος γενικά. Συγκεκριμένα ψηφίσθηκε ο ν. 314/1976 Περί κυρώσεως της Διεθνούς Συμβάσεων των Βρυξελλών του 1969 «Περί αστικής ευθύνης συνεπεία ζημιών εκ ρυπάνσεων υπό πετρελαίου». Αργότερα το Πρ. δ. 666/82 καθορίζει τα τις ιδρύσεως, διαχειρίσεως και κατανομής του κεφαλαίου περιορισμού της αστικής ευθύνης του πλοιοκτήτου για ζημίες ρυπάνσεως από πετρέλαιο, όπως τροποποιήθηκε με το Πρ. δ. 494/1989. Το αυτό έτος ψηφίσθηκε επίσης ο ν. 360/1976 «Περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος» με κύρια επιδίωξη την προστασία του περιβάλλοντος, την κατάρτιση σχεδίων και Προγραμμάτων Χωροταξίας, καθώς και με την ανάπτυξη ορισμένων δραστηριοτήτων και λειτουργιών. Καθίσταται πλέον το Υπουργείο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος το αρμόδιο όργανο για την προστασία του περιβάλλοντος, χωρίς όμως να αποκλείεται η άσκηση αναλόγων αρμοδιοτήτων και από άλλες κρατικές υπηρεσίες.

Η νομοθετική παραγωγή αυτού του έτους συνεχίζεται με τον ν. 468/1976 «Περί αποζητήσεως, ερεύνης και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων», όπου κατ' έμμεσο τρόπο επιδιώκεται η προστασία του περιβάλλοντος.

Το επόμενο έτος ακολουθεί η ψήφιση του ν. 743/1977 «Περί προστασίας του θαλασσίου περιβάλλοντος και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων». Ο νόμος αυτός στηρίζεται στο άρθρο 24 του Συντάγματος και το άρθρο ΙΧ της Διεθνούς Συμβάσεως

του Λονδίνου του 1954 «Περί προλήψεως της ρυπάνσεως της θαλάσσης διά πετρελαίου». Με τον νόμο αυτό γίνεται η πρώτη σημαντική προσπάθεια για την αναγκαία προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στα διεθνή καθιερωμένα, ενώ διευκολύνθηκε η κύρωση από τη χώρα μας της διεθνούς Συμβάσεως MARPOL 73/78.

Ακολουθεί ο ν. 855/1978 «Περί κυρώσεως της Διεθνούς Συμβάσεως της Βαρκελώνης του 1976 Περί προστασίας της Μεσογείου Θάλασσας εκ της ρυπάνσεως μετά του συνημμένου σ' αυτήν παραρτήματος και των πρωτοκόλλων αυτής «Περί προλήψεως ρυπάνσεως της Μεσογείου Θάλασσας εκ της απορρίψεως ουσιών εκ των πλοίων και αεροσκαφών» και «Περί συνεργασίας δια την καταπολέμησιν ρυπάνσεως της Μεσογείου Θάλασσας εκ πετρελαίου και άλλων επιβλαβών ουσιών», μετά των συνημμένων σ' αυτά παραρτημάτων.

Το 1979 εκδίδονται ο ν. 947/1979 «Περί οικιστικών περιοχών» και ο ν. 998/1979 «Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας».

Το επόμενο έτος ψηφίζονται ο ν. 1032/1980 «Περί συστάσεως Υπουργείου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος και την ρύθμιση θεμάτων ιδρύσεως και λειτουργίας βιομηχανιών».

Το 1981 ψηφίζονται ο ν.1114/1981 «Περί κυρώσεως της Διεθνούς Συμβάσεως της Χάγης της 14.5.1954», ο ν. 1126/1981 «Περί κυρώσεως της Συνθήκης των Παρισίων του 1972 διά την προστασίαν της παγκοσμίου πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς», ο ν. 1127/1981 «Περί κυρώσεως της ευρωπαϊκής συμβάσεως του Λονδίνου της 6-5-1969 δια την προστασίαν της Αρχαιολογικής κληρονομιάς», ο ν. 1147/1981 περί κυρώσεως της Διεθνούς συμβάσεως της Διεθνούς συμβάσεως του 1972 του Λονδίνου κ.λ.π. «περί προλήψεως ρυπάνσεως της θαλάσσης εξ απορρίψεως καταλοίπων και άλλων υλών τινών διατάξεων» και ο ν. 2039/1992 για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, ο οποίος επεκύρωσε την Ευρωπαϊκή Σύμβαση της Γρανάδας του 1985.

Στη συνέχεια ψηφίζονται ο ν. 1269/1982 για την κύρωση της Διεθνούς Συμβάσεως του Λονδίνου 1978, «για τα πρότυπα εκπαίδευσης, έκδοσης πιστοποιητικών και τήρησης των ναυτικών φυλακών» και ο ν. 1327/1983 «Αντιμετώπιση εκτάκτων επεισοδίων ρύπανσης του περιβάλλοντος και ρύθμιση συναφών θεμάτων».

Το 1985 οι ν. 1515 και 1561/1985 «Για την προστασία του περιβάλλοντος των δύο μεγάλων πόλεων Αθηνών και Θεσσαλονίκης.

3. ΜΕΤΑ ΤΟΝ Ν. 1650/86, ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ

Το 1986 υπήρξε έτος σημαντικό για την εξέλιξη του δικαίου της προστασίας του περιβάλλοντος στην χώρα μας. Ψηφίζεται ο ν. 1638/1986 Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης των Βρυξελλών 1971 «ίδρυση διεθνούς κεφαλαίου για την αποζημίωση ζημιών ρύπανσης από πετρελαιοειδή» και ο ν. 1650/1986 «Για την προστασία του περιβάλλοντος». Σκοπός του τελευταίου αυτού νομοθετήματος είναι η καθιέρωση θεμελιωδών κανόνων δικαίου για την προστασία του περιβάλλοντος, όπως επίσης σχετικών κριτηρίων και μηχανισμών. Αναφορικά με το θαλάσσιο περιβάλλον προβλέπεται προστασία των ακτών των θαλασσών, των νησίδων, του βυθού τους, ως επίσης και των φυσικών πόρων τους.

Η Εισηγητική Έκθεση του νόμου αυτού τον θεωρεί ως το θεσμικό πλαίσιο για την προστασία του περιβάλλοντος, δηλαδή ως τον εκτελεστικό νόμο της παρ. 1 του άρθρου 24 του Συντάγματος.

Δεν πρέπει όμως να αποσιωπήσουμε το γεγονός, ότι ο νόμος αυτός συνάντησε έντονη κριτική από τους θεωρητικούς.⁹ Ενεργοποιήθηκε δε μετά πάροδο τετραετίας με κοινή υπουργική απόφαση, κατόπιν ασκηθείσης πιέσεως εκ μέρους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.¹⁰

Ενώ το Υπουργείο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος είναι το αρμόδιο Υπουργείο για την προστασία του περιβάλλοντος γενικότερα, όπως ήδη προαναφέρθη, την ειδική για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος ευθύνη έχει το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας από το 1972, με ειδική επιτελική υπηρεσία, την Διεύθυνση Προστασίας Θαλασσίου (Δ.Π.Θ.Π.), με αντίστοιχες εκτελεστικές υπηρεσίες την Ε.Ε.Π. και τις Λιμενικές Αρχές.

Μάλιστα μέχρι της ψηφίσεως του ειδικού νόμου 743/1977 «Για την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος και ρύθμιση συναφών θεμάτων», η επιβολή κυρώσεως κατά των υπαιτίων για την πρόκληση ρυπάνσεως στην θάλασσα βασιζόταν σε κατεσπαρμένες διατάξεις σε διάφορα νομοθετήματα. Από ετών δε εμφανής υπήρξε η έλλειψη ειδικού συγχρόνου νομοθετήματος για την ενιαία ρύθμιση του ολοένα οξύτερα εμφανιζομένου προβλήματος.

⁹ Α. Τάχου: «Δίκαιο προστασίας περιβάλλοντος», Θεσσαλονίκη 1995, σελ. 141 επ.

¹⁰ Πρβλ. Φ.Ε.Κ. 678/Β της 25-10-1990

Με τον ν. 2242/1994 για Πολεοδόμηση περιοχών δεύτερης κατοικίας σε Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου, προστασίας φυσικού περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις, συνεστήθη Ειδικό Σώμα Ελεγκτών για την Προστασία του Περιβάλλοντος (Ε.Σ.Ε.Π.Π.) (άρθρ.4). Το Σώμα αυτό τελεί υπό την εποπτεία του υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Το Ε.Σ.Ε.Π.Π. έχει ως αποστολή του την προστασία του περιβάλλοντος από τη καταστροφή του δασικού πλούτου, τις καταπατήσεις δημοσίων εκτάσεων, τις παράνομες κατατιμήσεις με τις αυθαίρετες κατασκευές, τις παράνομες επεμβάσεις σε ρέματα, στον αιγιαλό και στη ζώνη παραλίας και σε κάθε άλλη παράνομη δραστηριότητα, η οποία μπορεί να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον(νερό -αέρα - έδαφος) (παρ. 2 αρθρ.4).

Τέλος άξιος μνείας είναι και ο ν. 2289/1995 για Αναζήτηση, έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων και άλλες διατάξεις. Με τον νόμο αυτό καθορίζονται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του αναδόχου στο στάδιο ερευνών και εκμεταλλεύσεως, όπως επίσης τα δικαιώματα του Δημοσίου για την αγορά προϊόντων. Επίσης προβλέπονται καθαροί χώροι χρήσεως δημοσίων κτημάτων, αιγιαλού και θαλασσίας περιοχής, εκμετάλλευση υδρογονανθράκων, υφαλοκρηπίδας ή αποκλειστικής οικονομικής ζωής. Τέλος καθορίζεται η λήψη μέτρων ασφαλείας και η εν γένει προστασία του Περιβάλλοντος.¹¹

Η προσβολή του περιβάλλοντος συντελείται είτε με την ρύπανσή του, είτε με την μόλυνση του, είτε τέλος με την υποβάθμισή του.

Κατά την έννοια του νόμου ν. 1650/86 ρύπανση είναι η παρουσία στο περιβάλλον ρύπων, δηλαδή κάθε είδους ουσιών, θορύβου, ακτινοβολίας ή άλλων μορφών ενεργείας σε ποσότητα, συγκέντρωση ή διάρκεια, που μπορούν να προκαλέσουν αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία, στους ζωντανούς οργανισμούς και στα οικοσυστήματα ή υλικές ζημιές και γενικά να καταστήσουν το περιβάλλον ακατάλληλο για τις επιθυμητές χρήσεις του.

Μόλυνση είναι η μορφή ρυπάνσεως, η οποία χαρακτηρίζεται από την παρουσία παθογόνων μικροοργανισμών στο περιβάλλον ή δεικτών, που υποδηλώνουν την πιθανότητα παρουσίας τέτοιων μικροοργανισμών.

Υποβάθμιση είναι τέλος η πρόκληση από ανθρώπινες δραστηριότητες ρυπάνσεως ή οιασδήποτε άλλης μεταβολής στο περιβάλλον, η οποία είναι πιθανό να

¹¹ Θεοδώρου Ι. Παναγοπούλου: «Δίκαιο προστασίας περιβάλλοντος», β' έκδοση, Αθήνα 1997

έχει αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία των κατοίκων, στην ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά και στις αισθητικές αξίες.

Προσβολή του περιβάλλοντος συνιστά επιπροσθέτως η δυσμενής αλλοίωση των στοιχείων, τα οποία περιβάλλουν τον άνθρωπο και αναφέρονται τόσο στην γη, όσο και στο αέρα και στην θάλασσα και η οποία δυσμενής αλλοίωση προέρχεται από ανθρώπινη δραστηριότητα. Η δυσμενής αυτή αλλοίωση είναι δυνατόν να προέρχεται και από βλαπτική παρενέργεια, η οποία καθιστά το περιβάλλον δυσμενές ή κατάλληλο για την διαβίωση του ανθρώπου.¹²

Κατά την έννοια του νόμου ως προστασία του περιβάλλοντος νοείται το σύνολο των ενεργειών, μέτρων και έργων, τα οποία έχουν για στόχο την πρόληψη της υποβαθμίσεως του περιβάλλοντος, την αποκατάσταση, διατήρηση ή βελτίωσή του.

Στην προστασία του περιβάλλοντος από τη ρύπανση περιλαμβάνονται οι κατευθυντήριες ή και οριακές τιμές παραμέτρων ποιότητας της ατμόσφαιρας, μέτρα για την προστασία της, κατευθυντήριες ή και οριακές τιμές για την ποιότητα των υδάτων ή και στοιχείων του υδατικού συστήματος, μέτρα για την προστασία του εδάφους, για την διαχείριση αποβλήτων από μέσα μεταφοράς, για την προστασία από τον θόρυβο, για την προστασία από επικίνδυνες ουσίες και παρασκευάσματα, για την παρακολούθηση των φυσικών αποδεκτών, για την ορθή λειτουργία και συντήρηση εγκαταστάσεων επεξεργασίας αποβλήτων και τέλος, και το σπουδαιότερο, για την προστασία από την ραδιενέργεια

---

¹² Α. Τάχου «Δίκαιο Προστασίας του Περιβάλλοντος», Θεσσαλονίκη 1995, σελ. 21 επ.

4. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Όπως ήδη ανεφέρθη, ιδιαίτερη σπουδαιότητα στην εξέλιξη του νέου κλάδου του δικαίου διαδραματίζει γενικότερα η νομολογία των Δικαστηρίων και ειδικότερα αυτή του νεοσυσταθέντος Ε' Τμήματος του ΣτΕ.

Το ΣτΕ έχει από μακρού κρίνει, ότι από τις παρ 1 και 6 του άρθρου 24 του Συντάγματος 1975/86 απορρέουν τέλειοι κανόνες δικαίου με δεσμευτικές επιταγές για όλα τα υποκείμενα, ιδιαίτερα όμως για τα όργανα της Πολιτείας. Μάλιστα, προχωρεί περισσότερο και ορίζει, ότι σε περίπτωση απουσίας σχετικής νομοθετικής ρυθμίσεως η Διοίκηση οφείλει να σταθμίζει και να συνεκτιμά όλους τους παράγοντες εκείνους, οι οποίοι περιέχονται στις συνταγματικές διατάξεις και συνθέτουν το δημόσιο συμφέρον (Πρβλ. Στ/Ε 810/1977).

Παράλληλα ο κοινός νομοθέτης δεσμεύεται εντός των πλαισίων της διακριτικής ευχερείας, να προσδιορίσει τόσο το είδος, όσο και την έκταση της προστασίας, όχι μόνον του φυσικού, αλλά και του πολιτιστικού περιβάλλοντος, των μνημείων και των παραδοσιακών περιοχών (Πρβλ. ΣτΕ 811 και 4576/1977). Ήδη εκρίθη, ότι με τις διατάξεις του άρθρου 24 του Συντάγματος δεν θεσπίζεται κώλυμα για την εφαρμογή της υφιστάμενης νομοθεσίας για ίδρυση και λειτουργία μεγάλων βιομηχανικών μονάδων πριν από την σύνταξη γενικότερης χωροταξικής μελέτης, η οποία θα καθορίζει τις προστατευτέες παραδοσιακές περιοχές και τα διατηρητέα μνημεία.

Για την προστασία των δημοσίων και ιδιωτικών δασών και το Ε' Τμήμα του ΣτΕ με την 722/1992 απόφασή του θεώρησε ανατιολόγητη απόφαση της Διοικήσεως για διάνοιξη οδού πλάτους 5 μέτρων και μήκους 700 μέτρων δια μέσου δημοσίου πευκοδάσους σε επαρχία του νομού Αργολίδος, όπου είχε ιδρυθεί μόνιμο καταφύγιο θηραμάτων. Εν προκειμένω η διάνοιξη της ανωτέρω οδού εγένετο κατόπιν αιτήσεως της παρακειμένης Κοινότητας στα πλαίσια του προγράμματος βελτιώσεως βοσκοτόπων. Στην απόφασή του αυτή εκώρησε με την σκέψη, ότι η παρατιθέμενη αιτιολογία δεν παρείχε συγκεκριμένα στοιχεία για στοιχειοθέτηση και στάθμιση του σπουδαιού δημοσίου συμφέροντος, το οποίο να δύναται να δικαιολογήσει την επέμβαση εντός δασικής εκτάσεως για διάνοιξη οδού. Μάλιστα, απέρριψε και προβαλλομένη επικουρική αιτιολογία, ότι πέραν της βελτιώσεως του βοσκοτόπου η

διάνοιξη της οδού θα βοηθούσε την αντιτυρική προστασία του δάσους, με την σκέψη, ότι το γεγονός δεν προκύπτει από συνολική μελέτη πυρασφαλείας, η οποία να σταθμίζει πλήρως τα δεδομένα.

Αλλά, και σε θέματα γενικότερης προστασίας της φύσεως το Ε' Τμήμα του ΣτΕ με την υπ' αριθμ. 1340/92 απόφασή του ακύρωσε πράξη της Διοικήσεως, σύμφωνα με την οποία θεσπίζοντο εξαιρέσεις από το σύστημα προστασίας του υδροβιοτόπου του Αμβρακικού Κόλπου, το οποίο περιελάμβανε πυρήνα απολύτου προστασίας, όπου απαγορεύονται όλες οι δραστηριότητες και επιτρέπονται μόνον εκείνες, οι οποίες είναι συμβατές προς την προστασία και διατήρηση αναλλοιώτου του υδροβιοτόπου. Θεώρησε ως εκ τούτου ακυρωτέα την υπουργική απόφαση, δια της οποίας θεσπίζοντο εξαιρέσεις από το ανωτέρω σύστημα προστασίας με συνέπεια να επιτραπούν στις ειδικές ζώνες έργα και δραστηριότητες μη προβλεπόμενες από τους οικείους γενικούς κανόνες προστασίας των ζωνών αυτών, ως αντικείμενη ευθέως στο άρθρο 24 του Συντάγματος, στις διατάξεις της Συμβάσεως του RAMSAR, η οποία κυρώθηκε με το ν.δ. 191/1974 και στο άρθρο 18 επ. του ν 1650/1986.

Περαιτέρω, άξια μνείας είναι η υπ. αριθ 163/1991 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου του Ναυπλίου, δυνάμει της οποίας εγένετο δεκτό, ότι στην προσωπικότητα περιλαμβάνονται όλα τα αγαθά, τα οποία είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένα με το πρόσωπο και ανήκουν σ' αυτό, δηλαδή η σωματική, η Ψυχική και η κοινωνική ατομικότητα του ανθρώπου. Η καθαριότητα, η μη ρύπανση, η διατήρηση και η προστασία του περιβάλλοντος γενικά (γήινου, υδάτινου και αέρινου) και ειδικότερα των κοινόχρηστων χώρων ότι δηλαδή απαρτίζει την ποιότητα της ζωής, προστατεύεται. Οι σχετικές δηλαδή με την προστασία του περιβάλλοντος διατάξεις έχουν σκοπό την ευνοϊκή ανάπτυξη του ατόμου και όχι μόνον του περιβάλλοντος, του οποίου η προστασία είναι αναγκαία βασικά για τον άνθρωπο. Με τις σκέψεις αυτές θεωρήθηκε, ότι η προσβολή του περιβάλλοντος, που είναι ένα από τα αγαθά που απαρτίζουν την προσωπικότητα του ατόμου, του παρέχει το δικαίωμα να ζητήσει δικαστική προστασία και να στραφεί εναντίον εκείνου, από τον οποίο προέρχεται η βλάβη, με κύριο αίτημα την άρση της προσβολής και την μη επανάληψή της στο μέλλον.

Ιδιαίτερας σημασίας είναι ακόμη το γεγονός, ότι έστω σε μειοψηφία υποστηρίχθηκε η άποψη, ότι οι τιθέμενοι από το άρθρο 24 κανόνες είναι

ισχυρότεροι σε σύγκριση με τους λοιπούς κανόνες του Συντάγματος.¹³ Μολονότι η άποψη αυτή δεν είναι η κρατούσα, εν τούτοις δεν γίνεται δεκτή η γνώμη, ότι οι σχετικές συνταγματικές διατάξεις του άρθρου 24 έχουν απλό χαρακτήρα κατευθυντηρίων γραμμών. Τούτο εξάγεται εκ του γεγονότος, ότι οι διατάξεις αυτές δεσμεύουν την Πολιτεία και τα όργανά της (πρβλ. ΣτΕ 203411978). Η απόφαση αυτή έκρινε αναγκαία την επιβολή δυσμενέστατων όρων δομήσεως για την προστασία του περιβάλλοντος, για να διασωθεί το τοπίο, ώστε να αντιμετωπίζονται προβλήματα υγιεινής, αισθητικής, κυκλοφορίας και ανέτου διαβίωσης των κατοίκων της περιοχής.

Εξέβαια από την παρ. 1 του άρθρου 24 δεν προκύπτει εξουσιοδότηση από τον συνταγματικό στον κοινό νομοθέτη να ρυθμίσει λεπτομερώς το ζήτημα της προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Η παράλειψη όμως αυτή δεν είναι δυνατό να μας οδηγήσει σε διατύπωση απόψεων εξωπραγματικών. Ο συνταγματικός νομοθέτης αρκείται στην διατύπωση αυτή, γνωρίζοντας ότι τα σχετικά μέτρα είναι κατεσπαρμένα σε διάφορα διατάγματα, κανονισμούς, υπουργικές αποφάσεις και συνταγματική κατοχύρωση.

Συμβολή της νομολογίας του ΣτΕ στην προστασία του περιβάλλοντος είναι και το γεγονός, ότι εδέχθη την ευρεία εκδοχή περί του εννόμου συμφέροντος (πρβλ ΣτΕ 810 και Ολ. 4576/1977). Ακόμη, ότι είναι φορείς εννόμου συμφέροντος για την προστασία του περιβάλλοντος. Και τα νπ.δ.δ¹⁴, διευρύνοντας ειδικά σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος την έννοια του εννόμου συμφέροντος. Συχνότερα επίσης παρέχονται αναστολές εκτελέσεως διοικητικών πράξεων, οι οποίες πιθανολογείται, ότι βλάπτουν το φυσικό περιβάλλον μέχρις εκδόσεως οριστικής αποφάσεως από το ΣτΕ, ώστε να ισχύει και η αρχή της προλήψεως.

Μέσο για τον επιτυχή έλεγχο εκ μέρους του ΣτΕ των πράξεων της Διοίκησης αναφορικά με το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος είναι ο έλεγχος της αιτιολογίας των σχετικών πράξεων. Ως γνωστόν, ο βασικός σκοπός υπάρξεως της αιτιολογίας είναι όχι μόνο η ενημέρωση του πολίτη για τα κίνητρα, τα οποία οδήγησαν την Διοίκηση στην απόφασή της να εκδώσει την πράξη, αλλά επίσης και κυρίως η ενημέρωση και η διευκόλυνση του δικαστού, όταν η επίδικη πράξη φθάσει

---

¹³ Ρώτη Ν. : "Η συνταγματική κατοχύρωση της προστασίας του περιβάλλοντος", Τιμητικός Τόμος του ΣτΕ Ι, Αθήνα 1979, σελ. 129

¹⁴ Σιούτη Γλ. : "Η συνταγματική κατοχύρωση της προστασίας του περιβάλλοντος", Αθήνα-Κομοτηνή 1985, σελ. 84

ενώπιόν του για κρίση.¹⁵ Με τον έλεγχο λοιπόν της αιτιολογίας επιδιώκεται να εξετασθεί κατά πόσον έχουν ληφθεί σε συγκεκριμένη περίπτωση τα απαιτούμενα μέτρα προστασίας του δημοσίου συμφέροντος όσον αφορά το περιβάλλον.

Η θέση βέβαια για την προστασία του περιβάλλοντος δεν είναι επιτρεπτό να οδηγήσει σε υπερβολές και σε αντίθετες κατευθύνσεις. Ενώ δηλαδή δεν αμφισβητείται η βούληση για την προστασία, δεν πρέπει να καταλήξουμε στο συμπέρασμα, ότι η προστασία αυτή είναι απόλυτη και επεκτείνεται μέχρι σημείου, ώστε να θεσπίζεται κώλυμα εφαρμογής της κειμένης νομοθεσίας περί ιδρύσεως ή λειτουργίας μεγάλων βιομηχανικών μονάδων, ή εκτελέσεως μεγάλων τεχνικών έργων προ της συντάξεως γενικότερας χωροταξικής μελέτης της όλης περιοχής. Συγκεκριμένα μελέτης, η οποία να καθορίζει τις προστατευτέες παραδοσιακές περιοχές και τα διατηρητέα μνημεία και θα προσδιορίζει τις βιομηχανικές ζώνες, τις περιοχές οικισμών, όπως επίσης τους τουριστικούς και λοιπούς χώρους. Άλλως μετά βεβαιότητας θα προέκυπτε οικονομική στασιμότητα της χώρας, γεγονός το οποίο όπως προκύπτει από τις επί μέρους συνταγματικές διατάξεις δεν είναι στις προθέσεις του συνταγματικού νομοθέτου. Ο κρατικός λοιπόν έλεγχος, ο οποίος προβλέπεται ότι θα υπάρχει για την χωροταξική αναδιάρθρωση της χώρας, όπως προβλέπει το άρθρο 24 παρ. 2 του Συντάγματος, οφείλει να ασκείται πάντοτε με βάση τις ισχύουσες νομοθετικές διατάξεις (πρβλ. ΣτΕ 262/1982). Ανάλογη είναι και η γραμμή της νομολογίας. Σύμφωνα λοιπόν με αυτήν η Διοίκηση είναι υποχρεωμένη να λαμβάνει υπόψη της την προστασία του περιβάλλοντος, σταθμίζουσα παράλληλα όλους τους παράγοντες, οι οποίοι συνθέτουν το γενικότερο συμφέρον, όπως είναι η μέριμνα για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και την δημιουργία συνθηκών απασχολήσεως. Οι παράγοντες αυτοί μπορεί να μη συμπορεύονται με την προστασία του εθνικού συμφέροντος. Επομένως κατά τη χορήγηση αδειας εγκαταστάσεως π.κ. βιομηχανίας πρέπει να υπάρχει ειδική αιτιολογημένη κρίση και η σχετική άδεια να συνοδεύεται από όρους οι οποίοι να διασφαλίζουν και την προστασία του περιβάλλοντος (Πρβλ. ΣτΕ 615/1988).¹⁶

Το δίλημμα, με άλλα λόγια οικονομική ανάπτυξη ή περιβάλλον, δεν πρέπει να τίθεται. αλλά να προωθείται η οικονομική ανάπτυξη σε συνάρτηση πάντοτε με την προστασία του περιβάλλοντος. Σχετική και η ήδη αναφερθείσα απόφαση της Ολ. του ΣτΕ 4576/1977. Κατά την απόφαση, η αρμόδια αρχή για την χορήγηση αδειας

¹⁵ Παναγόπουλου Θ.: "Περί της αιτιολογίας των διοικητικών πράξεων", Αθήνα 1976, σελ. 27

¹⁶ Κώττη Γ.: "Οικονομική της προστασίας του περιβάλλοντος" 1975, σελ. 32

ιδρύσεως μηχανολογικής εγκαταστάσεως οφείλει να εξακριβώνει αιτιολογημένα ύστερα από ενδελεχή έρευνα, εάν το υπό εγκατάσταση βιομηχανικό συγκρότημα είναι ως εκ της φύσεώς του και του τρόπου κατασκευής καθ' οιονδήποτε τρόπο επικίνδυνο ή οχληρό για το προσωπικό και τους περιοίκους και το κοινό εν γένει, λαμβανομένων πάντοτε υπόψη των συνθηκών περιβάλλοντος τόσο του φυσικού, όσο και του πολιτιστικού χώρου.

Μετά τον έλεγχο της αιτιολογίας, για να εξετασθεί η νομιμότητα μιας πράξεως, η νομολογία ελέγχει κατά πόσον με την επίδικη πράξη βλάπτεται η υγεία των κατοίκων, στην προκειμένη δε περίπτωση των περιοίκων ή των εργαζομένων στην περιοχή (πρβλ. ΣτΕ 3415/1975 και 1464/1975). Χαρακτηριστική είναι και η ΣτΕ 4360/1976, η οποία έκρινε, ότι η Διοίκηση για να επιτρέψει την ίδρυση και λειτουργία οποιασδήποτε μηχανολογικής εγκαταστάσεως, πρέπει να λαμβάνει υπόψη και τις συνθήκες του περιβάλλοντος, όπως επίσης και της προβλεπόμενης εξελίξεως της περιοχής, η οποία γειτνιάζει με το εργοστάσιο.

Είναι, όμως, η συνταγματική προστασία του περιβάλλοντος απεριόριστη, επειδή περιέχεται στο κεφάλαιο περί ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Την απάντηση δίδει η θεωρία, με το συμπέρασμα, ότι τα ατομικά δικαιώματα δεν είναι τίποτε άλλο παρά ποσοστό ελευθερίας των πολιτών έναντι της δράσεως της Πολιτείας.¹⁷

Σύμφωνα προς την αντίληψη αυτή είναι και το ΣτΕ. Κατ' αυτό, τίθενται όρια στην από το άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος παρεχομένη προστασία. Και δη υπό την έννοια, ότι η απαγόρευση της μεταβολής του προορισμού των δημοσίων δασών και των δημοσίων δασικών εκτάσεων αναφέρεται στις εκτάσεις εκείνες, οι οποίες θα ηδύνατο να αποτελέσουν αντικείμενο αγροτικής εκμεταλλεύσεως και δεν επεκτείνεται και στους κοινοχρήστους χώρους, οι οποίοι υπό το καθεστώς του ισχύοντος ρυμοτομικού σχεδίου χαρακτηρίζονται ως πράσινο, έστω και εάν μέσα στις περιοχές αυτές δεν υπάρχουν δένδρα. Επομένως, σύμφωνα με το ανωτέρω σκεπτικό, το άρθρο 24 του Συντάγματος δεν δύναται να αποκλείσει την δυνατότητα τροποποιήσεως του ρυμοτομικού σχεδίου πόλεως και σε τμήμα. Το οποίο έχει χαρακτηριστεί ως κοινόχρηστος χώρος πρασίνου, ώστε να αναγερθεί πχ. ένα δημόσιο κατάστημα (Πρβλ. ΣτΕ 1491/1978 Τμ. Δ'). Όμοια είναι και η μετέπειτα απόφαση του ΣτΕ με αριθμ. 2223/1979 του αυτού Τμήματος, σύμφωνα με την

¹⁷ Μάνεση Αρ.: "Ατομικές Ελευθερίες, Θεσσαλονίκη 1981, σελ. 10

οποία δεν αποτελεί μεταβολή προορισμού δασών, όταν γίνεται σε κοινόχρηστους χώρους πρασίνου, οι οποίοι περιλαμβάνονται σε ισχύοντα ρυμοτομικά σχέδια και προορίζονται για την ικανοποίηση αστικών αναγκών. Αξιοσημείωτο όμως είναι, ότι στην περίπτωση αυτή διατυπώθηκε μειοψηφία, κατά την οποία ως δάση υπαγόμενα στην συνταγματική διάταξη θεωρούνται και τα εντός σχεδίου πόλεως άλση, έστω κι αν δεν είναι δενδροφυτευμένα. Επομένως, αντίκειται στην συνταγματική διάταξη η μεταβολή του προορισμού χωρίς ειδική επίκληση γενικότερου δημοσίου συμφέροντος (Σχετική ΣτΕ 2568/1981).

Χαρακτηριστική είναι και η απόφαση 5235/96, αναφορικά με την ευρύτερη περιοχή του Παγασητικού Κόλπου σύμφωνα με την απόφαση αυτή ο θεμελιώδης κανόνας της βιώσιμου αναπτύξεως κατοχυρώνεται τόσο στο Σύνταγμα (άρθρο 24), όσο και στη συνθήκη του Maastricht (άρθρα Β, 2 και 130 Ρ), η οποία κυρώθηκε με τον Ν. 2077/1992. Η βιώσιμη ανάπτυξη είναι εκείνη, η οποία ικανοποιεί τις εύλογες ανάγκες της παρούσης γενεάς, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο την ικανοποίηση των αναγκών των μελλουσών γενεών. Εκ τούτου προκύπτει, ότι επιβάλλεται πρωτίστως η διατήρηση του φυσικού κεφαλαίου της χώρας, για τη μεταβίβασή του ακεραίου στις επόμενες γενεές, ώστε να υπάρχει ισότητα ικανοποίησης των αναγκών μεταξύ των γενεών. Επομένως η κατασκευή και λειτουργία βιομηχανικών και τεχνικών εν γένει εγκαταστάσεων στην παράκτια ζώνη πλησίον της θάλασσας επιτρέπεται υπό τον ουσιώδη όρο, ότι δεν προκαλείται οιασδήποτε μορφής διατάραξη του θαλασσιού οικοσυστήματος και ιδίως η ρύπανσή του. Τούτο γιατί στο φυσικό κεφάλαιο της χώρας περιλαμβάνεται μεταξύ άλλων και το σύστημα των ακτών και των θαλασσιών οικοσυστημάτων, ιδίως των κόλπων, οι οποίοι είναι ευπαθή οικοσυστήματα ευκόλως αποσταθεροποιούμενα. Σε κόλπους λοιπόν της χώρας, οι οποίοι εμφανίζουν ήδη ρύπανση, δεν επιτρέπεται η λειτουργία των εν λόγω εγκαταστάσεων, γιατί δεν είναι μόνον απαγορευμένη η περαιτέρω επιβάρυνσή τους, αλλά αντιθέτως επιβάλλεται εκ της ανωτέρω αρχής η αποκατάστασή τους στην κατάσταση της σταθερής ισορροπίας.

Με τα δεδομένα αυτά θεωρήθηκε μη νόμιμη η χορηγηθείσα από τον αρμόδιο Νομάρχη άδεια εγκαταστάσεων δεξαμενών αποθηκεύσεως καυσίμων, με τη σκέψη, ότι αντίκειται στην απαγόρευση της υποβαθμίσεως ζωτικού στοιχείου του θαλασσιού και παρακτίου κεφαλαίου της χώρας, όπως είναι ο Παγασητικός Κόλπος.

Καθοριστική όμως για την προστασία του περιβάλλοντος θεωρήθηκε και η αριθμ. 275911994 απόφαση του Ε' Τμήματος του ΣτΕ για το θέμα της εκτροπής του Αχελώου ποταμού. Σύμφωνα με το σκεπτικό της αποφάσεως αυτής δεν

προκύπτει για καμμία από τις Νομαρχίες, στις περιφέρειες των οποίων βρίσκονται τα παραπάνω τεχνικά έργα, ότι έλαβε χώρα δημοσιοποίηση της προσβαλλομένης αποφάσεως κατά τη διαδικασία, που προβλέπεται από το άρθρο 3 της κανονιστικής υπουργικής αποφάσεως, δηλαδή δημοσίευση σχετικής ανακοινώσεως στον τοπικό τύπο και ανάρτηση στον πίνακα ανακοινώσεως της Νομαρχίας.

Η άνω απόφαση εδέχθη την ύπαρξη εννόμου συμφέροντος στα τρία αιτούντα σωματεία για άσκηση της κρινόμενης αιτήσεως με την οποία υποστηρίζεται, ότι τα έργα, θίγουν σημαντικά στοιχεία του περιβάλλοντος, όπως υδροβιοτόπους, την πανίδα και τη χλωρίδα και ότι τα στοιχεία αυτά δεν προστατεύονται από τους προβλεπόμενους στην απόφαση περιβαλλοντικούς όρους. Το γεγονός δε ότι τα αιτούντα σωματεία δεν υπέβαλαν τις αντιρρήσεις τους και τις εν γένει απόψεις τους στη Διοίκηση κατά το στάδιο της αξιολογήσεως των σχετικών μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων δεν τους στερεί το έννομο συμφέρον ασκήσεως αιτήσεως ακυρώσεως.

Στη συνέχεια αναπτύσσεται η σκέψη, ότι η Πολιτεία έχει υποχρέωση προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος δια της λήψεως ιδιαίτερων προληπτικών αλλά και κατασταλτικών μέτρων χάριν της οικολογικής ισορροπίας και της διατηρήσεώς του, ως και των φυσικών πόρων προς όφελος όχι μόνον της παρούσας γενεάς αλλά και των επομένων. Συνέπεια είναι, ότι η κατασκευή δημοσίων έργων μπορεί να αποτελεί μέρος αναπτυξιακών προγραμμάτων, πλην όμως, έχοντας άμεση επίδραση στο φυσικό περιβάλλον, μπορεί να αποτελεί επίσης μέγιστο κίνδυνο σοβαρής αλλοιώσεως ή ακόμη και ανεπανορθώτου καταστροφής αυτού, εάν δεν γίνεται με περίσκεψη και πλήρη επιστημονική μελέτη όλων των επιπτώσεων της στο περιβάλλον, οπότε και μόνον είναι επιτρεπτή.

Με δεδομένο λοιπόν, ότι τα τεχνικά έργα στα οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση, είναι μέρος του μείζονος έργου εκτροπής του Αχελώου ποταμού προς τον Θεσσαλικό κάμπο και διοχετεύσεώς τους, τελικά στην κοίτη του ποταμού Πηνειού και ότι η επίμαχη παρέμβαση είχε πολλαπλές σοβαρές επιπτώσεις στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον των οικείων περιοχών και ιδίως την επικοινωνία των ποταμίων οικοσυστημάτων, που συνεπάγεται αμέσως την ανάμειξη της πανίδος και χλωρίδος του Αχελώου και Πηνειού με τον εντεύθεν πρόδηλον κίνδυνο μειώσεως της βιοποικιλίας τους από τον ανταγωνισμό των ειδών. Επίσης κίνδυνος υφίσταται για τη μείωση των υδάτων του Αχελώου και της συνεχούς του ροής προς το δέλτα αυτού. Η δε κατασκευή σειράς μεγάλων φραγμάτων θα

προκαλέσουν μετακίνηση και αλλαγή απασχολήσεως του πληθυσμού, μείωση των υδάτων του Αχελώου νοτιώς της εκτροπής προς τα τροφοδοτούμενα φυσικά και ανθρωπογενή οικοσυστήματα της Δυτικής Ελλάδος και συνεπώς σοβαρές κοινωνικοοικονομικές και πολιτιστικές αλλαγές από την ποικιλότροπη εκμετάλλευση των φραγμάτων, όπως και αύξηση της ροής των υδάτων του Πηνειού προς το δέλτα αυτού με επίδραση στα φυσικά και ανθρωπογενή συστήματα του Θεσσαλικού κάμπου, με ιδιαίτερη ως εκ τούτου αύξηση της ρυπάνσεως από τοξικά απόβλητα και φυτοφάρμακα.

Για τους λόγους αυτούς επισημαίνει η απόφαση αυτή δεν αρκεί για την καταγραφή και αξιολόγηση των επιπτώσεων του εγχειρήματος αυτού η σύνταξη μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων για το κάθε ένα από τα προγραμματιζόμενα επί μέρους τεχνικά έργα, αλλά είναι αναγκαία η σύνταξη κατά τη διαδικασία, που θεσπίζεται με τις διατάξεις αυτές, συνολικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στην οποία με την κατάλληλη επιστημονική μέθοδο θα συσχετίζονται και θα συνεκτιμώνται οι προεκτεθείσες επί μέρους συνέπειες, καθώς και οι εντεύθεν απώτερες συνέπειες για το περιβάλλον. Χαρακτήρισε, λοιπόν τη σχετική απόφαση μη νόμιμη και ακυρωτέα, επειδή δεν εστηριζέτο όπως έπρεπε, σε συνολική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η οποία να έχει υποβληθεί και αξιολογηθεί κατά την προαναφερθείσα διαδικασία.

Η νομολογία επίσης του ΣτΕ έχει κρίνει, ότι η αρχή της «βιωσίμου αναπτύξεως», η οποία προκύπτει από τα άρθρα 24 και 106 του ισχύοντος Συντάγματος, αλλά και από τα άρθρα 130 Ρ., 130 Σ και 130 Τ της Συνθήκης του Maastricht, που κυρώθηκε με τον ν 2077/1992, επιβάλλει την διατήρηση του φυσικού κεφαλαίου, ώστε να μεταβιβασθεί ακέραιο στις επόμενες γενιές (ΣτΕ 53/1993 και 3955/1995).¹⁸

Παράλληλα, είναι αναγνωρισμένη και η δικαστική προστασία, η οποία λειτουργεί προς το συμφέρον των πολιτών ως ατόμων και ως μελών του κοινωνικού συνόλου και εκδηλώνεται κυρίως με το γενικό ένδικο μέσο της αιτήσεως ακυρώσεως τόσο ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων, όσο και σε τελικό βαθμό ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ο δε ρόλος του δικαστού στον νεώτερο αυτό κλάδο δικαίου και σημαντικότερος απ' ότι σε άλλους παλαιότερους κλάδους, οι οποίοι με την πάροδο του χρόνου έχουν περιχαρακωθεί από την νομοθετική πρωτοβουλία. Δεν

---

¹⁸ Παναγόπουλος Θεόδωρος: "Δίκαιο προστασίας Περιβάλλοντος", εκδόσεις ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, Αθήνα 1997, σελ. 127-135

είναι δε υπερβολή να διατυπώσουμε την άποψη, ότι στον τομέα αυτό ο ακυρωτικός ιδίως δικαστής αποτελεί τον φρουρό νομιμότητας του δικαίου προστασίας του περιβάλλοντος, γιατί είναι με τη νομολογία του ο προπομπός για την ψήφιση των απαραίτητων κανόνων δικαίου, μέσω των διαμορφωμένων υπ' αυτού γενικών αρχών του δικαίου.

Ειδικότερα δεν επιτρέπεται ο αποκατακτηρισμός δημοσίων ή ιδιωτικών δασών, τα οποία κατεστράφησαν ή καταστρέφονται από πυρκαϊά ή αποψιλώθηκαν με άλλο τρόπο. Τα δάση αυτά κηρύσσονται υποχρεωτικά αναδασωτέα και αποκλείεται να διατεθούν για άλλο προορισμό. Η προστασία αυτή έχει χαρακτήρα απόλυτο. Παγία είναι και η σχετική νομολογία του ΣτΕ για τα δημόσια δάση και τις δημόσιες δασικές εκτάσεις. Στα τελευταία επιτρέπεται η μεταβολή του προορισμού τους, μόνο εάν προέχει η αγροτική εκμετάλλευσή τους για την εθνική οικονομία ή άλλη χρήση, η οποία επιβάλλεται από το δημόσιο συμφέρον. Για τα ιδιωτικά δάση δεν ισχύει, ως είναι φυσικό, το αυτό καθεστώς, αλλά και αυτά δύνανται να αποβάλλουν τον δασικό τους χαρακτήρα μόνον επί τη βάσει αντικειμενικών κριτηρίων.¹⁹

---

¹⁹ 1) Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, Νόμος υπ' αριθμ. 1650/16-10-1986, αριθμός φύλλο 160, σελ. 24 και 2) Παναγόπουλος Θεόδωρος «Δίκαιο προστασίας περιβάλλοντος», εκδ. Σταμούλη, 1997, σελ. 64-66

Μ Ε Ρ Ο Σ Π Ρ Ω Τ Ο

**ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ & ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 1^ο**ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ-ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ****1. ΕΝΙΑΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

Σύμφωνα με το άρθρο 25 του νόμου 1650/1986 (ΦΕΚ 160 Α') το π. δ/γμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, ιδρύεται νομικό πρόσωπο δημόσιου δικαίου με την επωνυμία "Ενιαίος Φορέας Περιβάλλοντος" (Ε.Φ.Ο.Π.) που εδρεύει στην Αθήνα, έχει πλήρη διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και εποπτεύεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

Με π. δ/γμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Εσωτερικών, Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, μπορούν να συνιστώνται περιφερειακά παραρτήματα του Ε.Φ.Ο.Π, διανομαρχιακού ή νομαρχιακού επιπέδου. Με το ίδιο π. δ/γμα ρυθμίζονται για το συνιστώμενο περιφερειακό παράρτημα τα θέματα που αναφέρονται στην παρ. 15.

Σκοποί του Ε.Φ.Ο.Π. είναι ιδίως:

α) Ο καθορισμός, σε εθνικό επίπεδο, οριακών τιμών παραμέτρων ποιότητας περιβάλλοντος, οριακών τιμών αποβλήτων, προτύπων για παραγωγικές διαδικασίες και κανονισμών, καθώς και η παρακολούθηση της εφαρμογής τους.

β) Η εγκατάσταση εθνικών δικτύων μέτρησης και ανάλυσης των περιβαλλοντικών παραμέτρων.

γ) ο συντονισμός, η συλλογή και η διανομή σε εθνικό και διεθνές επίπεδο πληροφοριών, σχετικών με το περιβάλλον.

δ) Η προώθηση της έρευνας για το περιβάλλον.

Ειδικότερα ο Ε.Φ.Ο.Π.:

α) Εισηγείται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων την έκδοση και το περιεχόμενο νομοθετημάτων και κανονιστικών πράξεων γενικού περιεχομένου που αφορούν σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και γνωμοδοτεί για το περιεχόμενο νομοθετημάτων και κανονιστικών πράξεων ειδικού περιεχομένου, για την πρόταση ή την έκδοση των οποίων είναι αρμόδιος ή συναρμόδιος ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

β) Εκπονεί μελέτες, σχέδια και προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος σε εθνικό, περιφερειακό και νομαρχιακό επίπεδο, ετήσιας ή πενταετούς ισχύος, καθώς και μελέτες, σχέδια και προγράμματα για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών.

γ) Συντονίζει τη δραστηριότητα των άλλων αρμόδιων φορέων στον τομέα της εφαρμογής σχεδίων και προγραμμάτων προστασίας περιβάλλοντος και παρέχει τη συνδρομή του, όταν απαιτείται.

δ) Ιδρύει, οργανώνει και εξοπλίζει εθνικά δίκτυα παρακολούθησης της ποιότητας του περιβάλλοντος και μεριμνά για τη λειτουργία τους.

ε) Εισηγείται στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων προγράμματα επενδύσεων για την προστασία του περιβάλλοντος, προκειμένου να γίνει η σχετική χρηματοδότηση από το Δημόσιο ή διεθνείς οργανισμούς.

στ) Συντάσσει ετήσια έκθεση για την κατάσταση του περιβάλλοντος της Χώρας, τους στόχους, τις κατευθύνσεις και τα μέτρα της περιβαλλοντικής πολιτικής.

ζ) Υποβάλλει στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ετήσια έκθεση πεπραγμένων και αξιολόγησης της πολιτικής προστασίας του περιβάλλοντος σε εθνικό, περιφερειακό ή νομαρχιακό επίπεδο.

η) Οργανώνει μηχανισμό ελέγχου τήρησης των όρων και προϋποθέσεων άσκησης των δραστηριοτήτων, οι οποίοι προβλέπονται από την υφιστάμενη νομοθεσία.

θ) Γνωμοδοτεί σχετικά με την έγκριση από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων γενικών προγραμμάτων, σχεδίων και μέτρων που προτείνονται από άλλους φορείς για την προστασία του περιβάλλοντος.

ι) Γνωμοδοτεί σχετικά με την έγκριση από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή το νομάρχη κατά περίπτωση περιβαλλοντικών όρων για την άσκηση δραστηριοτήτων με σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον ή για οποιοδήποτε άλλο θέμα προστασίας του περιβάλλοντος, που παραπέμπεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή το νομάρχη.

ια) Συνεργάζεται με ξένες χώρες και διεθνείς οργανισμούς για την εφαρμογή κοινών προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος.

ιβ) Μεριμνά για την έκδοση προδιαγραφών και πρακτικών οδηγιών σχετικά με την έγκριση περιβαλλοντικών όρων και γενικά για τη διάδοση των ειδικών τεχνικών γνώσεων και της τεχνολογίας στα θέματα της προστασίας του περιβάλλοντος και παρέχει τεχνικές υποδείξεις στις δημόσιες υπηρεσίες και στους οργανισμούς του δημόσιου τομέα.

ιγ) Μεριμνά, σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης, για την εκπαίδευση στελεχών της διοίκησης σε τομείς σχετικούς με την προστασία του περιβάλλοντος.

ιδ) Μεριμνά για την εκπόνηση προγραμμάτων περιβαλλοντικής ενημέρωσης των πολιτών και ιδιαίτερο των μαθητών και σπουδαστών όλων των βαθμών της εκπαίδευσης.

ιε) Χρηματοδοτεί εφαρμοσμένες έρευνες και μελέτες που εξυπηρετούν τους σκοπούς του, καθώς και έργα και προγράμματα περιβαλλοντικής προστασίας.

ιστ) Εισηγείται τις σχετικές με την περιβαλλοντική προστασία προδιαγραφές χωροταξικών και ρυθμιστικών σχεδίων και γενικών προγραμμάτων διαχείρισης φυσικών πόρων.

Τα περιφερειακά παράρτηματα του Ε.Φ.Ο.Π. ασκούν το έργο της παρ. 4, κατά τα ΟΡΙζόμενα σύμφωνα με την παρ. 15, με την εποπτεία του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή του οικείου νομάρχη, όταν πρόκειται για παράρτημα νομαρχιακού επιπέδου.

Έως ότου ιδρυθεί ο Ε.Φ.Ο.Π. οι αρμοδιότητες της παρ. 4 ασκούνται από τον Οργανισμό Αθήνας για την περιοχή Αττικής, από τον Οργανισμό Θεσσαλονίκης για την περιοχή Θεσσαλονίκης και από τις κεντρικές, περιφερειακές ή νομαρχιακές υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων για την υπόλοιπη Ελλάδα.

Με το π. δ/γμα της παρ. 1 καθορίζονται τα κεντρικά και περιφερειακά όργανα διοίκησης του Ε.Φ.Ο.Π., στα οποία εκπροσωπούνται κροτικοί και μη κρατικοί φορείς, καθώς και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης. Στα όργανα αυτά ανατίθεται αφ' ενός η ευθύνη εισήγησης της περιβαλλοντικής πολιτικής στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και αφ' ετέρου η ευθύνη για την εφαρμογή των στόχων του Ε.Φ.Ο.Π. Με το ίδιο ή όμοιο π. δ/γμα καθορίζονται οι αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης του Ε.Φ.Ο.Π., ο αριθμός και οι ιδιότητες, οι γνώσεις και η εμπειρία των μελών των οργάνων αυτών, η διάρκεια της Θητείας τους καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων καθορίζονται οι αποζημιώσεις των μελών των οργάνων διοίκησης του Ε.Φ.Ο.Π. σύμφωνα με το άρθρ. 18 του Νόμου 1505/1984 (ΦΕΚ 194).

Με απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ρυθμίζονται τα θέματα που αναφέρονται στη συγκρότηση και λειτουργία των οργάνων διοίκησης του Ε.Φ.Ο.Π. και ιδίως τα σχετικά με την απαρτία, την απαιτούμενη πλειοψηφία για τη λήψη των αποφάσεως, τον τρόπο πρόσκλησης και την αναπλήρωση των μελών, τον τρόπο τήρησης των πρακτικών, την ημερήσια διάταξη, τη γραμματειακή εξυπηρέτηση και κάθε σχετική λεπτομέρεια.

Με π. δ/γμα, που εκδίδεται ύστερο από πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων μπορούν να μεταφέρονται στον Ε.Φ.Ο.Π. αρμοδιότητες που ασκούνται από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

Πόροι του Ε.ΦΟ.Π. είναι:

α) Τακτική ετήσια κρατική επιχορήγηση που εγγράφεται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και αποδίδεται στο φορέα με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, όπως ειδικότερα ορίζεται σε αυτή.

β) Εκτακτη ετήσια κρατική επιχορήγηση από τον προϋπολογισμό δημόσιων επενδύσεων.

γ) Πρόσοδοι από την εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων, από επιχορηγήσεις ελληνικών και ξένων οργανισμών και από δωρεές ή κληρονομίες.

δ) Επιχορηγήσεις από το Ειδικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων (Ε.Τ.Ε.Ρ.Π.Σ).

ε) Κάθε άλλο έσοδο από οποιαδήποτε αιτία.

Οι πόροι του φορέα διατίθενται για τις δαπάνες λειτουργίας του και για τη μερική ή ολική χρηματοδότηση μελετών, προγραμμάτων έργων και δραστηριοτήτων δημόσιων ή ιδιωτικών φορέων, η των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης με αποκλειστικό σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος.

Οι δαπάνες για την εκπλήρωση του σκοπού του Ε.ΦΟ.Π. πραγματοποιούνται σύμφωνα με τον οικονομικό κανονισμό του, ο οποίος καταρτίζεται από τον Ε.ΦΟ.Π. και εγκρίνεται με κοινή απόφαση, των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Κατά την έγκριση αυτή επιτρέπονται τροποποιήσεις και συμπληρώσεις ύστερα από γνώμη του Ε.ΦΟ.Π.

Ο Ε.ΦΟ.Π. έχει στα δικαστήρια και στις διοικητικές αρχές τα δικονομικά προνόμια του Δημοσίου. Τα προνόμια του Δημοσίου έχει και στην αναγκαστική εκτέλεση και ιδίως εκείνα που αφορούν την κατάταξη σε πλειστηριασμό ή πτώχευση.

Ο οργανισμός του Ε.ΦΟ.Π. εγκρίνεται με π. δ/γμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

Με τον οργανισμό ρυθμίζονται ιδίως:

α) Η οργάνωση των υπηρεσιών και οι αρμοδιότητές τους.

β) οι κλάδοι του μόνιμου προσωπικού και ο αριθμός των οργανικών θέσεων κάθε κλάδου.

γ) Οι θέσεις του προσωπικού με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, η κατανομή του σε ειδικότητες καθώς και τα απαιτούμενα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα για την πρόσληψη.

Οι θέσεις του μόνιμου και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου προσωπικού του Ε.Φ.Ο.Π. καλύπτονται με μεταφορά προσωπικού και υπηρεσιών από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και από άλλα υπουργεία ή νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου.

Στον Ε.Φ.Ο.Π συνιστάται μία θέση υπαλλήλου των ειδικών θέσεων με 2^ο βαθμό. Ο διοριζόμενος στη θέση αυτήν έχει τον τίτλο του προϊσταμένου του οργανισμού και προϊσταται σε όλες τις υπηρεσίες του. Ως προϊστάμενος διορίζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων πρόσωπο που έχει τουλάχιστο 10ετή πείρα και εξειδικευμένες γνώσεις για τα θέματα που εμπíπτουν στους σκοπούς και στις αρμοδιότητες του Ε.Φ.Ο.Π. Η πείρα και οι γνώσεις αποδεικνύονται από τους τίτλους σπουδών και τη συνάφειά τους με τα παραπάνω θέματα.

Τα καθήκοντα προϊσταμένου του Ε.Φ.Ο.Π. μπορούν να ανατεθούν με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και σε υπάλληλο του δημόσιου τομέα που έχει τα παραπάνω προσόντα. Ο χρόνος άσκησης καθηκόντων προϊσταμένου θεωρείται για κάθε συνέπεια ως χρόνος υπηρεσίας στην τακτική θέση του υπαλλήλου. Στην περίπτωση αυτήν καταβάλλονται οι αποδοχές της μιας μόνο θέσης, κατ' επιλογή του υπαλλήλου.

Η μεταφορά υπηρεσιών και προσωπικού, που προβλέπεται στην παρ. 16, γίνεται με π. δ/γμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού. Με τη μεταφορά του προσωπικού γίνεται και μεταφορά των θέσεων που κατέχουν. Αν πρόκειται για μόνιμο προσωπικό, απαιτείται για τη μεταφορά απόφαση των υπηρεσιακών συμβουλίων των οικείων υπουργείων, ύστερα από αίτηση των ενδιαφερομένων υπαλλήλων. Με τη μεταφορά του προσωπικού μεταφέρονται και οι σχετικές πιστώσεις του τρέχοντος έτους. Για τα

επόμενα έτη οι πιστώσεις αυτές περιλαμβάνονται στην ετήσια τακτική επικορήγηση. Οι μεταφερόμενοι υπάλληλοι διατηρούν το ασφαλιστικό καθεσώς για επικουρική σύνταξη και εφάπαξ βοήθημα που είχαν πριν από τη μεταφορά και παρέχεται σε αυτούς και τα μέλη της οικογένειάς τους π υγειονομική περίθαλψη των μόνιμων υπαλλήλων.²⁰

2. ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (ΕΣΧΠ)

Το ΕΣΧΠ ιδρύθηκε με τον Ν. 360/76 "Περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος" (ΦΕΚ Α' 151), άρθρο 3, η συγκρότησή του τροποποιήθηκε από τον Ν. 1032/80 "Περί συστάσεως Υπουργείου Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος" (ΦΕΚ Α'57) άρθρο 17 και με τον Ν. 1555/85 "Κυβέρνηση και κυβερνητικά όργανα" (ΦΕΚ Α'137), άρθρο 24, εντάχθηκε στο Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ).

Το ΕΣΧΠ αποτελείται από τον Πρωθυπουργό ως Πρόεδρο με αναπληρωτή του τον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης (τότε Συντονισμού) και με λοιπά μέλη τους Υπουργούς Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Οικονομικών, Γεωργίας, Πολιτισμού, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας, Εμπορικής Ναυτιλίας και Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (οι ονομασίες πολλών υπουργείων στον Ν. 1032/80 είναι διαφορετικές). Ο πρόεδρος του ΕΣΧΠ μπορεί να καλεί να συμμετάσχουν στις συνεδριάσεις και άλλοι αρμόδιοι υπουργοί και υφυπουργοί καθώς και εκπρόσωποι των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) ή άλλοι φορείς του Δημόσιου Τομέα χωρίς ψήφο.

Στην αρμοδιότητα του ΕΣΧΠ, σύμφωνα με τον ιδρυτικό του Ν. 360/76 ανήκουν:

α) Η λήψη αποφάσεων επί της ακολουθητέας πολιτικής και επί γενικών θεμάτων αφορώντων εις την Χωροταξία και το Περιβάλλον

β) Η λήψη αποφάσεων επί θεμάτων απομένων των αρμοδιοτήτων πλειόνων Υπηρεσιών εις ότι αφορά την Χωροταξία και το Περιβάλλον

²⁰ Εφημερίς της Κυβερνήσεως, Τεύχος πρώτο, αριθμός φύλλου 160, 16-10-1986, Νόμος 1650, άρθρο 25

γ) Η έγκριση των Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων και Σχεδίων και Προγραμμάτων Προστασίας του Περιβάλλοντος και η εναρμόνιση αυτών μετά των Σχεδίων και Προγραμμάτων Αναπτύξεως

δ) Η εποπτεία εφαρμογής των Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων ως και των Σχεδίων και Προγραμμάτων Προστασίας του Περιβάλλοντος

ε) Ο συντονισμός των φορέων εφαρμογής των ανωτέρω Προγραμμάτων.

Το ΕΣΧΠ έχει εκδώσει από τον Αύγουστο του 1977 έως τον Οκτώβριο του 1981, οπότε και διακόπηκε η λειτουργία του, δεκαεννέα αποφάσεις κατευθυντήριας φύσης για θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής είτε εθνικού επιπέδου είτε για ορισμένες περιοχές.

Με τον Ν. 360/76 άρθρο 3 συντάχθηκε επίσης και Γραμματεία του ΕΣΧΠ, η οποία με τον Ν. 1558/85 εντάχθηκε και αυτή στο ΥΠΕΧΩΔΕ και η οποία έχει ως αρμοδιότητα την εισήγηση και προώθηση στο ΕΣΧΠ θεμάτων της αρμοδιότητάς του αλλά και την ενημέρωσή του για την εφαρμογή των προγραμμάτων του. Στη Γραμματεία αυτή μπορούν να προσλαμβάνονται με απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης (τότε Συντονισμού) μέχρι είκοσι ειδικοί επιστήμονες και είκοσι υπάλληλοι εξειδικευμένων προσόντων.²¹

3. ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ (ΥΠΕΧΩΔΕ)

Ιδρύθηκε με τον Ν. 1032/80 ως Υπουργείο Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος (ΥΧΟΠ) και με τον Ν. 1558/85 μετονομάστηκε σε Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ) αφού εντάχθηκε σ' αυτό και το Υπουργείο Δημοσίων Έργων.

Βάσει του ιδρυτικού του νόμου αλλά και βάσει του Ν. 1650/86 "Για την προστασία του Περιβάλλοντος" (ΦΕΚ Α' 160) το υπουργείο αυτό έχει τον κύριο όγκο των αρμοδιοτήτων για την προστασία του περιβάλλοντος. Περιλαμβάνει Γενική

---

²¹ Σιούτη Γλυκερία «Δίκαιο Περιβάλλοντος», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα-Κομοτηνή 1993, σελ. 101-102

Διεύθυνση Περιβάλλοντος, η οποία διαιρείται σε δύο διευθύνσεις: τη Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού και την Διεύθυνση Ελέγχου Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης και Θορύβου.

Ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ είναι αρμόδιος, είτε μόνος του είτε από κοινού με άλλους υπουργούς, για τη λήψη όλων σχεδόν των αποφάσεων που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, εκτός από αυτές που αφορούν ειδικότερους τομείς και έχουν διατηρηθεί σε άλλα υπουργεία.²²

4. ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ ΜΕ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Αρμοδιότητες που έχουν σχέση και με την προστασία του περιβάλλοντος έχουν παραμείνει για εντοπισμένα θέματα σε διάφορα υπουργεία, εκ των οποίων αξίες ιδιαίτερης μνείας στην παρούσα ανάλυση, είναι αυτές των υπουργείων Γεωργίας, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας, Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Εμπορικής Ναυτιλίας. Τις αρμοδιότητες αυτές ασκούν οι υπουργοί, κατά τις διατάξεις, συνήθως από κοινού είτε με τον υπουργό ΠΕΧΩΔΕ είτε μεταξύ τους ή και με άλλους υπουργούς.

4.1. Το Υπουργείο Γεωργίας

Στο Υπουργείο Γεωργίας ανήκει η προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων γενικώς (άρθρο 5 του "Δασικού Κώδικα" Ν. 998/79). Σύμφωνα με το άρθρο 7 του ίδιου νόμου στο υπουργείο αυτό λειτουργεί Συμβούλιο Δασικής Πολιτικής με γνωμοδοτική αρμοδιότητα για θέματα προστασίας και ανάπτυξης των δασικών εκτάσεων καθώς και άσκησης της δασικής πολιτικής. Για την διοικητική αναγνώριση εκ μέρους του Δημοσίου της κυριότητας ή άλλων εμπράγματων δικαιωμάτων ιδιωτών ή ΝΠΔΔ ή ΝΠΙΔ επί δασών ή δασικών εκτάσεων, λειτουργούν

²² Σιούτη Γλυκερία «Δίκαιο Περιβάλλοντος», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα-Κομοτηνή 1993, σελ. 102-103

τέσσερα Συμβούλια ιδιοκτησίας Δασών στην Αθήνα, τον Πειραιά, τη Θεσσαλονίκη και την Πάτρα (άρθρο 8). Τέλος στο ίδιο υπουργείο λειτουργεί Τεχνικό Συμβούλιο Δασών με γνωμοδοτική αρμοδιότητα για ειδικότερα θέματα διαχείρισης των δασών (άρθρο 9).

Στο Υπουργείο Γεωργίας ανήκει επίσης η προστασία του αλιευτικού πλούτου της χώρας καθώς και η αξιοποίηση του γεωργικού εδάφους της χώρας, για την επίτευξη της οποίας λειτουργούν Υπηρεσία Εγγείων Βελτιώσεων (ΥΕΒ), Ανώτατα Συμβούλια Εγγειοβελτιωτικών Έργων (ΑΣΕΕ) και Κεντρικό Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Εγγειοβελτιωτικών Έργων (άρθρα 1-3 του ΝΔ 3881/58 "Περί έργων Εγγείων Βελτιώσεων, του οποίου πολλές διατάξεις ισχύουν τροποποιημένες από τους Ν. 1218/72 και 414/76).

4.2. Το Υπουργείο Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας

Στο υπουργείο αυτό έχουν διατηρηθεί αρμοδιότητες για την προστασία του περιβάλλοντος από τη ρύπανση που προκαλούν βιομηχανικές δραστηριότητες εκτός και εντός των χώρων των βιομηχανικών και βιοτεχνικών εγκαταστάσεων. Επίσης υπάγονται σ' αυτό αρμοδιότητες προστασίας και αποκατάστασης του περιβάλλοντος στο πλαίσιο ανάπτυξης μεταλλευτικών και λατομικών δραστηριοτήτων (περί των οποίων ορίζει ο "Μεταλλευτικός Κώδικας" (Ν.Δ 260/73, όπως ισχύει τροποποιημένος).

4.3. Το Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Στο Υπουργείο αυτό έχουν διατηρηθεί αρμοδιότητες για την υγειονομική προστασία του περιβάλλοντος, δηλ. την παρακολούθηση και τον έλεγχο της υγιεινής των συστημάτων ύδρευσης και αποχέτευσης, του κυκλώματος και των τρόπων διάθεσης των απορριμμάτων, των περιοχών κολύμβησης και των ακτών καθώς και των κοινόχρηστων χώρων.

4.4. Το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας

Στο υπουργείο αυτό ανήκει η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος από την ρύπανση που προέρχεται είτε από πλοία και αεροσκάφη είτε από χερσαίες πηγές, ο συντονισμός των λιμενικών αρχών και η οργάνωση και διαχείριση ειδικά προστατευομένων θαλάσσιων περιοχών.²³

---

²³ Σιούτη Γλυκερία «Δίκαιο Περιβάλλοντος», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα-Κομοτηνή 1993, σελ. 103-104

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 2^ο**ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ- ΝΟΜΑΡΧΙΑ****1. ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**

Σύμφωνα με το άρθρο 101 του Συντάγματος τα περιφερειακά όργανα έχουν γενική αρμοδιότητα για τις υποθέσεις της περιφέρειας τους.

Σύμφωνα με τον Ν. 3200/55, το ΠΔ 532/70 και τον Ν. 2026/92 ο Νομάρχης είναι αρμόδιος στον νομό για την άσκηση των αρμοδιοτήτων διαφόρων υπουργών μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται κατ' αρχήν και αυτές του υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων αλλά και αυτές των περισσότερων από τους υπολοίπους υπουργούς που αφορούν θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.

2. ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ Ν. 1650/86

Σύμφωνα με τον Ν. 1650/86 ο Νομάρχης έχει και τις εξής ειδικές αρμοδιότητες που αφορούν το περιβάλλον:

α. Μετά από απόφαση του υπουργού ΠΕΧΩΔΕ και του κατά περίπτωση συναρμόδιου υπουργού είναι δυνατόν να του ανατίθεται η έγκριση περιβαλλοντικών

όρων για ορισμένα έργα ή δραστηριότητες της πρώτης κατηγορίας, της κατηγορίας δηλ. που περιλαμβάνει τις εγκαταστάσεις που, λόγω της φύσης ή του μεγέθους τους, είναι πιθανό να προκαλέσουν σοβαρούς κινδύνους για το περιβάλλον. Ο νομάρχης, στην περίπτωση αυτή χορηγεί την έγκριση μετά εισήγηση των αρμόδιων νομαρχιακών υπηρεσιών και γνώμη του νομαρχιακού συμβουλίου (άρθρο 4 παρ. 2)

β. Είναι αρμόδιος για την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων για τα έργα ή τις δραστηριότητες της δεύτερης κατηγορίας (άρθρο 4 παρ. 3)

γ. Μετά από παραπομπή του δημάρχου ή του προέδρου της κοινότητας, που είναι αρμόδιοι για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων της τρίτης κατηγορίας αποφασίζει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, για την υπαγωγή στην διαδικασία έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων της δεύτερης κατηγορίας ενός έργου ή δραστηριότητας που ανήκει κατ' αρχήν στην Τρίτη κατηγορία (άρθρο 4 παρ. 4)

δ. Εισηγείται στους υπουργούς ΠΕΧΩΔΕ, Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών ή και σε άλλον κατά περίπτωση αρμόδιο υπουργό της επιβολή, με κοινή τους απόφαση, τελών σε βάρος επιχειρήσεων των δύο πρώτων κατηγοριών, προκειμένου να καλυφθούν τα έξοδα κατασκευής και λειτουργίας συγκεκριμένων προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος που προβλέπονται από τους περιβαλλοντικούς όρους (άρθρο 6 παρ. 4)

ε. Με Π.Δ. ύστερα από πρόταση ΠΕΧΩΔΕ, Γεωργίας και Εσωτερικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, μπορεί να μεταβιβάζεται στον οικείο νομάρχη η αρμοδιότητα χαρακτηρισμού περιοχής, στοιχείο ή συνόλου της φύσης και του τοπίου, καθώς και των ορίων και της ζώνης προστασίας του (άρθρο 21 παρ. 5). Για τον χαρακτηρισμό αυτό απαιτείται εξάλλου πάντοτε η γνώμη του νομαρχιακού συμβουλίου (άρθρο 21 παρ. 1)

στ. Το νομαρχιακό συμβούλιο γνωμοδοτεί επίσης στον υπουργό ΠΕΧΩΔΕ και τον κατά περίπτωση αρμόδιο υπουργό για τον καθορισμό αντιθρορυβικών ζωνών γύρω από τις περιοχές βιομηχανικών και άλλων εγκαταστάσεων (άρθρο 14 παρ. 6)

ζ. Με απόφαση του νομάρχη συγκροτούνται Κλιμάκια Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος (ΚΕΠΠΕ), από το προσωπικό της νομαρχίας. Τα κλιμάκια αυτά ελέγχουν την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων και γενικά την εφαρμογή της νομοθεσίας για την προστασία του περιβάλλοντος (άρθρο 26 παρ. 1)

η. Είναι δυνατή η μεταβίβαση σ' αυτόν, με υπουργική απόφαση, όλων των αρμοδιοτήτων που προβλέπονται από τον Ν. 1650/86, για τον υπουργό ΠΕΧΩΔΕ αποκλειστικά ή και σε συνεργασία με τον αρμόδιο υπουργό (άρθρο 27)

θ. Στο πλαίσιο των διοικητικών κυρώσεων μπορεί να επιβάλει πρόστιμο μέχρι δέκα εκατομμύρια δρχ. ή να παραπέμπει την υπόθεση, υπό προϋποθέσεις, στον υπουργό ΠΕΧΩΔΕ για την επιβολή προστίμου μέχρι εκατό εκατομμύρια δρχ. Επιπλέον μπορεί να επιβάλλει την διακοπή λειτουργίας μιας επιχείρησης για λόγους που αναφέρονται στη ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος (άρθρο 30 παρ. 2)

3. ΚΛΙΜΑΚΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 26 του Ν. 1650/1986, με απόφαση του Νομάρχη συγκροτούνται Κλιμάκια Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος (Κ.Ε.Π.ΠΕ.), από το προσωπικό της νομαρχίας. Στη σύνθεση των κλιμακίων αυτών περιλαμβάνονται πάντοτε υπάλληλοι της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Τα κλιμάκια ελέγχουν την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων και γενικά την εφαρμογή της νομοθεσίας για την προστασία του περιβάλλοντος. Στα κλιμάκια μπορούν να μετέχουν και εκπρόσωποι των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, στην περιοχή των οποίων γίνεται ο έλεγχος. Για την περιοχή των ρυθμιστικών σχεδίων Αθήνας και Θεσσαλονίκης εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρ. 11 παρ. 12 του Νόμου 1515/85 και του άρθρ. 11 παρ. 12 του Νόμου 1561/1985.

Τα κλιμάκια διενεργούν αυτοψία σε εγκαταστάσεις ή δραστηριότητες, ιδίως όταν πιθανολογείται ότι η λειτουργία τους υποβαθμίζει το περιβάλλον, κάνουν τις απαραίτητες συστάσεις και υποδείξεις για τα κατάλληλα να ληφθούν μέτρα, συντάσσουν σχετική έκθεση και εισηγούνται τις επιβλητέες κυρώσεις.

Για τη διενέργεια των ελέγχων που προβλέπονται στις παρ. 1 και 2 τα κλιμάκια έχουν το δικαίωμα να εισέρχονται σε κάθε είδους εγκαταστάσεις οποτεδήποτε, τηρώντας τους όρους ασφάλειας, που ισχύουν για κάθε εγκατάσταση, είτε αυτές βρίσκονται σε λειτουργία είτε όχι, ακόμα και αν δεν παρευρίσκεται ο ιδιοκτήτης ή ο υπεύθυνος λειτουργός και συνοδεύονται, εφόσον είναι δυνατό, από εντεταλμένο εκπρόσωπό τους. Οι υπεύθυνοι λειτουργίας των εγκαταστάσεων έχουν

υποχρέωση να παρέχουν όλα τα απαιτούμενα στοιχεία και πληροφορίες και γενικά να διευκολύνουν τον έλεγχο.

Οι αρμόδιες αρχές ελέγχου τήρησης των περιβαλλοντικών διατάξεων δημοσιεύουν κατά περιόδους πληροφορίες και στοιχεία σχετικά με τους διενεργούμενους ελέγχους και για τις επιβαλλόμενες κυρώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος.²⁴

4. ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

α. Βάσει της ΥΑ 75308/5512/90 (ΦΕΚ 691 Β') του υπουργού ΠΕΧΩΔΕ και του υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας, το Νομαρχιακό Συμβούλιο φροντίζει για τη δημοσίευση στον τοπικό τύπο ανακοίνωσης και πρόσκλησης των πολιτών και των φορέων εκπροσώπησής τους για να λάβουν γνώση της ΜΠΕ και να διατυπώσουν απόψεις εντός 15 ημερών από τη δημοσίευση. Επίσης φροντίζει για την ανάρτηση αντιγράφου της δημοσίευσης στον πίνακα ανακοινώσεων της Νομαρχίας. Διαβιβάζει επιπλέον τις γνώμες και προτάσεις που διατυπώθηκαν, μαζί με σχετική γνωμοδότησή του στο ΥΠΕΧΩΔΕ. Στη συνέχεια φροντίζει για τη δημοσιοποίηση της απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων με δημοσίευση στον τοπικό τύπο και ανάρτηση στην Νομαρχία (άρθρα 2 και 3).

β. Σύμφωνα με τον Ν. 998/79, στην έδρα κάθε νομού λειτουργεί Νομαρχιακό Συμβούλιο Δασών, το οποίο γνωμοδοτεί για τα θέματα που προβλέπει γι' αυτό η δασική νομοθεσία ή και για όσα του απευθύνει ο νομάρχης. Επίσης υπάρχει Επιτροπή Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων για την επίλυση διαφορών ως προς τον χαρακτηρισμό μιας περιοχής ως δασικής. Τέλος στις επικίνδυνες για πυρκαγιές περιοχές συγκροτείται Επιτροπή Αντιμετώπισης Δασοπυρκαγιών, στην οποία συμμετέχει ο Νομάρχης (άρθρο 10).

γ. Σύμφωνα με τον Ν. 1734/87, σε κάθε νομό συγκροτούνται με απόφαση του νομάρχη μία ή περισσότερες επιτροπές για την σύνταξη πρακτικών όσον αφορά τους Βοσκότοπους (τη μορφή, τα όριά τους κλπ.). Μετά την υποβολή των πρακτικών

---

²⁴ Εφημερίς της Κυβερνήσεως, Τεύχος πρώτο, αριθμός φύλλου 160, 16-10-1986, Νόμος 1650, άρθρο 26

αυτών και εισήγηση του διευθυντή γεωργίας, ο νομάρχης εκδίδει απόφαση καθορισμού των ορίων του Βοσκότοπου. Όσο ισχύει η απόφαση της οριοθέτησής του ο βοσκότοπος, αν και φέρει τα χαρακτηριστικά δασικής έκτασης, δεν διαχειρίζεται ως δάσος ή δασική έκταση (άρθρο 3). Εξαιρείται δηλ της αυστηρής προστασίας που προβλέπουν για τα δάση το Σύνταγμα και οι σχετικές διατάξεις.

Υπενθυμίζεται ότι με την απόφαση ΣτΕ 66411990 οι διατάξεις αυτές κρίθηκαν αντισυνταγματικές και επομένως ανίσχυρες διότι αντίκεινται στα άρθρα 24.1 και 117.3 του Συντάγματος. Με την απόφαση αυτή ακυρώθηκαν 143 νομαρχιακές αποφάσεις καθορισμού ορίων βοσκοτόπων.

δ. Σύμφωνα με τον Ν. 1428184 οι λατομικές περιοχές στην περιφέρεια του νομού καθορίζονται με απόφαση του αρμόδιου νομάρχη, η οποία εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη επιτροπής, στην οποία μετέχουν ανώτεροι υπάλληλοι της νομαρχίας και αιτιολογημένη γνώμη του Νομαρχιακού Συμβουλίου. Η απόφαση αυτή δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης (άρθρο 3).

ε. Σύμφωνα με το ΝΔ 3881158 «Περί Έργων Εγγείων Βελτιώσεων», όπως ισχύει τροποποιημένο, και με σκοπό την ανάπτυξη και αξιοποίηση του γεωργικού εδάφους της χώρας, λειτουργεί στο Υπουργείο Γεωργίας υπηρεσία Εγγείων Βελτιώσεων (ΥΕΒ), που διακρίνεται σε Κεντρική και περιφερειακή. Σε κάθε περιφερειακή υπηρεσία της ΥΕΒ λειτουργεί περιφερειακό γνωμοδοτικό συμβούλιο εγγειοβελτιωτικών έργων (άρθρο 3).²⁵

---

²⁵ Σιούτη Γλυκερία «Δίκαιο Περιβάλλοντος», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα-Κομοτηνή 1993, σελ. 104-107

5. ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ Ν. 2647/98 (ΦΕΚ Τ.Α. 237/22-10-1998) ΜΕΤΑΒΙΒΑΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

- (1) Η προέγκριση χωροθέτησης έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας ΑΠ (άρθρο 8 ΚΥΑ 69269/5387/1999 ΦΕΚ 678 Β'). Εξαιρούνται τα έργα που έχουν χαρακτήρα διεθνή, εθνικό ή διαπεριφερειακό και τα έργα που αφορούν ιδιωτικές πολεοδομήσεις σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1957/1991 και τις διατάξεις περί περιοχών ειδικά ρυθμιζόμενης πολεοδόμησης (άρθρο 24 του ν. 2508/1997 ΦΕΚ 199Α') και ειδικότερα:
- α. έργα εθνικής οδοποιίας
  - β. φράγματα και λοιπές εγκαταστάσεις προς συγκρότηση ή μονιμότερη αποθήκευση υδάτων συνολικής αποθηκευτικής ικανότητας νερού μεγαλύτερης των 500.000 κ.μ. καθώς και μικρότερων, εφόσον δέχονται ή αποσκοπούν στη μεταφορά ύδατος από μία υδρολογική περιφέρεια σε άλλη ή κατάντη αυτών υφίστανται προστατευόμενες περιοχές
  - γ. μετρό και γραμμές ειδικού τύπου
  - δ. γραμμές μεταφοράς ενέργειας τάσης μεγαλύτερης ή ίσης των 150 KV
  - ε. αγωγοί πετρελαίου και αερίου.
- (2) Ο εντοπισμός χώρων διάθεσης στερεών αποβλήτων και η προέγκριση χωροθέτησης αυτών δυναμικότητας μέχρι 100.000 ισοδύναμου πληθυσμού, εξαιρουμένων των οργανωμένων εγκαταστάσεων διαχείρισης απορριμμάτων που περιλαμβάνουν εγκαταστάσεις μηχανικής διαλογής, παρασκευής εδαφοβελτιωτικών, παραγωγής βιοαερίου, καθώς και κάθε άλλης εγκατάστασης καύσης και παραγωγής ενέργειας (άρθρο 8 ΚΥΑ 69269/5387/1990 ΦΕΚ 678 Β').
- (3) Η εκτίμηση για το αν από τον εκσυγχρονισμό ή επέκταση υφιστάμενων έργων και δραστηριοτήτων, των οποίων έχουν αρμοδιότητα έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις

τους στο περιβάλλον (άρθρο 8 παρ. 1 και άρθρο 9 παρ. 1 ΚΥΑ 69269/5387/1990 ΦΕΚ 678 Β').

- (4) Η εγκατάσταση, σε αντιπροσωπευτικές θέσεις εθνικού δικτύου, σταθμών για την παρακολούθηση της ποιότητας της ατμόσφαιρας και η παρακολούθηση της λειτουργίας τους (άρθρο 7 παρ. 3 του ν. 1650/1986 ΦΕΚ 160 Α').
- (5) Η έγκριση κατασκευής εγκαταστάσεων βιολογικού καθαρισμού λυμάτων, εγκαταστάσεων διυλιστηρίων ύδατος, καθώς και κτιρίων για την εξυπηρέτηση των εγκαταστάσεων αυτών κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 1 του π.δ. 24/1985 (άρθρο 7 παρ. 4 του π.δ. 24/1985 ΦΕΚ 270 Δ')
- (6) Η λήψη έκτακτων μέτρων σε περιπτώσεις ρύπανσης του περιβάλλοντος (άρθρο 2 του ν. 1327/1983 ΦΕΚ 21 Α').
- (7) Η χορήγηση άδειας αλιείας γόνου ιχθύων και λουπών υδρόβιων οργανισμών σε περισσότερους του ενός νομούς της περιφέρειας (άρθρο μόνο του π.δ. 54/1978, ΦΕΚ 10 Α')
- (8) Ο καθορισμός προθεσμίας συμμόρφωσης βιομηχανιών που ρυπαίνουν υγρά τοπικούς (ΚΥΑ 414985/1985, ΦΕΚ 757 Β' όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 7 παρ. 3^α της ΚΥΑ 3666599/1996, ΦΕΚ 1188 Β')
- (9) Η κήρυξη δένδρων ή συστάδων δένδρων, υγροβιοτόπων, καθώς και σπάνιων ειδών φυτών που παρουσιάζουν ιδιαίτερη βοτανική, φυτογεωγραφική, αισθητική και ιστορική σημασία ως διατηρητέων μνημείων της φύσης (άρθρο 3 παρ. 3 εδάφιο δεύτερο του ν.δ. 996/1971 ΦΕΚ 192 Α')
- (10) Η έγκριση συλλογής προστατευομένων ή μη ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας με σκοπό την έρευνα και εξαγωγή συλλεγησόμενου υλικού (άρθρο 8 του π.δ. 67/1981, ΦΕΚ 23 Α')
- (11) Η επιβολή τελών για την τήρηση περιβαλλοντικών όρων στις μονάδες υδατοκαλλιεργειών (άρθρο 6 παρ. 4 του Ν. 1650/1986 ΦΕΚ 160 Α')
- (12) Η γνωμοδότηση για παρέκκλιση από τους όρους δόμησης για κατασκευή κτιρίων που προορίζονται για γεωκτηνοτροφικές, γεωπηνοτροφικές ή υδατοκαλλιεργητικές εγκαταστάσεις, καθώς και εγκαταστάσεις αποθήκευσης λημμάτων, φαρμάκων, ιχθυοτροφών, γεωργικών και αλιευτικών εφοδίων,

γεωργικών και αλιευτικών προϊόντων, στέγαστρα σφαγής ζώων, δεξαμενές από οποιοδήποτε υλικά (αριθμ. 88217/3752/1987 ΥΠΕΧΩΔΕ ΦΕΚ 78 Δ').

(13) Η έγκριση περιβαλλοντικών όρων για την ανάπτυξη έργων και δραστηριοτήτων ΑΠ κατηγορίας (άρθρο 4 παρ. 1 και άρθρο 5 παρ. 2 του ν. 1650/1986, ΦΕΚ 160 Α', άρθρο 9 ΚΥΑ 69269/5387/1990, ΦΕΚ 678 Β' και ΚΥΑ 75308/5512/1990 ΦΕΚ 691 β') ως ακολούθως και εφόσον έχουν την αρμοδιότητα προέγκρισης κωροθέτησης:

α. Χώρων διάθεσης υγειονομικής ταφής στερεών αποβλήτων (ΚΥΑ 69728/824/1996, ΦΕΚ 358 Β') δυναμικότητας μέχρι 100.000 ισοδύναμου πληθυσμού εξαιρουμένων των οργανωμένων εγκαταστάσεων διαχείρισης απορριμμάτων, που περιλαμβάνουν εγκαταστάσεις μηχανικής διαλογής, παρασκευής εδαφοβελτιωτικών, παραγωγής βιοαερίου, καθώς και κάθε άλλης εγκατάστασης καύσης και παραγωγής ενέργειας.

β. Τουριστικών εγκαταστάσεων συνολικής δυναμικότητας μέχρι 300 κλινών ή ατόμων στις περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας και Κρήτης και 200 κλινών ή ατόμων στις υπόλοιπες Περιφέρειες. Από την παραπάνω ρύθμιση εξαιρούνται τα έργα ειδικής τουριστικής υποδομής, δηλαδή συνεδριακών κέντρων των μαρινών, των χιονοδρομικών κέντρων, των εγκαταστάσεων αξιοποίησης ιαματικών πηγών (κέντρων υδροθεραπείας ιαματικού ύδατος), των κέντρων θαλασσοθεραπείας, των κέντρων τουρισμού υγείας, των γηπέδων γκολφ των αθλητικών προπονητικών κέντρων, καθώς και των εγκαταστάσεων που ήθελαν χαρακτηρισθεί ως ειδικής τουριστικής υποδομής με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 8 του ν. 2160/1993

γ. Δραστηριοτήτων εξόρυξης, έρευνας, εκμετάλλευσης μαρμάρων, σχιστολίθου και αργίλου, με εξαίρεση τα λατομεία σχιστολίθου και αργίλου που καλύπτουν τις ανάγκες βιομηχανιών τσιμέντου (ν. 1650/1986, ΦΕΚ 160 Α', ΚΥΑ 69269/5387/1993 ΦΕΚ 678 Β')

δ. Εγκαταστάσεων υδατοκαλλιεργειών ως εξής: (δα) Εγκαταστάσεων πάχυνσης κελιών και γόνου ψαριών, συνολικής δυναμικότητας μέχρι 200 τόννων ετησίως (δβ) Εγκαταστάσεων πάχυνσης οστράκων, συνολικής δυναμικότητας μέχρι 160 τόννων ετησίως, (δγ) Εγκαταστάσεων πάχυνσης αμφιβίων, συνολικής δυναμικότητας μέχρι 60 τόννων ετησίως, (δδ) Εγκαταστάσεων ιχθυογεννητικών

σταθμών, συνολικής δυναμικότητας μέχρι 2.000.000 ατόμων ετησίως, (δε) Εγκαταστάσεων εκκλαπτηριών γόνου οστράκων, συνολικής δυναμικότητας μέχρι 2.000.000 ατόμων ετησίως

ε. Υδραυλικών έργων και ανάπτυξης συναφών δραστηριοτήτων ως εξής: (εα) Έργων γεωργικών υδραυλικής που αφορούν στην άρδευση ή κατασκευή εγγειοβελτιωτικών έργων σε έκταση μέχρι 5.000 στρεμμάτων συνολικά, (εβ) Έργων αγροτικού αναδασμού ανεξαρτήτων έκτασης (εγ) Έργων υδρομαστεύσεων πηγών και εγκαταστάσεων εξωτερικών υδρευτικών δικτύων μήκους μέχρι 10.000 μέτρα συνολικά και 20.000 μέτρα στην περίπτωση που τα εξωτερικά υδρευτικά δίκτυα κατασκευάζονται υπόγεια κατά μήκος υφιστάμενου οδικού δικτύου, (εδ) Έργων διευθέτησης ρεμάτων, όπως ποταμοί, χείμαρροι κ.λ.π. και παραεμάτιων περιοχών εντός σχεδίου πόλεως ή ορίων οικισμών, τα οποία αφορούν εργασίες σε συνολικό συνεχές μήκος ρεύματος μέχρι 2.000 μέτρα, (εε) Έργων διευθέτησης ρεμάτων, όπως ποταμοί, χείμαρροι κ.λ.π. και παραεματιών περιοχών εκτός σχεδίου πόλεως ή ορίων οικισμών, τα οποία αφορούν εργασίες σε συνολικό συνεχές μήκος ρέματος μέχρι 5.000 μέτρα και συνολικό μήκος επεμβάσεων μέχρι 2.000 μέτρα (εστ) Φραγμάτων και λουπών εγκαταστάσεων προς συγκράτηση ή μονιμότερη αποθήκευση των υδάτων συνολικής αποθηκευτικής ικανότητας νερού μέχρι 500.000 κ.μ. (εζ) Εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων δυναμικότητας μικρότερης ή ίσης των 50.000 ισοδύναμου εξυπηρετούμενου πληθυσμού.

στ. Έργων δημοτικής ή κοινοτικής οδοποιίας - πρωτεύον και δευτερεύον επαρχιακό οδικό δίκτυο

ζ. Αλιευτικών λιμένων - λιμενικών καταφυγίων και λοιπών λιμενικών έργων, εξαιρουμένων των τουριστικών λιμένων και μαρινών σκαφών αναψυχής

η. Έργων προστασίας ακτών και σε συνολικό μήκος παρέμβασης επί της παραλίας και του θαλάσσιου χώρου μικρότερο των 200 μέτρων

θ. Έργων έρευνας για εκμετάλλευση γεωθερμικών ρευστών θερμοκρασίας μέχρι 90° C

(14) Η έγκριση περιβαλλοντικών όρων για την ανάπτυξη βιομηχανικών δραστηριοτήτων ΑΠ κατηγορίας (άρθρα 4 και 5 του ν. 1650/1986, ΦΕΚ 160 Α, ΚΥΑ 69269/5387/1990 ΦΕΚ 678Β' και ΚΥΑ 75308/5312/1990 ΦΕΚ 691

Β), για τις οποίες έχει την αρμοδιότητα προέγκρισης κωροθέτησης, με τους εξής περιορισμούς:

- α. Βιομηχανίες αναγέννησης ορυκτελαίου με δυναμικότητα επεξεργασίας μικρότερη ή ίση των 3.000 τόννων ετησίων
- β. Εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής από ηλιακή ενέργεια συνολικής ισχύος μικρότερης των 50MW και μεγαλύτερης των 30MW
- γ. Εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής από αιολική ενέργεια συνολικής ισχύος μικρότερης των 50MW και μεγαλύτερης των 15MW
- δ. Εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής με καύσιμο συμβατικό, όπως νομίμων προδιαγραφών μαζούτ, ντίζελ, LRG, φυσικό αέριο κ.λ.π. συνολικής ισχύος μικρότερης των 50MW και μεγαλύτερης των 5MW
- ε. Εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής με χρήση γεωθερμίας βιομάζας και αγροτικών απορριμμάτων συνολικής ισχύος μικρότερης των 50MW και μεγαλύτερης του 1MW
- στ. Εγκαταστάσεις παραγωγής κεραμικών προϊόντων, οπτόπλινθων και κεράμων, δυναμικότητας μικρότερης των 200 τόννων ημερησίως και μεγαλύτερης των 15 τόννων ημερησίως, καθώς και περιβαλλοντικών όρων ειδικών μελετών για την αποκατάσταση των λατομείων αδρανών υλικών (άρθρο 20 του ν. 2115/1993, ΦΕΚ 15 Α)
- ζ. Εγκαταστάσεις παραγωγής πυρίμαχων πλίνθων, πυρίμαχων μαζών και οξύμαχων σωλήνων δυναμικότητας μικρότερης των 40 τόννων ημερησίως και μεγαλύτερης των 10 τόννων ημερησίως
- η. Εγκαταστάσεις αποθήκευσης πετρελαιοειδών με αποθηκευτική ικανότητα μικρότερη των 50.000 κ.μ.
- θ. Εγκαταστάσεις αποθήκευσης αερίων καυσίμων σε υπέργειες ή και υπόγειες δεξαμενές συνολικής χωρητικότητας μικρότερης των 500 τ.μ. και μεγαλύτερης των 20 τόννων ή αντίστοιχων κυβικών μέτρων
- ι. Επεξεργασία, τυποποίηση και συσκευασία κρέατος ή και πουλερικών δυναμικότητας μικρότερης των 30 τόννων ημερησίως και μεγαλύτερης των 10 τόννων ημερησίως σε προϊόν

ια. Επεξεργασία, τυποποίηση και συσκευασία ιχθύων και ιχθυηρών δυναμικότητας μικρότερης των 20 τόννων ημερησίως και μεγαλύτερης των 5 τόννων ημερησίως σε προϊόν

ιβ. Παραγωγή, επεξεργασία, συσκευασία και τυποποίηση χυμού σπορών δυναμικότητας μικρότερης των 30 τόννων ημερησίως και μεγαλύτερης των 20 τόννων ημερησίως σε προϊόν

ιγ. Παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων δυναμικότητας μικρότερης των 30 τόννων ημερησίως και μεγαλύτερης των 10 τόννων ημερησίως επεξεργασμένου γάλακτος

ιδ. Οινοποίηση-οξοποίηση δυναμικότητας μικρότερης των 20.000 τόννων ετησίως και μεγαλύτερης των 5.000 τόννων ετησίως

ιε. Σφαγεία και πηνοτροφεία δυναμικότητας μικρότερης των 20 τόννων ημερησίως ζώντος, βάρους και μεγαλύτερης των 5 τόννων ημερησίως ζώντος βάρους

ιστ. Εγκαταστάσεις ζαχαροπλαστικής, σοκολάτας και γλυκόζης δυναμικότητας μικρότερης των 30 τόννων ημερησίως σε έτοιμο προϊόν ή και εγκατεστημένης ιπποδύναμης μικρότερης των 300MW και μεγαλύτερης των 10 τόννων ημερησίως έτοιμου προϊόντος ή και εγκατεστημένης ιπποδύναμης μεγαλύτερης των 50KW.

Οι αναφερόμενες δυναμικότητες των παραπάνω βιομηχανικών μονάδων αφορούν το σύνολο της κάθε μονάδας, υφιστάμενη και επέκταση και όχι τις τυχόν τμηματικές επεκτάσεις αυτής.

- (15)** Η γνωμοδότηση για θέματα περιβάλλοντος στη διαδικασία της προέγκρισης χωροθέτησης των έργων της παραπάνω περίπτωσης 14 ή δραστηριοτήτων που αφορούν τους τομείς πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή (άρθρο 8 παρ. 2 και 3 ΚΥΑ 69269/5387/1990 ΦΕΚ 678 Β'), καθώς και η εκτίμηση για το αν από τον εκσυγχρονισμό ή την επέκταση υφιστάμενων βιομηχανικών μονάδων, από τις παραπάνω, επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον.
- (16)** Οι αρμοδιότητες των περιπτώσεων 1, 3, 14 και 15 μεταβιβάζονται στις περιφέρειες πλην της Περιφέρειας Αττικής και με εξαίρεση τις περιοχές που

εμπίπτουν μέσα σε όρια Ramsar. Δίκτυα Natura 2000, εθνικούς δρυμούς, αισθητικά δάση και διατηρητέα μνημεία της φύσης σε κοινοτικά ή εθνικά προγράμματα ή σχέδια περιβαλλοντικής σημασίας.²⁶

---

²⁶ Καρβέλης Διονύσης – Γιαννόπουλος Γεώργιος : «Αρμοδιότητες περιφέρειας σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος», σελ. 10-15

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 3^ο**ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ****1. ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ
ΚΩΔΙΚΑ (ΔΚΚ) ΠΔ 323/89 (ΦΕΚ Α' 46)**

Σύμφωνα με τον ΔΚΚ οι ΟΤΑ έχουν διάφορες αρμοδιότητες οι οποίες αφορούν άμεσα ή έμμεσα την προστασία του περιβάλλοντος.

α. Στο πλαίσιο των αποκλειστικών τους αρμοδιοτήτων μπορούν να αναφερθούν αυτές που αφορούν τα συστήματα ύδρευσης και αποχέτευσης, τους δρόμους, τις πλατείες και τα γεφύρια, την καθαριότητα και την φροντίδα των απορριμμάτων και τέλος τα δημοτικά άλση, τους δημοτικούς κήπους και τους υπαίθριους κοινόχρηστους χώρους (άρθρο 24 παρ. 1 εδ. α-ε).

β. Στο πλαίσιο των συντρεχουσών αρμοδιοτήτων τους συγκαταλέγονται αυτές που αφορούν τα συστήματα άρδευσης και τα εγγειοβελτιωτικά έργα, η προστασία του υπόγειου υδατικού δυναμικού της περιοχής, η κατασκευή έργων και η λήψη μέτρων για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, ο έλεγχος των διατάξεων που αφορούν τη μόλυνση του περιβάλλοντος, την προστασία του υπόγειου υδατικού δυναμικού και την εκπομπή καυσαερίων, η προστασία των ακτών και των δασικών εκτάσεων και τέλος η εκμετάλλευση των ήπιων μορφών ενέργειας (ηλιακή, αιολική, Βιοενέργεια, γεωθερμία)(άρθρο 25 παρ. 1 εδ. ε-8 και ιβ).

γ. Όσον αφορά τη συμβουλευτική τους αρμοδιότητα προβλέπεται ότι, προκειμένου να εκδώσουν οι κρατικές αρχές οποιαδήποτε κανονιστική διοικητική πράξη, που αφορά την προστασία του περιβάλλοντος και τα ρυθμιστικά ή κωροταξικά σχέδια, πρέπει να ζητούν την γνώμη (απλή) των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων των δήμων ή των κοινοτήτων, στην περιφέρεια των οποίων πρόκειται να ισχύουν αυτές οι πράξεις (άρθρο 31 παρ. 1).

δ. Το δημοτικό συμβούλιο αποφασίζει για την οργάνωση υπηρεσίας, που θα είναι αρμόδια να ελέγχει την τήρηση των διατάξεων που αφορούν την καθαριότητα, την κυκλοφορία και τη στάθμευση των οχημάτων, την οικοδόμηση, την αποχέτευση και τη μόλυνση του περιβάλλοντος καθώς και ν' ασκεί μηνύσεις κατά των παραβατών (άρθρο 93 παρ. 1 εδ. ιστ).

ε. Το συμβούλιο του δημοτικού διαμερίσματος με αποφάσεις του εκφράζει γνώμες και διατυπώνει προτάσεις για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής του διαμερίσματος (άρθρο 130 εδ. δ).

στ. Το συνοικιακό συμβούλιο μπορεί να εκφράζει γνώμες και προτάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος της συνοικίας (άρθρο 158 παρ. 1).

ζ. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο είναι αρμόδιο για την διαχείριση, καλλιέργεια και εκμετάλλευση των δημοτικών ή κοινοτικών δασών και δασικών εκτάσεων, σύμφωνα με τη δασική νομοθεσία (άρθρο 240 παρ. 1).

η. Επιτρέπεται να απαλλοτριωθούν αναγκαστικά χάριν των ΟΤΑ, για λόγους δημόσιας ωφέλειας, αστικά ή αγροτικά ακίνητα ή να συσταθεί δουλεία σε βάρος τους, μεταξύ άλλων λόγων και για την προστασία του περιβάλλοντος (άρθρο 257 παρ. 1 εδ. ι). Η απαλλοτρίωση κηρύσσεται και η δουλεία συνιστάται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου (άρθρο 258 παρ 1).²⁷

---

²⁷ Σιούτη Γλυκερία «Δίκαιο Περιβάλλοντος», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα-Κομοτηνή 1993, σελ. 107-108

2. ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ Ν 1650/86

α. Η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων για τα έργα της τρίτης κατηγορίας, αυτά δηλ που προκαλούν ιδιαίτερα μικρό κίνδυνο ή όχληση ή υποβάθμιση στο περιβάλλον, γίνεται με απόφαση του οικείου δημάρχου ή, του προέδρου της κοινότητας. Οι ίδιοι μπορούν όμως να παραπέμπουν στον νομάρχη κάποιο θέμα που αφορά έργο κατ' αρχήν της τρίτης κατηγορίας, το οποίο όμως, λόγω της επικινδυνότητάς του μπορεί τελικώς να υπαχθεί από τον τελευταίο στη διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων της δεύτερης κατηγορίας (άρθρο 4 παρ. 4).

β. Τα έργα ή προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος που προβλέπονται από τους περιβαλλοντικούς όρους ή ειδικότερα για τη διαχείριση ορισμένων στερεών αποβλήτων σε βάρος επιχειρήσεων εκτελούνται από τους ΟΤΑ ή άλλους φορείς. Για την εκτέλεση αυτών των έργων επιβάλλονται τέλη στις επιχειρήσεις, τα οποία αποδίδονται στον ΟΤΑ ή στον φορέα που έχει αναλάβει το έργο (άρθρο 6 παρ. 4 και 13 παρ. 2)

γ. Η διαχείριση των στερεών αποβλήτων βαρύνει τους ΟΤΑ, οι οποίοι όμως μπορούν να μην τα δέχονται όταν αυτά λόγω της ποιότητας ή της ποσότητάς τους δεν είναι δυνατόν να διατεθούν μαζί με τα οικιακά (άρθρο 12 παρ. 2).

δ. Οι ΟΤΑ εισηγούνται στον υπουργό ΠΕΧΩΔΕ και τον κατά περίπτωση αρμόδιο υπουργό τον καθορισμό αντιθρομβικής ζώνης γύρω από τις περιοχές βιομηχανικών και άλλων εγκαταστάσεων (άρθρο 14 παρ 6).

ε. Ο χαρακτηρισμός μιας περιοχής ως ζώνης ειδικών περιβαλλοντικών ενισχύσεων γίνεται με βάση ειδική μελέτη που εκπονείται είτε από τους οικείους ΟΤΑ (είτε από τη νομαρχία είτε από τις υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ) (άρθρο 23 παρ 1).

στ. Με ΠΔ καθορίζονται τα κεντρικά και περιφερειακά όργανα διοίκησης του Ενιαίου Φορέα Περιβάλλοντος (ΕΦΟΠ) στα οποία εκπροσωπούνται μεταξύ άλλων και οι ΟΤΑ (άρθρο 25 παρ. 7).

ζ. Στα Κλιμάκια Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος (ΚΕΠΠΕ), τα οποία ελέγχουν την εφαρμογή της νομοθεσίας για την προστασία του περιβάλλοντος μπορούν να μετέχουν και εκπρόσωποι του ΟΤΑ, στην περιοχή του οποίου γίνεται ο έλεγχος (άρθρο 26 παρ. 1).

η. Τα πρόστιμα, που επιβάλλονται στο πλαίσιο των διοικητικών κυρώσεων για ρύπανση ή υποβάθμιση του περιβάλλοντος και που εισπράττονται σύμφωνα με τον νόμο για την εισπραξη δημοσίων εσόδων, αποδίδονται στους ΟΤΑ της περιοχής όπου προκλήθηκε η παράβαση (άρθρο 30 παρ. 3).²⁸

---

²⁸ Σιούτη Γλυκερία «Δίκαιο Περιβάλλοντος», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα-Κομοτηνή 1993, σελ. 108-109

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 4^ο**ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ - ΑΣΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ-
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ****1. ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ**

Σύμφωνα με το άρθρο 28 του Ν. 1650/1986 με φυλάκιση τριών μηνών έως δύο έτη και χρηματική ποινή τιμωρείται όποιος:

α) προκαλεί ρύπανση ή υποβαθμίζει το περιβάλλον με πράξη ή παράλειψη που αντιβαίνει στις διατάξεις του νόμου αυτού ή των κατ' εξουσιοδότησή του εκδιδόμενων διαταγμάτων και υπουργικών ή νομαρχιακών αποφάσεων ή

β) ασκεί δραστηριότητα ή επιχείρηση χωρίς την απαιτούμενη, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού ή των κατ' εξουσιοδότησή του εκδιδόμενων δ/των και υπουργικών ή νομαρχιακών αποφάσεων, άδεια ή έγκριση, ή υπερβαίνει τα όρια της άδειας ή έγκρισης που του έχει χορηγηθεί και υποβαθμίζει το περιβάλλον.

Σε περίπτωση τέλεσης των εγκλημάτων της παρ. 1 από αμέλεια επιβάλλεται φυλάκιση μέχρι ένα έτος.

Ειδικότερα όσον αφορά στα εγκλήματα της παρ 1, αν από το είδος ή την ποσότητα των ρύπων ή από την έκταση και τη σημασία της υποβάθμισης του περιβάλλοντος δημιουργήθηκε κίνδυνος θανάτου ή βαριάς σωματικής βλάβης, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή. Αν επήλθε βαριά σωματική βλάβη ή θάνατος ανθρώπου, επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη. Αν

η βαριά σωματική βλάβη ή ο θάνατος αφορά έμβρυο, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστο δύο ετών και χρηματική ποινή.

Αν η ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος προέρχεται από τη δραστηριότητα νομικού προσώπου, το δικαστήριο κηρύσσει αστικώς υπεύθυνο εις ολόκληρον για την καταβολή της χρηματικής ποινής και το νομικό πρόσωπο.

Οι πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, οι εντεταλμένοι ή διευθύνοντες σύμβουλοι ανώνυμων εταιρειών, οι διαχειριστές εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, ο πρόεδρος του διοικητικού και του εποπτικού συμβουλίου συνεταιρισμών, καθώς και τα πρόσωπα που ασκούν τη διοίκηση ή τη διαχείριση άλλων νομικών προσώπων του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα έχουν ιδιαίτερη νομική υποχρέωση να μεριμνούν για την τήρηση των διατάξεων που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος. Για κάθε πράξη ή παράλειψη του νομικού προσώπου, που εμπίπτει στην παρ. 1 του άρθρου αυτού, τα πρόσωπα αυτά τιμωρούνται ως αυτουργοί, ανεξάρτητα από την τυχόν ποινική ευθύνη άλλου φυσικού προσώπου και την αστική ευθύνη του νομικού προσώπου, εφόσον από πρόθεση ή από αμέλεια δεν τήρησαν την ιδιαίτερη νομική τους υποχρέωση να μεριμνούν για την εφαρμογή των διατάξεων αυτού του νόμου.

Αν ο δράστης των παραβάσεων που προβλέπονται στην παρ. 1 του άρθρου αυτού οικειοθελώς και πριν εξεταστεί για την πράξη του από την αρχή περιορίσει ουσιαδώς τη ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος, ή με έγκαιρη αναγγελία του προς την αρχή συντελέσει αποτελεσματικά στην ουσιαδώς μείωση των συνεπειών, το δικαστήριο μπορεί να του επιβάλει ποινή μειωμένη, σύμφωνα με το άρθρ. 83 του ποινικού κώδικα ή να τον απαλλάξει από κάθε ποινή.

Στις περιπτώσεις εγκλημάτων του κεφαλαίου αυτού ως πολιτικώς ενάγων μπορεί να παρίσταται και το Δημόσιο, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης στην περιφέρεια των οποίων τελέστηκε το έγκλημα και το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδας, ανεξάρτητα αν έχουν υποστεί περιουσιακή ζημιά, με αίτημα την αποκατάσταση των πραγμάτων, στο μέτρο που είναι δυνατή. Έγγραφο προδικασία δεν απαιτείται.

Όποιος παραβιάζει τα μέτρα, τις απαγορεύσεις, τους όρους και τους περιορισμούς που επιβάλλονται δυνάμει των άρθρ. 18 έως 21 ή των δ/των ή υπουργικών ή νομαρχιακών αποφάσεων, που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή τους, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός μήνα. Αν ο δράστης ενήργησε από αμέλεια τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τρεις μήνες ή με χρηματική ποινή.

Τα κατά παράβαση των προστατευτικών μέτρων, απαγορεύσεων, όρων και περιορισμών, στους οποίους αναφέρονται οι παρ. 2 και 3 του άρθρ. 20, συλλαμβανόμενα, φονευόμενα, τραυματιζόμενα ή συλλεγόμενα είδη της άγριας πανίδας και Χλωρίδας κατάσχονται είτε βρίσκονται στην κατοχή του παραβάτη είτε τρίτου. Επίσης κατάσχονται τα εργαλεία ή μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για την παράνομη σύλληψη, θανάτωση, τραυματισμό ή συλλογή των προστατευόμενων ειδών. Τα κατασχόμενα δημεύονται σύμφωνα με το άρθρ. 76 παρ. 1 του ποινικού κώδικα και παραδίδονται σε μουσεία φυσικής ιστορίας ή σε άλλα κατά περίπτωση ιδρύματα ή νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου για σκοπούς εκπαιδευτικούς ή άλλους. Διατάσσεται επίσης η αφαίρεση της άδειας κυνηγιού ή αλιείας του παραβάτη για χρονικό διάστημα από τρεις μήνες έως τρία έτη. Σε περίπτωση υποτροπής η αφαίρεση της άδειας επιβάλλεται οριστικά.

Οι κυρώσεις και οι λοιπές ρυθμίσεις των παρ. 1, 2, 3, 4, 5 και 6 εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις παραβάσεων των όρων και των μέτρων που καθορίζονται με τις διοικητικές πράξεις που προβλέπονται στα άρθρ. 11 και 12 του Νόμου 1515/1985 και στα άρθρα επίσης 11 και 12 του Νόμου 1561/1985.²⁹

2. ΑΣΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 29 του Ν. 1650/1986 οποιοδήποτε, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, προκαλεί ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος ευθύνεται σε αποζημίωση, εκτός αν αποδείξει ότι η ζημιά οφείλεται σε ανώτερη βία ή ότι προήλθε από υπαίτια ενέργεια τρίτου που ενήργησε δολίως.³⁰

3. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 30 του Ν. 1650/1986 σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που προκαλούν οποιαδήποτε ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος ή παραβαίνουν τις διατάξεις του νόμου αυτού ή των κατ' εξουσιοδότησή του

²⁹ Εφημερίς της Κυβερνήσεως, τεύχος πρώτο, αριθμός φύλλου 160, 16-10-1986 νόμος 1650, άρθρο 28

³⁰ Εφημερίς της Κυβερνήσεως, τεύχος πρώτο, αριθμός φύλλου 160, 16-10-1986 νόμος 1650, άρθρο 29

εκδιδόμενων δ/των ή υπουργικών ή νομαρχιακών αποφάσεων, ανεξάρτητα από την αστική ή ποινική ευθύνη, επιβάλλεται ως διοικητική κύρωση με απόφαση του νομάρχη πρόστιμο μέχρι 10.000.000 δραχμές, ύστερα από εισήγηση είτε της κατά το άρθρ. 6 παρ. 1 υπηρεσίας, είτε της κατά την παρ. 2 του ίδιου άρθρου αρχής είτε, τέλος, των κατά το άρθρ. 26 Κλιμακίων Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος. Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις ο νομάρχης επιβάλλει το πρόστιμο ύστερα από γνώμη της κατά το άρθρ 6 παρ. 1 υπηρεσίας.

Σε περίπτωση εξαιρετικά σοβαρής ρύπανσης ή υποβάθμισης του περιβάλλοντος και ιδίως σε περίπτωση που από το είδος ή την ποσότητα των ρύπων ή από την έκταση και τη σημασία της υποβάθμισης του περιβάλλοντος υπάρχει κίνδυνος θανάτου ή βαριάς σωματικής βλάβης ή ευρείας οικολογικής διατάραξης ή καταστροφής, ο νομάρχης παραπέμπει την υπόθεση στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, ο οποίος από κοινού με τον τυχόν συναρμόδιο υπουργό επιβάλλει πρόστιμο μέχρι 100.000.000 δραχμές.

Αν μια επιχείρηση ή δραστηριότητα προκαλεί ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος, επιβάλλεται προσωρινή απαγόρευση της λειτουργίας της μέχρις ότου ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να αποτρέπεται η ρύπανση ή η υποβάθμιση. Μπορεί επίσης να επιβληθεί η οριστική διακοπή της λειτουργίας της, αν η επιχείρηση ή η δραστηριότητα παραλείπει να συμμορφωθεί προς τα υποδεικνυόμενα μέτρα ή αν η λήψη αποτελεσματικών μέτρων είναι ανέφικτη. Η διακοπή επιβάλλεται με απόφαση του οικείου νομάρχη. Αν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι, και ιδίως σε περίπτωση που από το είδος ή την ποσότητα των ρύπων ή από την έκταση και τη σημασία της υποβάθμισης του περιβάλλοντος υπάρχει κίνδυνος θανάτου ή βαριάς σωματικής βλάβης ή ευρείας οικολογικής διατάραξης ή καταστροφής, ενόψει και της σπουδαιότητας της επιχείρησης ή δραστηριότητας, Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων από κοινού με τον τυχόν συναρμόδιο υπουργό δικαιούται να επιβάλλει τις παραπάνω κυρώσεις. Με την πράξη επιβολής της απαγόρευσης λειτουργίας μπορεί να προβλέπεται και πρόστιμο από 10.000 δραχμές έως 1.000000 δραχμές για κάθε ημέρα παράβασης της απαγόρευσης. Η παράβαση διαπιστώνεται με πράξη του οργάνου που επέβαλε την απαγόρευση με την οποία και καταλογίζεται το πρόστιμο. Με την απόφαση του οργάνου που επέβαλε την απαγόρευση λειτουργίας της επιχείρησης ή δραστηριότητας μπορεί, σε κάθε περίπτωση να αίρεται η απαγόρευση αυτή, αν η

επιχείρηση ή η δραστηριότητα λάβει αποτελεσματικά μέτρα, ώστε να παύσει οριστικά η ρύπανση ή υποβάθμιση του περιβάλλοντος.

Τα πρόστιμα που επιβάλλονται κατά τις προηγούμενες παραγράφους, εισπράττονται σύμφωνα με το νόμο για την είσπραξη δημόσιων εσόδων και αποδίδονται στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης της περιοχής όπου προκλήθηκε η παράβαση».

Ο τρόπος, τα όργανα και η διαδικασία είσπραξης καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και κάθε συναρμόδιου υπουργού.

Η διαδικασία επιβολής διοικητικών κυρώσεων των προηγούμενων παραγράφων αρχίζει με τη βεβαίωση της παράβασης από το όργανο που την διαπιστώνει, το οποίο συντάσσει σχετική έκθεση, η οποία κοινοποιείται μαζί με έγγραφη κλήτευση από τον παραβάτη να υποβάλει τις απόψεις του μέσα σε 5 ημέρες από την κοινοποίηση της κλήτευσης. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, για 5 ημέρες.

Όπου, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο από διανομαρχιακές ή περιφερειακές υπηρεσίες, οι υπηρεσίες αυτές εξακολουθούν να έχουν την αρμοδιότητα αυτή για ποσό μέχρι 10.000.000 δραχμές είτε ύστερα από αυτεπάγγελτο έλεγχο είτε ύστερα από εισήγηση μιας από τις υπηρεσίες που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1. Για την επιβολή διοικητικού προστίμου πάνω από 10.000.000 και μέχρι 100.000.000 δραχμές οι παραπάνω διανομαρχιακές ή περιφερειακές υπηρεσίες παραπέμπουν την υπόθεση στον ιεραρχικά προϊστάμενό τους υπουργό, ο οποίος, από κοινού με τον Υπουργό Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. και τον τυχόν άλλο συναρμόδιο υπουργό, επιβάλλει το παραπάνω πρόστιμο.

Όπου, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, επιβάλλεται ως διοικητική κύρωση η διακοπή λειτουργίας δραστηριότητας, έργου ή επιχείρησης από διανομαρχιακές ή περιφερειακές υπηρεσίες, οι υπηρεσίες αυτές διατηρούν την αρμοδιότητα αυτή. Οι σχετικές αποφάσεις τους λαμβάνονται ομοίως είτε ύστερα από αυτεπάγγελτο έλεγχο είτε ύστερα από εισήγηση μιας από τις προαναφερόμενες στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου αυτής υπηρεσίες.

Προκειμένου για τις εγκαταστάσεις, κατά την έννοια του άρθρ. 1 περίπ. στ. του Νόμου 743177 που ρυπαίνουν τη θάλασσα, η επιβολή προστίμου που υπερβαίνει τα ανώτατα όρια του άρθρ 13 παρ. 1, κατηγορία β. περίπ. ι. του ίδιου παραπάνω νόμου και μέχρι 10.000.000 δραχμές γίνεται από τον οικείο νομάρχη.

Σε περίπτωση επιβολής προστίμου μεγαλύτερου από 10.000.000 δραχμές εφαρμόζεται η διαδικασία του τρίτου εδαφίου της παρ. 1 του παρόντος άρθρου.

Με τις υπουργικές αποφάσεις που εκδίδονται, σύμφωνα με τις εξουσιοδοτήσεις του νόμου αυτού, από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή και τον κατά περίπτωση συναρμόδιο υπουργό, είναι δυνατό να καθορίζεται κάθε αναγκαία πρόσθετη λεπτομέρεια σχετικά με τα όργανα και τη διαδικασία επιβολής των διοικητικών κυρώσεων³¹

---

³¹ Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, Νόμος υπ' αριθμ. 1650/16-10-1986, αριθμός φύλλο 160, άρθρο 30

Μ Ε Ρ Ο Σ Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Ο

**Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΑΠΟ
ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ- ΤΟΥΣ ΟΤΑ-
ΔΑΣΑΡΧΕΙΑ - ΛΙΜΕΝΑΡΧΕΙΑ ΝΟΜΟΥ
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ**

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 1^ο

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

1. ΓΕΝΙΚΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 101 του Συντάγματος τα περιφερειακά όργανα έχουν γενική αρμοδιότητα για τις υποθέσεις της περιφέρειας τους.

Σύμφωνα με τον Ν. 3200/55, το ΠΔ 532/70 και τον Ν. 2026/92 ο Νομάρχης είναι αρμόδιος στον νομό για την άσκηση των αρμοδιοτήτων διαφόρων υπουργών μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται κατ' αρχήν και αυτές του υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων αλλά και αυτές των περισσότερων από τους υπολοίπους υπουργούς που αφορούν θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.³²

---

³² Σιούτη Γλυκερία: «Δίκαιο Περιβάλλοντος», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα-Κομοτηνή 1993, σελ. 104

2. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

Στο νομό Αιτωλοακαρνανίας οι αρμοδιότητες της περιφερειακής διοίκησης, δηλαδή της Νομαρχίας, όσον αφορά την Προστασία του Περιβάλλοντος και την επιβολή προστίμων σε κάθε ρυπογόνο ή καταστροφικό μέσω που προξενεί ζημιές στην περιβαλλοντική ενότητα του χώρου, κατανέμονται κάθε φορά σε ανάλογους φορείς, όργανα που έχει συστήσει η Νομαρχία σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων και την περιβαλλοντική νομοθεσία, οι οποίοι αναλαμβάνουν το έργο της προστασίας, της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος αλλά και της καταστολής κάθε μορφής ρυπάνσεως και καταστροφής.

Οι φορείς αυτοί είναι οι εξής:

- Το Νομαρχιακό Συμβούλιο,
- Η Δ/νση Περιβάλλοντος,
- Η Δ/νση Πολεοδομίας
- Το ΚΕΠΠΕ
- Η Δ/νση Βιομηχανίας
- Η Δ/νση Συγκοινωνιών και
- Η Δ/νση Υγιεινής

Διεύθυνση Περιβάλλοντος

Η Διεύθυνση Περιβάλλοντος της Νομαρχίας Αιτωλ/νίας στεγάζεται στην Δ/νση Πολεοδομίας και απασχολεί ένα άτομο, τον κ. Ευθύμιο Καλπακιώρη, κύριο υπεύθυνο στην Δ/νση Περιβάλλοντος, ο οποίος σε συνεργασία με δύο μηχανολόγους τους του κ.κ. Μακρυπίδη και Αλεξόπουλο ελέγχουν τις μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων για τα έργα Β' κατηγορίας και εκδίδουν αποφάσεις έγκρισης των ΜΠΕ, διενεργούν ελέγχους για την τήρηση των όρων των ΜΠΕ από τη Διεύθυνση Περιβάλλοντος και το ΚΕΠΠΕ, διενεργούν αυτοψίες σε διάφορους χώρους και σε εγκαταστάσεις κατόπιν καταγγελιών και ένα τίθεται θέμα ρύπανσης του περιβάλλοντος εισηγούνται στο ΚΕΠΠΕ για περαιτέρω εξέταση του θέματος.

Οι αρμοδιότητες της Δ/νσης Περιβάλλοντος καθορίζονται από τους νόμους και τις υπουργικές αποφάσεις: 1) ΥΑ 69269/5387 24-25/10/1990 ΦΕΚ 678 Β' (Κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες - Καθορισμός περιεχομένου μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων), 2) Νόμος 1650/1986 και 3) ΠΔ 95209/23-11-1994 ΦΕΚ 871 Β' (Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στους Νομάρχες).

Το έργο της Δ/νσης Περιβάλλοντος είναι κατόπιν καταγγελίας να διενεργεί ελέγχους και να δίνει οδηγίες για τη συμμόρφωση των παραβατών.

Ο ιδιώτης ή η βιομηχανική εγκατάσταση η οποία υπέπεσε σε παράβαση έχει χρονικό περιθώριο έως 15 ημέρες για την επανόρθωση της βλάβης.

Κάθε ιδιώτης ή βιομηχανική επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να έχει Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Αν μετά από έλεγχο που διενεργηθεί από τη Δ/νση Περιβάλλοντος δεν υπάρχει η μελέτη αυτή, ο υποκείμενος της παράβασης είναι υποχρεωμένος να την καταθέσει στην ανωτέρω Δ/νση. Σε αντίθετη περίπτωση και ανάλογα με το βαθμό σοβαρότητας της παράβασης οι υποθέσεις ανατίθενται υπό την εποπτεία και της ενέργειες του ΚΕΙΠΠΕ.

Η Δ/νση Περιβάλλοντος δεν επιβάλλει ποινές αλλά περιορίζεται σε συστάσεις, σε τροποποιήσεις μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σε σύνταξη Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων εάν μια επιχείρηση λειτουργεί χωρίς να έχει εγκριθεί προηγουμένως γι' αυτήν Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και σε συμμόρφωση επιχείρησης στους όρους στην εν λόγω μελέτη. Θα λέγαμε λοιπόν ότι η λειτουργία της κρίνεται σύννομη.

Η Δ/νση Περιβάλλοντος κοινοποιεί τις αποφάσεις και τα πορίσματά της στο Νομαρχιακό Συμβούλιο, στη Διεύθυνση Περιβάλλοντος και στη Δ/νση Συγκοινωνιών, φορείς κατ' εξοχήν αρμόδιους για την πάταξη των περιβαλλοντικών παραβάσεων.

Κατά το χρονικό διάστημα των δύο τελευταίων ετών 1998-1999 η Δ/νση Περιβάλλοντος ενέκρινε 376 μελέτες που αφορούσαν βιομηχανικές και βιοτεχνικές εγκαταστάσεις και 698 που αφορούσαν ιδιώτες, ενώ καταγγέλλθηκαν στην ως άνω υπηρεσία 272 παραβάσεις που αφορούσαν τη μη τήρηση όρων Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ή τη μη ύπαρξή της.

Νομαρχιακό Συμβούλιο Αιτωλίας

Το Νομαρχιακό Συμβούλιο διαθέτει μια επιτροπή φορέων, την Νομαρχιακή Επιτροπή Περιβάλλοντος η οποία είναι αρμόδια να εξετάζει και να εισηγείται, ως τεχνική συμβουλευτική επιτροπή, εκθέσεις στο Νομαρχιακό Συμβούλιο για Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Α και Α2 κατηγορίας και να γνωμοδοτεί προς το Νομαρχιακό Συμβούλιο για την έγκριση, τη συμπλήρωση ή την απόρριψη μιας

τέτοιας μελέτης ή θέτει επιπρόσθετους περιβαλλοντικούς όρους για μια τέτοια μελέτη (ΜΠΕ).

Η Νομαρχιακή Επιτροπή Περιβάλλοντος αριθμεί 17 μέλη, τα οποία είναι εκπρόσωποι ΤΕΔΚ, ΤΕΕ, ΓΕΩΤΕ, ΤΕΙ, Οικολογικές οργανώσεις, Σύλλογο Χημικών, Σύλλογο Αρχιτεκτόνων ΣΕΒ, Διεύθυνση ΧΟΠ.

Το Νομαρχιακό Συμβούλιο εξετάσει λεπτομερώς τις ΜΠΕ για Α και Α2 κατηγορίας όπου έγιναν από την από την αρμόδια Δ/νση ΥΠΕΧΩΔΕ και γνωμοδοτήσει επ' αυτών και φροντίζει για τη δημοσίευση στον τοπικό τύπο ανακοίνωσης και πρόσκλησης των πολιτών και των φορέων εκπροσώπησή τους να λάβουν γνώση της των άνω μελετών και να διατυπώσουν απόψεις ως προς το περιεχόμενό τους, εντός προθεσμίας που δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 15 ημέρες από της δημοσίευσής τους. Το Νομαρχιακό Συμβούλιο φροντίζει επίσης για την ανάρτηση αντιγράφου της ως άνω δημοσίευσης στον πίνακα ανακοινώσεων της Νομαρχίας.

Μετά τη δημοσίευση της ως άνω ανακοίνωσης και μέσα στην προθεσμία που ορίζεται σ' αυτή κάθε ενδιαφερόμενος πολίτης ή φορέας μπορεί:

α) Να λάβει γνώση ολοκλήρου του περιεχομένου της Μ.Π.Ε. και των συνοπτικών και τομεακών χαρτών, τα οποία οι αρμόδιες νομαρχιακές υπηρεσίες, οφείλουν να έχουν στη διάθεσή τους και να παρέχουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες και

β) Να διατυπώσει εγγράφως τη γνώμη του και τις προτάσεις του όσο το δυνατό πιο τεκμηριωμένες προς το Νομαρχιακό Συμβούλιο.

Η διαδικασία της δημοσίευσης υποβολής απόψεων και προτάσεων δεν μπορεί να υπερβεί τις 30 ημέρες από τότε που το Νομαρχιακό Συμβούλιο παρέλαβε την Μ.Π.Ε.

Το Νομαρχιακό Συμβούλιο διαβιβάζει τις διατυπωθείσες γνώμες και προτάσεις των φορέων και πολιτών μαζί με σχετική γνωμοδότησή του προς την αρμόδια Δ/νση του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Επίσης, η αρμόδια Υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ διαβιβάζει την απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, στο οικείο Νομαρχιακό Συμβούλιο, προκειμένου να λάβουν γνώση του περιεχομένου της οι πολίτες και φορείς εκπροσώπησή τους

με δημοσίευση σχετικής ανακοίνωσης στον τοπικό τύπο και ανάρτηση της σχετικής απόφασης στον πίνακα ανακοινώσεων της Νομαρχίας.

ΚΕΠΠΕ

Μία από τις αρμοδιότητες του Νομάρχη όσον αφορά την προστασία του Περιβάλλοντος είναι η συγκρότηση των Κλιμακίων Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος ΚΕΠΠΕ, βάση του άρθρου 26, παρ. 1 του Ν. 1650/1986.³³

Τα κλιμάκια αυτά (ΚΕΠΠΕ) ελέγχουν την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων και γενικά των εφαρμογή της νομοθεσίας για την προστασία του περιβάλλοντος. Στη σύνθεση των ΚΕΠΠΕ, την οποία αποφασίζει ο Νομάρχης περιλαμβάνονται υπάλληλοι της αρμόδιας Υπηρεσίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

Τα ΚΕΠΠΕ συγκροτήθηκαν το 1988. Στα ΚΕΠΠΕ λαμβάνουν μέρος υπάλληλοι της Δ/σης ΧΟΠ, της Δ/σης Βιομηχανίας και της Δ/σης Υγιεινής καθώς και άλλοι υπάλληλοι της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, όταν το θέμα που εξετάζεται είναι αντικείμενο της Υπηρεσίας του.

Ακόμη στα κλιμάκια αυτά μπορούν να μετέχουν και εκπρόσωποι των οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στην περιοχή των οποίων γίνεται ο έλεγχος.

Το ΚΕΠΠΕ λειτουργεί κατόπιν καταγγελίας πολιτών για περιβαλλοντικά θέματα, κατόπιν εισηγήσεως του Γραφείου Περιβάλλοντος (Διεύθυνση ΧΟΠ) και μετά από εντολή του Νομάρχη, η οποία δίνεται μετά από δημοσίευση στην εφημερίδα ή μετά από καταγγελία πολιτών.

Οι συνεδριάσεις του ΚΕΠΠΕ Νομαρχίας Αιτωλοακαρνανίας δεν λαμβάνουν χώρα ανά τακτά χρονικά διαστήματα, αλλά όποτε υπάρχει θέμα για εξέταση.

Σύμφωνα με το άρθρο 26, παρ. 2, 3 του Ν. 1650/1986 τα ΚΕΠΠΕ διενεργούν αυτοψία στις εγκαταστάσεις ή στις δραστηριότητες, των οποίων η λειτουργία υποβαθμίζει το περιβάλλον, κάνουν τις απαραίτητες συστάσεις και υποδείξεις για τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν. Στη συνέχεια συντάσσουν σχετική έκθεση, την οποία κοινοποιούν στον ενδιαφερόμενο και στον Νομάρχη και τέλος εισηγούνται τις επιβλητέες κυρώσεις. Γίνεται δηλαδή έγγραφη πρόταση επιβολής

---

³³ Βλ. προηγούμενο κεφάλαιο, Μερ. 1, Κεφ. 2, σελ. 36

προστίμου για την συγκεκριμένη βλάβη και κοινοποιείται στον Νομάρχη και στον ενδιαφερόμενο.

Στο άρθρο 30 του Ν. 1650/1986 αναφέρονται οι διοικητικές κυρώσεις για τη ρύπανση ή την υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Η δικαιοδοσία επιβολής προστίμου των ΚΕΠΠΕ είναι μέχρι 10 εκατομμύρια δραχμές.

Ο ενδιαφερόμενος έχει δικαίωμα μέσα σε 45 μέρες από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης επιβολής προστίμου να προσφύγει κατά την απόφαση στα διοικητικά δικαστήρια.

Παρακάτω παρουσιάζουμε ενδεικτικά στοιχεία, τα οποία μας δόθηκαν από τα Γραφεία της Δ/νσης Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος, αποφάσεων της επιτροπής «Κλιμάκιο Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος (ΚΕΠΠΕ) για υδροβιότοπους Νομού Αιτωλ/νίας».

- Κατά τη συνεδρίαση της 10/1/1997 που έγινε για το θέμα «Παράνομες εργασίες στην προστατευμένη περιοχή του υδροβιότοπου Μεσολογγίου-Αιτωλικού (Διώνι Κατοχής)». Η Κοινότητα Κατοχή είχε επιπέσει σε παράνομες ενέργειες όπως η καλλιέργεια 800 στρεμμάτων περιοχών που ανήκουν στη ζώνη προστασίας III Β και παράνομη λήψη αποφάσεων της κοινότητας για εκχέρσωση –οργωμάτων στην υπό ζώνη III Β. Η επιτροπή αποφάσισε την ακύρωση όλων των αποφάσεων της Κοινότητας που έχουν σχέση με το θέμα περιοχή Διώνι και έρχονται σε αντίθεση με την περιβαλλοντική νομοθεσία (διατάξεις ΚΥΑ 1319/93). Την ακύρωση ή τροποποίησης όποιων συμβολαιογραφικών πράξεων που απορρέουν από τις παραπάνω αποφάσεις της Κοινότητας Κατοχής. Την υλοποίηση των προηγούμενων πράξεων σε χρονικό διάστημα δύο (2) μηνών από την επίδοση αυτών των αποφάσεων στους υπεύθυνους της υποβάθμισης και καταστρατήγησης των διατάξεων της Περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Τέλος η επιτροπή του ΚΕΠΠΕ αποφάσισε να προβεί σε σύνταξη πορίσματος (μετά από αυτοψία) εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον και υπολογισμό προστίμου.
- Κατά τη συνεδρίαση της 20/6/1997 που έγινε για το θέμα «Διάνοιξη περιμετρικής οδού Νεοχωρίου-Μεσολογγίου Αιτωλ/νίας» η επιτροπή του ΚΕΠΠΕ αποφάσισε τη διακοπή των εργασιών του έργου και τη συνέχιση των εργασιών μόνο εφ' όσον υπάρχουν οι απαιτούμενες εγκρίσεις.

- Κατά τη συνεδρίαση της 19/11/1997 που έγινε για το θέμα «Καταλληλότητα χώρου εναπόθεσης σκουπιδιών του Δήμου Κατούνας» αποφάσισε ότι πρέπει να εγκριθεί εκ νέου τόπος εμβαδού 7.155 τ.μ. κατάλληλος για τη ρύψη απορριμμάτων-εναπόθεση σκουπιδιών του Δήμου Κατούνας.
- Κατά τη συνεδρίαση της 16-2-1998 που έγινε με το θέμα «Καταλληλότητα χώρου εναπόθεσης Στερεών Αποβλήτων (Χωματερή Πορτοκαλιών)» Κοινότητας Σπολάϊτας η επιτροπή του ΚΕΠΠΕ αποφάσισε να κάνει επί τόπου αυτοψία για να αποφασίσει την καταλληλότητα του χώρου ουδαμώς να επιβάλει πρόστιμα αν οι ενέργειες του Προέδρου της εν λόγω Κοινότητας ήσαν παράνομες.
- Κατά τη συνεδρίαση της 18/9/1997 που έγινε για το θέμα «Έκθεση κατάστασης Περιβάλλοντος κατά την λειτουργία ελαιοτριβείου στο Κάμφο Αμπελακίου Βάλτου Αιτωλ/νίας» όπου η επιτροπή του ΚΕΠΠΕ αποφάσισε την διακοπή της λειτουργίας του ελαιοτριβείου και την επιβολή αυστηρών ποινών.
- Κατά τη συνεδρίαση της 19/9/1998 που έγινε για το θέμα «Έκθεση κατάστασης περιβάλλοντος κατά τη λειτουργία βιομηχανίας στο Μεσολόγγι» η επιτροπή του ΚΕΠΠΕ αποφάσισε, ότι η εν λόγω επιχείρηση εξαιτίας της φύσεως των αποβλήτων της δημιουργούσε εστίες μόλυνσης και αλλοίωση του φυσικού περιβάλλοντος και δεν συμμορφωνόταν με τους όρους της ΜΠΕ, παρά τις συνεχείς οκλήσεις από τα αρμόδια κλιμάκια, να διακόψει τη λειτουργία της διαπαντός μη έχοντας του δικαιώματος ο ιδιοκτήτης να ανακτήσει την άδεια λειτουργίας της.
- Κατά τη συνεδρίαση της 20/10/1998 που έγινε για το θέμα «Έκθεση κατάστασης περιβ/ντος κατά την λειτουργία συγκροτήματος παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος στη θέση Παλαιοχωρακίου Ναυπακτίας» η επιτροπή του ΚΕΠΠΕ αποφάσισε την επιβολή προστίμου 3.000.000
- Κατά τη συνεδρίαση της 2/11/1998 που έγινε για το θέμα «Έκθεση κατάστασης περιβάλλοντος κατά τη λειτουργία επεξεργασίας βρωσίμων ελαίων στη θέση Καινούργιο» η επιτροπή του ΚΕΠΠΕ αποφάσισε τη διακοπή λειτουργίας της επιχείρησης και το πρόστιμο των 10.000.000 δραχμών.
- Κατά τη συνεδρίαση της 7/11/1998 που έγινε για το θέμα «Έκθεση κατάστασης περιβάλλοντος κατά τη λειτουργία ελαιοτριβείου στο Αιτωλικό» η επιτροπή του ΚΕΠΠΕ αποφάσισε την επιβολή προστίμου 3.000.000 δραχμών.

- Κατά τη συνεδρίαση της 7/11/1998 που έγινε για το θέμα «Έκθεση κατάστασης περιβάλλοντος κατά τη λειτουργία ελαιοτριβείου στο Μεσολόγγι» η επιτροπή του ΚΕΠΠΕ αποφάσισε την επιβολή προστίμου 7.000.000 δραχμών.
- Κατά τη συνεδρίαση της 19/1/1999 που έγινε για το θέμα «Έκθεση κατάστασης περιβάλλοντος κατά τη λειτουργία εργοστασίου παρασκευής ελαίων στην επαρχία Μεσολογγίου» η επιτροπή του ΚΕΠΠΕ αποφάσισε την επιβολή προστίμου 1.000.000 δραχμών
- Κατά τη συνεδρίαση της 27/3/1999 που έγινε για το θέμα «Έκθεση κατάστασης περιβάλλοντος κατά τη λειτουργία εργοστασίου κατασκευής σκυροδέματος στην επαρχία Μεσολογγίου» η επιτροπή του ΚΕΠΠΕ αποφάσισε την επιβολή προστίμου 3.000.000 δραχμών
- Κατά τη συνεδρίαση της 10/4/1999 που έγινε για το θέμα «Έκθεση κατάστασης περιβάλλοντος από παράνομη αμμοληψία στον ποταμό Αχελώο, ιδιωτών και την εναπόθεσή του σε άλλη τοποθεσία» η επιτροπή του ΚΕΠΠΕ αποφάσισε την επιβολή προστίμου στους παραβάτες ύψους 10.000.000 δραχμών
- Κατά τη συνεδρίαση της 3/5/1999 που έγινε για το θέμα «Έκθεση κατάστασης περιβάλλοντος εταιρίας κατασκευής σκυροδέματος στη Ναύπακτο και η απόρριψη αδρανών υλικών σε περιβαλλοντικές υψίστης περιβαλλοντικής προστασίας» η επιτροπή του ΚΕΠΠΕ αποφάσισε την επιβολή προστίμου στους παραβάτες ύψους 10.000.000 δραχμών και τη διακοπή λειτουργίας του εργοστασίου.

Διεύθυνση Βιομηχανίας

Η Διεύθυνση Βιομηχανίας τυπικά είναι αρμόδια να ελέγχει τους όρους λειτουργίας Βιομηχανικών εγκαταστάσεων. Στην πράξη όμως δεν πραγματοποιούνται έλεγχοι και μόνο κατόπιν καταγγελιών εξετάζονται από το ΚΕΠΠΕ περιπτώσεις ρύπανσης ή υποβάθμισης του περιβάλλοντος από βιομηχανίες.

Διεύθυνση Συγκοινωνιών

Η Διεύθυνση Συγκοινωνιών είναι αρμόδια να ελέγχει τους όρους λειτουργίας Συνεργείων Πρατηρίων Καυσίμων, Πλυντηρίων και Σταθμών Αυτοκινήτων.

Στην πράξη όμως δεν πραγματοποιούνται έλεγχοι, επειδή υπάρχει έλλειψη προσωπικού. Μόνο σε περίπτωση καταγγελιών ελέγχονται Συνεργεία ή Πρατήρια και αυτά για άλλους λόγους π.χ. ένα πρατήριο καυσίμων διαθέτει περισσότερες αντλίες από αυτές που αναγράφει η άδεια λειτουργίας του. Στην περίπτωση αυτή γίνεται έλεγχος, κατατίθενται συμπληρωματικά σχέδια και συνεχίζεται η λειτουργία του πρατηρίου.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 2^ο**ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ
ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΤΑ****1. ΓΕΝΙΚΑ**

Όπως προείπαμε, σύμφωνα με τον ΔΚΚ οι ΟΤΑ έχουν διάφορες αρμοδιότητες οι οποίες αφορούν άμεσα ή έμμεσα την προστασία του περιβάλλοντος.

Στο πλαίσιο των αποκλειστικών του αρμοδιοτήτων μπορούν να αναφερθούν αυτές που αφορούν τα συστήματα ύδρευσης και αποχέτευσης, τους δρόμους, τις πλατείες και τα γεφύρια, την καθαριότητα και την φροντίδα των απορριμμάτων και τέλος τα δημοτικά άλση, τους δημοτικούς κήπους και τους υπαίθριους κοινόχρηστους χώρους (άρθρο 24 παρ. 1 α-ε).

Στο πλαίσιο των συντρεχουσών αρμοδιοτήτων τους συγκαταλέγονται αυτές που αφορούν τα συστήματα άρδευσης και τα εγχειοβελτιωτικά έργα, η προστασία του υπόγειου δυναμικού της περιοχής, η κατασκευή έργων και η λήψη μέτρων για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, ο έλεγχος των διατάξεων που αφορούν τη μόλυνση του περιβάλλοντος, την προστασία του υπόγειου υδατικού δυναμικού και την εκπομπή καυσαερίων, η προστασία των ακτών και των δασικών εκτάσεων και τέλος η εκμετάλλευση των ήπιων μορφών ενέργειας (ηλιακή, αιολική, βιοενέργεια, γεωθερμία) (άρθρο 25 παρ. 1 εδ. ε-8 και ιβ).

Όσον αφορά τη συμβουλευτική τους αρμοδιότητα προβλέπεται ότι, προκειμένου να εκδώσουν οι κρατικές αρχές οποιαδήποτε κανονιστική διοικητική

πράξη, που αφορά την προστασία του περιβάλλοντος και τα ρυθμιστικά ή χωροταξικά σχέδια, πρέπει να ζητούν την γνώμη (απλή) των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων των δήμων ή των κοινοτήτων, στην περιφέρεια των οποίων πρόκειται να ισχύουν αυτές οι πράξεις (άρθρο 31 παρ. 1).

Το δημοτικό συμβούλιο αποφασίζει για την οργάνωση υπηρεσίας, που θα είναι αρμόδια να ελέγχει την τήρηση των διατάξεων που αφορούν την καθαριότητα, την κυκλοφορία και τη στάθμευση των οχημάτων, την οικοδόμηση, την αποχέτευση και τη μόλυνση του περιβάλλοντος καθώς και ν' ασκεί μηνύσεις κατά των παραβατών (άρθρο 93 παρ. 1 εδ. ιστ).

Το συμβούλιο του δημοτικού διαμερίσματος με αποφάσεις του εκφράζει γνώμες και διατυπώνει προτάσεις για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής του διαμερίσματος (άρθρο 130 εδ. δ).

Το συνοικιακό συμβούλιο μπορεί να εκφράζει γνώμες και προτάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος της συνοικίας (άρθρο 158 παρ. 1).

Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο είναι αρμόδιο για την διαχείριση, καλλιέργεια και εκμετάλλευση των δημοτικών ή κοινοτικών δασών και δασικών εκτάσεων, σύμφωνα με τη δασική νομοθεσία (άρθρο 240 παρ. 1).

Επιτρέπεται να απαλλοτριωθούν αναγκαστικά χάριν των ΟΤΑ, για λόγους δημόσιας ωφέλειας, αστικά ή αγροτικά ακίνητα ή να συσταθεί δουλεία σε βάρος τους, μεταξύ άλλων λόγων και για την προστασία του περιβάλλοντος (άρθρο 257 παρ. 1 εδ. ι). Η απαλλοτρίωση κηρύσσεται και η δουλεία συνιστάται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου (άρθρο 258 παρ 1).³⁴

---

³⁴ Σιούτη Γλυκερία: «Δίκαιο Περιβάλλοντος», εκδ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα-Κομοτηνή 1993, σελ. 107-108

2. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟΥΣ Ο.Τ.Α. ΠΡΩΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ

Με τον Ν. 2647/22-10-1998 αποφασίστηκε η μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στις Περιφέρειες και την Αυτοδιοίκηση.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του παραπάνω νόμου μεταβιβάζονται οι ακόλουθες αρμοδιότητες που ασκούνται από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού.

1) Η εφαρμογή διατάξεων για την κοινή ησυχία, την καθαριότητα και αισθητική των πόλεων, ευκοσμία και ευταξία (Αστ. Διατάξεις 6/1996, ΦΕΚ 1028 Β' και 3/1996, ΦΕΚ 15 Β', άρθρο 17 της Υγειονομικής Διάταξης Υ 1β/2000/1995 και άρθρο 417 Π.Κ., ΦΕΚ 343 Β').

2) Ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τη λειτουργία των καταστημάτων και επιχειρήσεων υγειονομικού ενδιαφέροντος, θεάτρου, κινηματογράφων, ψυχαγωγικών παιδιών, εκμίσθωσης μοτοποδηλάτων (α.ν. 2520/1940, ΦΕΚ 272 Α', 2323/1995 ΦΕΚ 145 Α', π.δ. 180.1979, ΦΕΚ 175 Α' όπως ισχύει, Υγειονομικές και Αστυνομικές Διατάξεις).

3) Ο έλεγχος στάθμευσης αυτοκινήτων (άρθρο 34 του ν. 2094/1992 Κ.Ο.Κ. ΦΕΚ 182 Α').

4) Ο έλεγχος σήμανσης των εργασιών που εκτελούνται στις οδούς (άρθρο 9 του ν. 2094/1992, ΦΕΚ 182 Α').

5) Η ρύθμιση κυκλοφορίας με υποδείξεις και σήματα τροχονόμων (άρθρο 3 του ν. 2094/1992, ΦΕΚ 182 Α').

6) Ο έλεγχος εκπομπών ρύπων, θορύβων κ.λ.π. από οχήματα (άρθρο 15 παρ. 1 του ν. 2094/1992, ΦΕΚ 182 Α').

7) Ο έλεγχος τήρησης υποχρεώσεων αυτών που εκτελούν έργα και εναποθέτουν υλικά και εργαλεία στις οδούς, στο δημοτικό ή κοινοτικό δίκτυο (άρθρο 47 του ν. 2094/1992 ΦΕΚ 182 Α').

8) Η εφαρμογή Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού και των διατάξεων για τις επικίνδυνες οικοδομές (ν. 1577/1985, ΦΕΚ 210 Α', ν. 651/1977, ΦΕΚ 207 Α', ν. 1647/1986, ΦΕΚ 141 Α' και π.δ. της 13-4-1929, ΦΕΚ 153 Α')

9) Η επίβλεψη εφαρμογής διακοπής εργασιών λόγω έλλειψης μέτρων ασφαλείας και υγιεινής (άρθρο 116 του π.δ. 1073/1981, ΦΕΚ 260 Α')

10) Ο έλεγχος του ωραρίου λειτουργίας κέντρων διασκέδασης και συναφών καταστημάτων, καθώς και εμπορικών καταστημάτων (άρθρα 23, 24 και 46 του ν. 1224/1994, ΦΕΚ 112 Α', άρθρο 8 του Ν. 2207/1994, ΦΕΚ 65 Α', άρθρο 14 παρ. 2 του Ν. 2194/1994, ΦΕΚ 14 Α' και ΚΥΑ 1011/22/19-ιβ/1994, ΦΕΚ 724 Β', όπως τροποποιήθηκε με την ΚΥΑ 1011/22/19κθ/1995, ΦΕΚ 055 Β')

11) Η αφαίρεση άδειας οικοδομής για ασφαλιστικές εισφορές (άρθρο 41 παρ. 2 Κανονισμού Ασφάλισης Κ.Α. 816/Β-65, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 ΥΚΥ Φ21/21/1473/1972, ΦΕΚ 324 Β').

12) Η επιθεώρηση αμαξωμάτων καντινών ως προς την εμφάνισή τους (απόφαση Υπουργού Εμπορίου ΚΙ 2113/1995 ΦΕΚ 786 Β')

13) Ο έλεγχος επιχειρήσεων τουριστικού ενδιαφέροντος, σχετικά με την εφαρμογή της τουριστικής νομοθεσίας (βεβαίωση παραβάσεων, εκτέλεση διοικητικών κυρώσεων κ.λ.π.) (ν. 393/1976, ΦΕΚ 199 Α', ν. 2160/1993 ΦΕΚ 118 Α').

14) Η προστασία στηλαίων (απόφαση ΥΠ.ΠΕ 34593/1983, ΦΕΚ 3988 Β' σε συνδυασμό με ΚΥΑ ΓΝΟΣ/57263/1994, ΦΕΚ 894 Β').

15) Ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την αλιεία στα εσωτερικά ύδατα (λιμνοθάλασσες, λίμνες, ιχθυοτροφεία, ποταμοί) (β.δ. 666/1966, ΦΕΚ 160 Α' ν.δ. 4201970 ΦΕΚ 27 Α' ν. 2040/1992, ΦΕΚ 70 Α' και άρθρο 8 του ν. 2332/1995, ΦΕΚ 181 Α').

16) Η εφαρμογή των διατάξεων που αφορούν τους χώρους εγκατάστασης πλανόδιων νομάδων (Υγειονομική Διάταξη Α5/696/1983, ΦΕΚ 243 Β').

17) Ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την κατάληψη κοινόχρηστων χώρων (άρθρο 13 του β.δ. 24-9/20-10-1958, ΦΕΚ 171 Α' όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του ν. 1080/1980, ΦΕΚ 246 Α'. το άρθρο 54 παρ. 4 του ν. 1416/1984, ΦΕΚ 18 Α', το άρθρο 26 παρ. 4 του ν. 1828/1989, ΦΕΚ 2 Α')

και άρθρο 6 εδαφ. Τρίτο του ν. 1900/1990, ΦΕΚ 125 Α' σε συνδυασμό με το άρθρο 458 Π.Κ., όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ. 12 του ν. 2207/1994, ΦΕΚ 65 Α' σε συνδυασμό με άλλες διατάξεις που αναφέρονται στο υπαίθριο εμπόριο χωρίς άδεια επέκτασης καταστημάτων)

18) Ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν το υπαίθριο εμπόριο και τις λαϊκές αγορές (ν. 2323/1995 ΦΕΚ 145 Α' απόφαση του Υφυπουργού Εμπορίου Κ1 2113/1995 ΦΕΚ 786 Β' και απόφαση του Υπουργού Εμπορίου Α-2 6813/1995, ΦΕΚ 1085 Β').

19) Η έκδοση άδειας λειτουργίας καταστημάτων εκμίσθωσης μοτοποδηλάτων (Αστυνομική Διάταξη 1023/2/34 α/1/1994, ΦΕΚ 178 Β').

20) Η βεβαίωση μόνιμης κατοικίας για μεταδημότευση (άρθρο 32 του Ν. 1516/1985 ΦΕΚ 20 Α' και άρθρο 18 του π.δ. 410/1995, ΦΕΚ 213 Α').

21) Η θεώρηση των τιμοκαταλόγων και δωματίων των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων και καταλυμάτων στις περιπτώσεις που αυτές λειτουργούν σε νομούς ή νησιά που δεν εδρεύουν υπηρεσίες του ΕΟΤ (άρθρο 14 της 503007/1976 απόφασης του Γ.Γ. ΕΟΤ η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 8 του ν. 1652/1986, ΦΕΚ 167 Α' και η ΚΥΑ 1947/1994, ΦΕΚ 846 Β').

Οι αρμοδιότητες των παραγράφων 1 μέχρι και 16 μεταβιβάζονται στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού και ασκούνται από την ειδική υπηρεσία, Δημοτική Αστυνομία, ευθύς ως εκδοθεί το προεδρικό διάταγμα που προβλέπεται από την παρ. 8 του άρθρου 11 του β, 2503/1997. Μέχρι τότε οι αρμοδιότητες αυτές εξακολουθούν να ασκούνται από τις αστυνομικές αρχές.³⁵

---

³⁵ Εφημερίς της Κυβερνήσεως, Τεύχος Πρώτο Αρ. Φύλλου 237, 22/10/1998 Νόμος υπ' αριθμ. 2648 «Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στις περιφέρειες και την αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις».

3. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ Ν. ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

Η έρευνα που διενεργήσαμε στους Δήμους του Νομού Αιτωλοακαρνανίας, θα λέγαμε ότι θα ήταν αποθαρρυντική, διότι πολλές υπηρεσίες αρνήθηκαν να μας παραχωρήσουν στοιχεία, τα οποία ήταν υποχρεωμένοι να δώσουν για δικούς τους λόγους και με διάφορες δικαιολογίες.

Αποδεικνύεται ακόμη μια φορά ότι οι Δημόσιες Υπηρεσίες, υπολειπόμενες εξαιτίας ιδιοτροπιών διαφόρων υπαλλήλων τους.

Στο κεφάλαιο αυτό εξετάζουμε δύο πρότυπους Δήμους του Νομού Αιτωλ/νίας. Ο Δήμος Ναυπάκτου ο οποίος προϋπήρχε ως Δήμος και λειτουργεί άψογα θα λέγαμε σε θέματα οργάνωσης και προστασίας τους περιβάλλοντος και ο νεοσύστατος Δήμος Αστακού ο οποίος δημιουργήθηκε με το νέο νόμο ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ «Περί συνένωσης Δήμων και Κοινοτήτων» και προβλέπεται να αποτελέσει το πρότυπο Δήμο στο Νομό Αιτωλ/νίας με τη στελέχωσή του από ειδικό μηχανολογικό εξοπλισμό και εξειδικευμένο προσωπικό σύμφωνα με τον Κοινοτικό Κώδικα.

3.1. Δήμος Ναυπάκτου

Οι αρμοδιότητες των Δήμων γενικά καθορίζονται σύμφωνα με τον Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα ΠΔ 323/89 υπό την επιφύλαξη του άρθρου 41 του Ν. 2218/94, όπως αυτή τροποποιήθηκε με τον Ν. 2240/94 και τελευταία σύμφωνα με το Νόμο 2539/1997 (ΦΕΚ 244 Α', 4/12/1997) περί συγκροτήσεως της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Από τις αποκλειστικές αρμοδιότητες του Δήμου Ναυπάκτου έχουν εκχωρηθεί στη Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Αστακού η ύδρευση και η αποχέτευση. Όλες οι υπόλοιπες αρμοδιότητες του Δήμου Ναυπάκτου περιγράφονται αναλυτικά στο καταστατικό περί «Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας του Δήμου Ναυπάκτου». Με θέματα που αφορούν το περιβάλλον ασχολείται η Δ/νση Καθαριότητας, η Δ/νση Έργων, η Δ/νση Πολεοδομικού Σχεδιασμού και Εφαρμογών και τη Τμήμα Διοίκησης της Δ/νσης Διοικητικών Υπηρεσιών.

Η Δ/νση Καθαριότητας περιλαμβάνει: α) το Τμήμα Προγραμματισμού και Περισυλλογής, το οποίο ασχολείται με τον προγραμματισμό των δρομολογίων των απορριμματοφόρων οχημάτων, με την αποκομιδή των απορ/των, με τον καθαρισμό των οδών, των πλατειών, των πεζοδρόμων, των πεζοδρομίων, των παράνομων αφισών και των δημοτικών αφοδευτηρίων και σε συνεργασία με την αρμόδια αστυνομική αρχή και το Ηλεκτρομηχανολογικό Τμήμα της Δ/νσης Έργων με την περισυλλογή και μεταφορά εγκαταλελειμμένων ακρήσιτων οχημάτων από τις οδούς της πόλης και β) το Τμήμα Υγειονομικής ταφής απορριμμάτων το οποίο ασχολείται με την τήρηση και την εφάρμογή των επιστημονικών και υγειονομικών όρων ενταφιασμού των απορριμμάτων.

Η Δ/νση Πολεοδομικού Σχεδιασμού και Εφαρμογών χωρίζεται σε τρία τμήματα:

α) Τμήμα Πολεοδομικού Σχεδιασμού που ασχολείται με Πολεοδομικές ρυμοτομικές κυκλοφοριακές συγκοινωνιακές μελέτες

β) Τμήμα Εφαρμογών Σχεδίου Πόλεως που ασχολείται με αναθεωρήσεις και τροποποιήσεις σχεδίου πόλεως, με πράξεις αναλογισμού, προσκύρωσης και τακτοποίησης, με απαλλοτριώσεις και με σήμανση - ονοματοθεσία οδών και πλατειών και

γ) Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών, που ασχολείται με τη χορήγηση αναγκαίων τοπογραφικών στοιχείων για υλοποίηση ρυμοτομικών και οικοδομικών γραμμών

Η Δ/νση Έργων χωρίζεται σε οκτώ Τμήματα:

α. Τμήμα κατασκευής έργων οδοποιίας

β. Τμήμα συντήρησης οδοστρωμάτων

γ. Τμήμα αρχιτεκτονικών διαμορφώσεων και κατασκευής κτιριακών έργων

δ. Τμήμα συντήρησης πλατειών και κτιρίων

ε. Τμήμα φυτοτεχνικών έργων

στ. Τμήμα ηλεκτρομηχανολογικό, στου οποίου τις αρμοδιότητες εμπίπτουν η καταγραφή βιοτεχνικών και βιομηχανικών μονάδων, ο έλεγχος της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και η σύνταξη, έκδοση δελτίων ελέγχου και η ενημέρωση των πολιτών, ο έλεγχος της ατμοσφαιρικής ρύπανσης σε βιοτεχνίες και βιομηχανίες, η εξέταση της ηχητικής ρύπανσης, η σύνταξη

των περιβαλλοντικών μελετών και η συλλογή των εγκαταλελειμμένων οχημάτων

ζ. Τμήμα συντήρησης ηλεκτροφωτισμού και

η. Τμήμα επισκευής και συντήρησης τροχαίου υλικού

Το τμήμα Διοίκησης της Δ/σης Διοικητικών Υπηρεσιών ασχολείται με τις άδειες λειτουργίας κέντρων διασκέδασης και άλλων καταστημάτων.

Όσον αφορά τα περιβαλλοντικά θέματα, με τα οποία ασχολείται η Δ/ση Καθαριότητας με την υπ' αριθμόν 415/94 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Αστακού καταρτίσθηκε η από 23-12-1993 δημοτική διάταξη για την καθαριότητα της πόλης που αποτελείται από 46 συνολικά άρθρα τα οποία προσδιορίζουν τις υποχρεώσεις των πολιτών και των αρμοδίων φορέων καθαριότητας καθώς και τα πρόστιμα που επιβάλλονται από τη μη τήρηση των όρων του καταστατικού αυτού.

Τα άρθρα που ορίζουν τις υποχρεώσεις καθώς τις κυρώσεις από παράβαση των όρων τους παραθέτονται παρακάτω:

Τα πρώτα εννέα άρθρα προσδιορίζουν την έννοια περιβάλλον, το σκοπό της διάταξης αυτής, τους υπόχρεους για την τήρηση καθαριότητας της πόλης καθώς και τις υποχρεώσεις τους.

Σύμφωνα με το άρθρο 9 οι υποχρεώσεις των υπευθύνων για τα εσωτερικά μη ογκώδη αοικά απορρίμματα και για την συσκευασία τους καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι τα εξής:

1. Οι υπεύθυνοι για τα απορρίμματα αυτά, υποχρεούνται να γνωρίζουν το πρόγραμμα αποκομιδής απορριμμάτων που ο Δήμος έχει καταρτίσει για την γειτονιά (ημέρες και ώρες διέλευσης των απορριμματοφόρων). Πρόστιμο 5.000 δρχ.
2. Αυτοί είναι υποχρεωμένοι να τοποθετούν τα απορρίμματα αυτά μέσα σε γερούς και ανθεκτικούς πλαστικούς σάκους, οι οποίοι θα είναι κατασκευασμένοι από αδιαπτότιστο και αδιαφανές (μαύρου χρώματος) υλικό με τρόπο που θα εγγυάται την στεγανότητα του σάκου, ενδεικτικών διαστάσεων 50X100 εκατοστών και οι οποίοι θα κλείνονται καλά και μόνιμα στο επάνω μέρος τους ώστε να αποφεύγεται διασπορά ή διαρροή του περιεχομένου τους και η εκπομπή δυσοσμίας. Πρόστιμο 15.000 δρχ.

3. Απαγορεύεται η χρήση άλλων πλην των προηγούμενων σάκων π.χ. πολύχρωμες σακούλες σούπερ μάρκετ, χαρτοκιβώτια, ακάλυπτα δοχεία για εξωτερική τελική συσκευασία των απορριμμάτων προς προσωρινή αποθήκευση αυτών. Πρόστιμο 15.000 δρχ.
4. Προκειμένου για απορρίμματα κουζίνας εστιατορίων αυτά πριν τοποθετηθούν στους παραπάνω σάκους πρέπει να έχουν στραγγιστεί επιμελώς. Πρόστιμο 15.000 δρχ.
5. Τα χαρτοκιβώτια και παρεμφερή υλικά συσκευασίας εμπορευμάτων θα πρέπει να συσκευάζονται σε στερεά δεμένα πακέτα και να συμπιέζονται και δένονται έτσι ώστε να καταλαμβάνουν τον μικρότερο δυνατό όγκο και να προκαλούν την μικρότερη δυνατή αισθητική ενόχληση. Πρόστιμο 20.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 10 οι υποχρεώσεις των υπευθύνων για τα εσωτερικά μη ογκώδη αστικά απορρίμματα και για την προσωρινή αποθήκευσή τους καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι τα εξής:

A. Στις περιοχές όπου δεν υπάρχουν κάδοι μηχανικής αποκομιδής απορριμμάτων

1. Να φυλάσσονται σε κατάλληλους (μη δημιουργούντες προβλήματα σε γειτονικές κατοικίες και απρόσιτους σε κατοικίδια ζώα) χώρους (βεράντες, αυλές, υπόγεια, ειδικοί αποθηκευτικοί χώροι) των αντιστοίχων ιδιοκτησιών (όπως αυτές περιγράφονται στο άρθρο 4) με ευθύνη των υπόχρεων. Το ίδιο και με μεγαλύτερη φροντίδα πρέπει να γίνεται σε περίπτωση που απεργούν οι εργαζόμενοι στην καθαριότητα ή όταν εν γένει δεν επιτελείται η προγραμματισμένη αποκομιδή απορριμμάτων. Πρόστιμο 20.000 δρχ.
2. Να προσκομίζονται προς αποκομιδή λίγο πριν την προγραμματισμένη ώρα της ημέρας του απορριμματοφόρου (το πολύ τρεις ώρες νωρίτερα) και όχι ημέρες που δεν πραγματοποιείται αποκομιδή, ούτε μετά τη διέλευση του απορριμματοφόρου. Πρόστιμο 20.000 δρχ.
3. Σε περίπτωση που εφαρμόζεται σε κάποιες περιοχές η νυχτερινή αποκομιδή απορριμμάτων τα απορρίμματα σ' αυτές με τους περιορισμούς της προηγούμενης παραγράφου Α1 δεν θα αποτίθεται προς αποκομιδή νωρίτερα από την 22.00. Εν προκειμένω εξαιρούνται οι κάθε φύσης υπόχρεοι χώρων

καταστημάτων και γραφείων στις περιοχές των οποίων γίνεται νυκτερινή αποκομιδή, οι οποίοι όμως υποχρεούνται να προσκομίζουν προς αποκομιδή τα απορρίμμάτα τους αμέσως μετά τις επίσημες (κάθε φορά) βραδινές μόνο ώρες κλεισίματος της αγοράς τις ημέρες μόνο που η αγορά λειτουργεί το απόγευμα. Πρόστιμο 20.000 δρχ.

4. Οι υπόχρεοι προσωρινής αποθήκευσης απορριμμάτων υποχρεούνται να τα αποθέτουν και όχι να τα πετούν από μακριά ή από βεράντες - μόνο στο πεζοδρόμιο μπροστά από την πρόσοψη της ιδιοκτησίας που εκπροσωπούν και οπωσδήποτε όχι σε απόσταση μικρότερη από 1,50 μέτρο από το όριο αυτής με διπλανές ιδιοκτησίες. Πρόστιμο 20.000 δρχ.
5. Απαγορεύεται η απόθεση απορριμμάτων έστω και με την συσκευασία που αναφέρεται στο άρθρο 9, μέσα σε ακάλυπτα οικόπεδα καθώς και σε χώρους που δεν είναι ορατοί από τα συνεργεία της υπηρεσίας καθαριότητας. Πρόστιμο 15.000 δρχ.
6. Όλοι οι υπόχρεοι καταστημάτων, γραφείων αλλά και οικιών μπορούν να μην τηρούν τις προηγούμενες παρ. Α1, Α2 και Α3 μόνο για την προσωρινή αποθήκευση ανακυκλώσιμων υλικών (π.χ. χαρτί, γυαλί, αλουμίνιο, πλαστικά κ.α.) υπό τις εξής και μόνο προϋποθέσεις: **α)** Τα υλικά αυτά θα είναι πολύ καλά συσκευασμένα χωριστά κατά υλικό ώστε να καταλαμβάνουν τον μικρότερο δυνατό όγκο και να προκαλούν την μικρότερη δυνατή αισθητική όχληση και να μην διασκορπίζονται από δυνατό άνεμο ή περιστατικούς. Πρόστιμο 20.000 δρχ., **β)** Τα υλικά αυτά με την παραπάνω συσκευασία να βγαίνουν προς αποκομιδή μόνο μετά το επίσημο μεσημεριανό ή βραδινό κλείσιμο της αγοράς. Πρόστιμο 20.000 δρχ., **γ)** Οι υπόχρεοι των παραπάνω υλικών θα έχουν ενημερώσει γραπτά την υπηρεσία καθαριότητας ότι τα υλικά αυτά θα συλλέγονται από ειδικούς συλλέκτες ανακυκλώσιμων υλικών. Πρόστιμο 20.000 δρχ. και **δ)** Εφ' όσον τα ανακυκλώσιμα αυτά υλικά εκτεθούν προς αποκομιδή μετά το μεσημεριανό κλείσιμο της αγοράς, θα πρέπει να συλλεχθούν το πολύ τρεις ώρες μετά απ' αυτό. Πρόστιμο 20.000 δρχ.

Β. Στις περιοχές όπου υπάρχουν κάδου Μ.Α.Α.

Τα εν λόγω εσωτερικά απορρίμματα με την συσκευασία που περιγράψαμε θα πρέπει:

1. Να τοποθετούνται μόνο μέσα στον πλησιέστερο προς την ιδιοκτησία που παράγει τα απορρίμματα κάδο (τον οποίο οφείλουν να ξανακλείσουν καλά) υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι ο κάδος μπορεί να χωρέσει τα απορρίμματα αυτά και συγχρόνως να κλείσει ομαλά το καπάκι του. Πρόστιμο 25.000 δρχ.
2. Στην περίπτωση που οι κάδοι είναι υπερπλήρεις, τα απορρίμματα συσκευασμένα, όπως προαναφέρθηκε φυλάσσονται και προσκομίζονται προς αποκομιδή, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στις παρ. Α1, Α2, Α3 του παρόντος άρθρου και θα τοποθετούνται περίξ του εν λόγω κάδου. Πρόστιμο 30.000 δρχ.
3. Απαγορεύεται η τοποθέτηση υλικών συσκευασίας εμπορευμάτων ή υλικών προς ανακύκλωση με οποιαδήποτε συσκευασίας τους, εντός των κάδων Μ.Α.Α. γιατί αυτοί γεμίζουν αμέσως από τον μεγάλο σχετικά όγκο τους. Αυτά εφ' όσον είναι ανακυκλώσιμα και έχει επέλθει συμφωνία για συλλογή τους από ειδικούς συλλέκτες ανακυκλώσιμων υλικών, θα εκτίθενται προς αποκομιδή σύμφωνα με τα περιγραφόμενα στην παράγραφο Α6 του παραπάνω άρθρου. Εφ' όσον δεν έχει επέλθει συμφωνία για ανακύκλωση τότε θα εκτίθενται προς αποκομιδή και θα τοποθετούνται περίξ του κάδου. Πρόστιμο 25.000 δρχ.
4. Απαγορεύεται η ρίψη μέσα στους κάδους Μ.Α.Α. υγρών αποβλήτων ή αποβλήτων που μπορούν να προκαλέσουν ζημιά στην εσωτερική επιφάνεια ή σε κάποιο άλλο σημείο ή μηχανισμό του κάδου ή οτιδήποτε μπορεί να προκαλέσει πυρκαγιά στον κάδο ή τέλος οτιδήποτε μπορεί να αυξήσει υπερβολικά το βάρος του γεμάτου κάδου ώστε να αποφεύγονται καταστροφές και στον ίδιο τον κάδο αλλά και στους ανυψωτικούς μηχανισμούς των κάδων. Τέλος απαγορεύεται η ρίψη αναμμένων τσιγάρων ή άλλων εστιών φωτιάς που μπορούν να προκαλέσουν ζημιές τους κάδους. Για οποιαδήποτε από τις παραπάνω παραβάσεις πέραν του προστίμου ο παραβάτης επιβαρύνεται με το κόστος αποκατάστασης ή απόκτησης του κάδου ανάλογα με σχετική γνωμάτευση της υπηρεσίας καθαριότητας. Πρόστιμο 50.000 δρχ.
5. Απαγορεύεται η με οποιονδήποτε τρόπο μετακίνηση των κάδων Μ.Α.Α. από αναρμόδια όργανα. Οι μόνο αρμόδιοι για την μετακίνησή τους είναι υπάλληλοι της υπηρεσίας καθαριότητας. Οι θέσεις των κάδων έχουν επιλεγεί με βάση την σχετική εμπειρία της υπηρεσίας καθαριότητας και με κύριο κριτήριο να δημιουργούν την μικρότερη δυνατή συνολική όχληση αλλά και με σκοπό να εξυπηρετούν όλο το σύστημα Μ.Α.Α. κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Οι θέσεις

αυτές έχουν αποτυπωθεί σε ειδική κατάσταση και μπορούν να αλλάζουν μόνο με απόφαση της Δημορχιακής Επιτροπής του. Πρόστιμο 40.000 δρχ.

6. Απαγορεύεται οποιαδήποτε ενέργεια που εκουσίως ή ακουσίως μπορεί να δημιουργήσει βλάβη ή καταστροφή των κάδων Μ.Α.Α. Πρόστιμο 50.000 δρχ.

Γ. Γενικά:

1. Όταν για οποιοδήποτε λόγο ή αιτία και παρά την θέληση της Δημοτικής Αρχής η αποκομιδή και διάθεση των απορριμμάτων είναι αδύνατη, ο Δήμος θα ενημερώνει σχετικά τους δημότες με ανακοίνωση από τα ΜΜΕ. Μετά την ενημέρωση αυτή τα απορρίμματα δεν θα πρέπει να βγαίνουν στους δρόμους αλλά να φυλάσσονται με τον προσφορότερο τρόπο στην κάθε χωριστή ιδιοκτησία. Πρόστιμο 15.000 δρχ.
2. Απαγορεύεται η στάθμευση οχημάτων στις εισόδους πεζοδρόμων, στις γωνιές δρόμων καθώς και στις δύο πλευρές οδών σε στενούς δρόμους σε τρόπο που να εμποδίζουν την ελεύθερη προσπέλαση ή στροφή των απορριμματοφόρων για την πραγματοποίηση αποκομιδής απορριμμάτων. Οι υπεύθυνοι υφίστανται όλες τις κυρώσεις του ΚΟΚ πέρα του προστίμου που καθορίζεται στα παρακάτω. Ο Δ.Ν. τέλος δεν ευθύνεται για οποιαδήποτε ζημία ήθελε προκληθεί στα οχήματα που υποπίπτουν στις παραπάνω παραβάσεις κατά την προσπάθεια του προσωπικού τους να εκτελέσει απρόσκοπτα την αποκομιδή των απορριμμάτων. Πρόστιμο 40.000 δρχ.
3. Απαγορεύεται αυστηρά η διαλογή απορριμμάτων από σακούλες ή κάδους Μ.Α.Α. στα σημεία που γίνεται η προσωρινή φύλαξη έως ότου γίνει η αποκομιδή τους από τα συνεργεία της υπηρεσίας καθαριότητας εκτός και αν διατίθεται ειδική άδεια που χορηγείται από την αρμόδιο υπηρεσία, βάσει του άρθρου 5 παρ. 1.6 της Ε1β 301/64 υγειονομικής διάταξης. Πρόστιμο 15.000 δρχ.
4. Απαγορεύεται η απόθεση σάκων απορριμμάτων ή απορριμμάτων μεγάλων διαστάσεων μέσα στα καλάθια μικροαπορριμμάτων, δεδομένου ότι η χρήση τους είναι αποκλειστικά για τοποθέτηση μικροαπορριμμάτων. Πρόστιμο 25.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 11 οι υποχρεώσεις των υπευθύνων για τα εσωτερικά οικιακά απορρίμματα καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι τα εξής:

Τα απορρίμματα αυτά δεν εγκαταλείπονται οπουδήποτε αλλά παραλαμβάνονται από τον Δήμο κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας των υπευθύνων με την υπηρεσία καθαριότητας.

Στην περίπτωση αυτή οι υπόχρεοι, υποχρεούνται:

1. Να μην αποθέτουν τα ογκώδη απορρίμματα στο πεζοδρόμιο παρά μόνον λίγο πριν την ώρα και την ημέρα που τους ανακοινώθηκε ότι θα περάσει το ειδικό απορριμματοφόρο και να τα τοποθετούν σε σημείο που δεν εμποδίζεται η κυκλοφορία πεζών ή οχημάτων που θα βρίσκεται στο πεζοδρόμιο μπροστά από την ιδιοκτησία τους και το οποίο θα απέχει τουλάχιστον 1,50 μ. από τα όρια με τις διπλανές ιδιοκτησίες. Πρόστιμο 30.000 δρχ.
2. Ειδικότερα για τα καταστήματα, γραφεία κ.λ.π. οι υπεύθυνοι υποχρεούνται στα πάσης φύσεως ογκώδη απορρίμματα συσκευασίας που τοποθετούν προς αποκομιδή (ξυλοκιβώτια κ.λ.π.) να έχουν προηγουμένως ελαχιστοποιήσει τον όγκο τους δια πιέσεως, περιδέσεως κ.λ.π. Πρόστιμο 15.000 δρχ.
3. Ειδικά για τα προϊόντα κηπευτικών εργασιών:
  - α) φύλλα, ξερά άνθη, υπόλοιπα καθαρισμού κήπων, γκαζόν κ.λ.π. συσκευάζονται σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 2 και 3 και προσκομίζονται προς αποκομιδή σύμφωνα με το άρθρο 10 στην περιοχή. Πρόστιμο 15.000 δρχ.
  - β) υπόλοιπα κοπής δένδρων, θάμνων κλαριά κ.λ.π. συσκευάζονται σε ελαφρά δεμάτια, δεμένα με ανθεκτικό σχοινί ή σύρμα για την εύκολη φόρτωσή τους. Δεν βγαίνουν από πριν στο πεζοδρόμιο και ισχύουν τα όσα αναφέρονται στην παρ. 1 του παρόντος άρθρου. Πρόστιμο 20.000 δρχ.
  - γ) υπόλοιπα χώματος, κοπροχώματος, χύμα μπάζα κ.λ.π. απομακρύνονται υποχρεωτικώς από τους υπεύθυνους με δικά τους μέσα ενώ ισχύουν και τα αναφερόμενα στην παράγραφο Β4 του άρθρου 10.

Σύμφωνα με το άρθρο 12 οι υποχρεώσεις των υπευθύνων ειδικών απορριμμάτων καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι τα εξής:

1. Σήμερα ο Δ.Ν. δεν διαθέτει την υποδομή για την συλλογή των ειδικών απορριμμάτων. Για το λόγο αυτό οι υπεύθυνοι βιομηχανιών, εργαστηρίων,

συνεργείων κ.λ.π. υποχρεούνται να απομακρύνουν τα παραγόμενα ειδικά αυτά απορρίμματα με δικά τους μέσα. Επίσης υποχρεούνται μέχρι την ημέρα την ημέρα της αποκομιδής να κρατούν τα απορρίμματά τους, ειδικά συσκευασμένα, στα προαύλια των επιχειρήσεων και να μην τα βγάζουν στο πεζοδρόμιο. Πρόστιμο 20.000 δρχ.

2. Ειδικά τα απόβλητα νοσοκομείων και θεραπευτηρίων γενικώς είναι υποχρεωμένοι να τα συσκευάζουν ασφαλώς σε γαλάζιου χρώματος πλαστικές σακούλες με την εμφανή επιγραφή "Νοσοκομειακά απορρίμματα μη επικίνδυνα, μη τοξικά". Κατά τα άλλα, αυτά συσκευάζονται όπως περιγράφονται στην παρ. 2 του άρθρου 2 και αποθηκεύονται προσωρινά σύμφωνα με το άρθρο 10 παραγρ. Α και Β κατά περίπτωση. Πρόστιμο 40.000 δρχ.
3. Τα απόβλητα νοσοκομείων και θεραπευτηρίων γενικώς που προέρχονται από αίθουσες χειρουργείων και τοκετών, από παθολογοανατομικά, μικροβιολογικά, αιματολογικά εργαστήρια, από τμήματα λοιμωδών νόσων κ.λ.π. καθώς και φάρμακα και σύριγγες: α) τοποθετούνται σε κόκκινου χρώματος πλαστικές σακούλες με την εμφανή επιγραφή "Νοσοκομειακά απορρίμματα επικίνδυνα, τοξικά" και κατά τα άλλα συσκευάζονται όπως περιγράφονται στην παρ. 2 του άρθρου 9. Τα απορρίμματα αυτά τοποθετούνται σε ειδικούς κάδους που θα κλειδώνουν με ευθύνη των υπόχρεων (ίδιο κλειδί θα διαθέτουν και τα συνεργεία του Δ.Ν. χρώματος διαφορετικού από αυτούς που χρησιμοποιεί για τα αστικά απορρίμματα ο Δ.Ν. ή θα φυλάσσονται προσωρινά σε ειδικούς χώρους εντός των προαναφερθέντων ιδρυμάτων μέχρι την ειδική αποκομιδή των. Πρόστιμο 150.000 δρχ. β) Η αποκομιδή τους θα πραγματοποιείται με ευθύνη των υπόχρεων π.χ. με εργολάβο που θα μισθώσουν για το λόγο αυτό και ο οποίος θα υποχρεούται στην καθημερινή (μπορεί να εξαιρεθεί η Κυριακή) αποκομιδή των απορριμμάτων αυτών και στην προσκόμισή τους προς καύση σε ειδικό κλίβανο που με έξοδά τους θα κατασκευάσουν και θα λειτουργούν οι υπόχρεοι των εν λόγω απορριμμάτων. Κατ' εξαίρεση και μέχρι κατασκευής του κλιβάνου θα εκτελεί τις εργασίες της παρούσης παραγράφου (με υγειονομική ταφή αντί για καύση). Πρόστιμο 50.000 δρχ.
4. Ειδικά, τα απορρίμματα των νεκροταφειακών χώρων, τα προερχόμενα από εργασίες καθαρισμού των διαφόρων χώρων, του κυλικείου κ.λ.π. επειδή προσομοιάζουν με τα εσωτερικά αστικά ογκώδη και μη ογκώδη, φυλάσσονται

προσωρινά σύμφωνα με τα αναφερόμενα στα άρθρα 9, 10 και 11. Πρόστιμο 20.000 δρχ.

5. Ειδικά, τα απορρίμματα (μπάζα και άλλα άχρηστα αδρανή υλικά που προέρχονται από εκσκαφές, κατεδαφίσεις, ανακαινίσεις οικοδομών κ.λ.π.) μεταφέρονται με ευθύνη του ιδιοκτήτη ή του υπεύθυνου εργασιών στους ειδικούς χώρους που επίσημα έχουν χαρακτηριστεί ως χώροι υποδοχής μπαζών ή στις κωματερές μετά από συνεννόηση με την υπηρεσία καθαριότητας. Αυτά απαγορεύονται: α) Να παραμένουν επί του πεζοδρομίου για διάστημα μεγαλύτερο των δύο ημερών. Πρόστιμο 50.000 δρχ., β) Να επιρρίπτονται σε ακάλυπτους χώρους όπως οικόπεδα, χειμάρρους, ρέματα, πάρκα, άλση, δάση, παρυφές οδών εκτός ή εκτός σχεδίου, οπότε γίνονται σοβαρές εστίες ρύπανσης και προκαλούν ιδιαίτερη υποβάθμιση στο περιβάλλον. Στους παραβάτες της διάταξης αυτής επιβάλλονται οι ποινές που προβλέπει το άρθρο 119 του Ν. 1892/90 και οι προβλεπόμενες άλλες κυρώσεις πέραν του καθοριζόμενου στο παρόν πρόστιμο. Πρόστιμο 150.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 13 οι υποχρεώσεις των υπευθύνων ειδικών και τοξικών απορριμμάτων που δεν μεταφέρονται από τις υπηρεσίες του Δήμου καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι τα εξής:

Οι υπεύθυνοι των τοξικών απορριμμάτων έχουν υποχρέωση να μεταφέρουν οι ίδιοι τα απορρίμματα αυτά με τις οδηγίες του Δήμου ή να καλούν συνεργεία του Δήμου τα οποία μετά από εντολή αρμοδίου να μεταφέρουν τα απορρίμματα τους χώρους υγειονομικής ταφής. Αποκλειστικά υπεύθυνοι είναι οι κάτοχοι των απορριμμάτων αυτών. Πρόστιμο 150.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 15 οι υποχρεώσεις των δημοτών σχετικά με την καθαριότητα εσωτερικών χώρων καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι τα εξής:

1. Η απόρριψη από πεζούς ή εποχούμενους καθ' οδόν ακρήστων χαρτιών, πακέτων ή άλλων ειδών μικροσυσκευασίας, μικροαπορριμμάτων, μικροαντικειμένων και ειδών ατομικής χρήσης δεν επιτρέπεται. Επίσης απαγορεύεται το φτύσιμο. Τα ίδια ισχύουν και στους κοινόχρηστους και ελεύθερους χώρους του Δήμου (πλατείες, πάρκα, παιδικές χαρές, αθλητικές εγκαταστάσεις κ.λ.π.) για τους περπατητές, θαμώνες κ.λ.π. Τα παραπάνω

αντικείμενα ή προϊόντα πρέπει να φυλάγονται και να απορρίπτονται στα ειδικά καλάθια μικροαπορριμμάτων ή στους κάδους που Δήμου όσο μακριά και αν βρίσκονται αυτά. Πρόστιμο 15.000 δρχ.

2. Απαγορεύεται η ρίψη στα καλάθια μικροαπορριμμάτων αναμμένων τσιγάρων ή άλλων υλικών που μπορεί να τους καταστρέψουν. Πρόστιμο 30.000 δρχ.
3. Οι κάτοχοι ή ιδιοκτήτες κατοικιδίων ζώων είναι υποχρεωμένοι να καθαρίζουν άμεσα τα περιπτώματα και τις ακαθαρσίες των ζώων αυτών όταν απ' αυτά ρυπαίνονται κοινόχρηστοι και μη χώροι. Πρόστιμο 5.000 δρχ.
4. Απαγορεύεται η πλύση οχημάτων κ.λ.π. σε κοινόχρηστους χώρους. Πρόστιμο 5.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 16 οι υποχρεώσεις των καταστηματάρχων σχετικά με την καθαριότητα εσωτερικών χώρων καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι τα εξής:

Οι υπόχρεοι των καταστημάτων υποχρεούνται καθημερινά να συγκεντρώνουν τα απορρίμματα της σάρωσης των χώρων των και των έμπροσθεν αυτών πεζοδρομίων καθώς και άλλα παρεμφερή μικροαπορρίμματα εντός πλαστικών σάκων, σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 2 του παρόντος και να αποφεύγουν την ανεξέλεγκτη ρίψη αυτών στο πεζοδρόμιο, στο οδόστρωμα ή σε κοινόχρηστους γενικά χώρους, αλλά να τα αποθηκεύουν προσωρινά σύμφωνα με το άρθρο 10 του παρόντος. Πρόστιμο 20.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 17 οι υποχρεώσεις των καταστηματάρχων σχετικά με την καθαριότητα εσωτερικών χώρων καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι τα εξής:

α) Οι καταστηματάρχες όλων των καταστημάτων όπως snack bar, fast food, εστιατόρια, καφετέριες, καφεενεία, ζαχαροπλαστεία, ουζερί που έχουν ως σκοπό και την πώληση αναψυκτικών οиноπνευματωδών ποτών, φαγητών κ.λ.π., πρέπει τις ώρες της καθημερινής λειτουργίας των καταστημάτων τους να φροντίζουν για την καθαριότητα του κοινόχρηστου χώρου που βρίσκεται μπροστά από αυτά και ενός ευρύτερου περιγράμματος που θα απέχει τουλάχιστον 10 μέτρα από τον χώρο που έχουν νοικιάσει για τοποθέτηση τραπεζοκαθισμάτων, επίσης δε και των χώρων που μπορεί να βρίσκονται έξω από τα παραπάνω όρια αλλά είναι πλησίον αυτών και έχουν συσσώρευση απορριμμάτων που προέρχονται προφανώς από την

δραστηριότητά τους και την συλλογή όλων των απορριμμάτων που ρυπαίνουν τους προαναφερθέντες χώρους από την κατανάλωση των ειδών του καταστήματος των (χαρτιά περιτυλίγματος, υπόλοιπα ειδών διατροφής, άχρηστα μεταλλικά κουτιά αναψυκτικών, αποσιγάρα κ.λ.π.) με συχνότητα τουλάχιστον άπαξ ανά τρίωρο λειτουργίας του καταστήματος. Πρόστιμο 25.000 δρχ.

β) Οι παραπάνω καταστηματάρχες υποχρεούνται να διατηρούν τόσο εντός του καταστήματός των όσο και εκτός αυτού (στον κοινόχρηστο χώρο) τον απαραίτητο αριθμό καλαθιών για την συγκέντρωση απορριμμάτων και θα πρέπει να μεριμνούν ώστε να αδειάζετε συχνά το περιεχόμενό τους μέσα στους προβλεπόμενους από το άρθρο 9 παρ. 2, της παρούσης Δημοτικής διάταξης για την καθαριότητα της πόλης, σάκους. Πρόστιμο 10.000 δρχ.

γ) Τέλος υποχρεούνται πάνω σ' όλα τα χαρτιά περιτυλίγματος, τις σακούλες κ.λ.π. υλικά συσκευασίας των προϊόντων τους, να αναγράφεται σε πολλά σημεία ευανάγνωστο μήνυμα προς τον καταναλωτή που θα τον προτρέπει να διατηρεί την πόλη καθαρή και να του υποδεικνύει όλα τα άχρηστα υλικά που θα προκύψουν μετά την κατανάλωση των εν λόγω προϊόντων να πεταχτούν στα καλαθάκια μικροαπορριμμάτων ή να ανακυκλωθούν, αν ανακυκλώνονται και εφ' όσον εφαρμόζεται η ανακύκλωση. Πρόστιμο 5.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 18 οι υποχρεώσεις των καταστηματάρχων σχετικά με την καθαριότητα εσωτερικών χώρων καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι τα εξής:

α. Απαγορεύεται για οποιοδήποτε λόγο η τοποθέτηση από τους καταστηματάρχες στο πεζοδρόμιο, στο οδόστρωμα ή σε πλατεία που βρίσκεται μπροστά από το κατάστημά τους, αντικειμένων ή υλικών σχετικών με την εμπορική τους δραστηριότητα (π.χ. καφάσια φρούτων, κιβώτια ποτών, παλιά σίδερα, μικροπροϊόντα επισκευαζόμενες μηχανές ή και αυτοκίνητα, τραπεζοκαθίσματα χαρτοκιβώτια κ.λ.π.) χωρίς την άδεια της Δημοτικής αρχής για κατάληψη πεζοδρομίου, οδοστρώματος ή και κοινοχρήστου χώρου στον προσδιορισμένο απ' αυτή χώρο και για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα μετά την καταβολή του σχετικού τέλους. Πρόστιμο 20.000 δρχ.

β. Ο χώρος που προσδιορίζεται για κατάληψη και για τον οποίο θα χορηγείται η άδεια της Δημοτικής Αρχής για χρήση από τον ενδιαφερόμενο καταστηματάρχη, θα σκουπίζεται και θα καθαρίζεται υποχρεωτικά σε όλη την

έκταση και καθ' όλη την διάρκεια της χρήσης του, με έξοδα και ευθύνη του νομέα αυτού. Επίσης θα λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα προστατευτικά μέτρα για να αποτρέπεται κάθε κίνδυνος διασκορπισμού των. Πρόστιμο 20.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 οι υποχρεώσεις των ιδιοκτών ή οι υπόχρεοι των οχημάτων ιδιωτικής ή δημοσίας χρήσης καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι τα εξής:

Οι ιδιοκτήτες ή οι υπόχρεοι των οχημάτων ιδιωτικής ή δημοσίας χρήσης υποχρεούνται να απομακρύνουν τα οχήματά τους, την ημέρα και για τις ώρες που θα τους ενημερώνει η Υπηρεσία Καθαριότητας ότι πρόκειται να κάνει καθαριότητα της οδού (πλύσιμο, σάρωση κ.λ.π.). Η ενημέρωση αυτή θα γίνεται υποχρεωτικά με τους εξής τρόπους:

α. Ενημερωτικά σημειώματα στα παρμπρίζ αυτοκινήτων από την προηγούμενη,

β. Ενημέρωση από τα Μ.Μ.Ε. από την προηγούμενη και

γ. Ενημερωτικές ταμπέλες στην αρχή και στο τέλος της οδού που θα καθαριστεί (τοποθέτηση από την προηγούμενη). Πρόστιμο 10.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 οι υποχρεώσεις των εμπόρων και των πωλητών στις λαϊκές αγορές για την καθαριότητα των χώρων των αγορών καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι τα εξής:

α. Οι πωλητές και οι έμποροι στις αγορές που λειτουργούν στην Δήμο (εστεγασμένες ή μη λαϊκές κ.λ.π.) καθώς επίσης οι πλανόδιοι μικροπωλητές, καντίνες (μόνιμες ή αυτοκινητούμενες) οφείλουν να διατηρούν τον γύρω από αυτούς χώρο πάντοτε καθαρό από όλα τα απορρίμματα, που δημιουργούνται από την δραστηριότητά τους και να τα συλλέγουν αυτά σε ανθεκτικούς σάκους, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα του άρθρου 9 που θα προμηθεύονται με δικά τους έξοδα. Επίσης υποχρεούνται μετά το πέρας της δραστηριότητάς τους να τακτοποιούν, συναποκομίζουν και απομακρύνουν όλα τα αντικείμενα που χρησιμοποιούν στην εργασία τους (καφάσια, τελάρα, σίδερα, πάγκοι κ.λ.π.). Πρόστιμο 30.000 δρχ.

β. Απαγορεύεται σ' όλους τους παραπάνω να κάνουν χρήση των χώρων των λαϊκών αγορών (περιλαμβανομένης και της φορτοεκφόρτωσης τελάρων κ.λ.π.) σε ημέρες και ώρες που δεν επιτρέπεται η λειτουργία αυτών. Σε περίπτωση

αδιαφορίας, παρά τις συστάσεις, πέρα από το πρόστιμο που θα καθοριστεί στα επόμενα, εφ' όσον η παράβαση αυτή παρατηρείται κατά συρροή ο Δήμος προβαίνει στην ανάκληση της άδειας λειτουργίας για ορισμένο χρονικό διάστημα ή οριστικά. Πρόστιμο 5.000 δρχ.

γ. Οι στάσιμοι μικροπωλητές όλων των κατηγοριών υποχρεούνται να διατηρούν τους χώρους της εγκατάστασής των και γύρω απ' αυτούς, καθαρούς καθ' όλη της διάρκειας της ημέρας, συλλέγοντας και τοποθετώντας τα απορρίμματα που προκύπτουν από τη δραστηριότητά τους, μέσα σε ειδικούς σάκους σύμφωνα με το άρθρο 9 και προσκομίζοντάς τα προς αποκομιδή σύμφωνα με το άρθρο 10. Πρόστιμο 20.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 21 η υποχρέωση για την καθαριότητα ιδιωτικών χώρων καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι τα εξής:

Οι κοινόχρηστοι χώροι πολυκατοικιών, εργοστασίων και επιχειρήσεων στεγασμένοι ή μη, πρέπει να διατηρούνται καθαροί με τη φροντίδα των υπευθύνων και με κάθε πρόσφορο μέσο, ακόμη και αν τα απορρίμματα προέρχονται από τρίτους. Πρόστιμο 5.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 22 η υποχρέωση για την καθαριότητα οικοπέδων καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι τα εξής:

Οι ιδιοκτήτες ή οι νομείς ή το εξουσιοδοτημένο από τον ιδιοκτήτη άτομο για την τήρηση της καθαριότητας οικοπέδων, οφείλουν να τα διατηρούν πάντοτε ελεύθερα από απορρίμματα ακόμη και όταν προέρχονται από τρίτους. Προς τούτο οφείλουν να τα περιφράξουν (σύμφωνα με τις διατάξεις του Γ.Ο.Κ.) και να προβαίνουν σε περιοδική καθαριότητα και αποψίλωση (σύμφωνα και με το άρθρο 1 παρ. 3 του Π.Δ. της 12-4-1929 "Διατάξεις περιφράξεως οικοπέδων"). Πρόστιμο 25.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 23 οι γενικές υποχρεώσεις για την καθαριότητα ιδιωτικών χώρων καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι οι εξής:

Απαγορεύεται η διατήρηση από τους περιπτέρους, ακρήστων υλικών συσκευασίας των προς διάθεση προϊόντων τους, έξω από το χώρο του περιπτέρου. Εν προκειμένω, εφαρμόζονται οι αντίστοιχες διατάξεις του άρθρου 9 παρ. 5, άρθρου 10 παρ. Α6, Β3. Πρόστιμο 20.000 δρχ.

Ο ιδιοκτήτης ή ένοικος περιπτέρου υποχρεούται να διατηρεί το χώρο γύρω από το περίπτερο καθαρό καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας. Πρόστιμο 10.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 24 οι γενικές υποχρεώσεις για την καθαριότητα ιδιωτικών χώρων καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι οι εξής:

Απαγορεύεται η αφισκοκόλληση σε οιοσδήποτε χώρους (π.χ. κάδους Μ.Α.Α., καλάθια μικροαπορριμμάτων, στύλους φωτισμού και σηματοδότησης, μνημεία κ.λ.π.) πλην εκείνων των ειδικών και συγκεκριμένων χώρων που έχουν προσδιοριστεί για το σκοπό αυτό από το Δήμο Ναυπάκτου και μόνο μετά από χορήγηση της προβλεπόμενης σχετικής άδειας από το Δήμο Ναυπάκτου και αφού καταβληθεί το σχετικό τέλος. Πρόστιμο 40.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 25 οι γενικές υποχρεώσεις για την καθαριότητα ιδιωτικών χώρων καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι οι εξής:

Απαγορεύεται η χορήγηση άδειας διαφήμισης μέσω προκηρύξεων, φέϊγ-βολάν και γενικά διαφόρων εντύπων κ.λ.π., καθώς και η ρίψη αυτών σε οποιοδήποτε κοινόχρηστο και μη χώρο, δεδομένου ότι ζημιώνουν από καλαισθητικής άποψης της εν γένει εμφάνιση της πόλης (άρθρο 17 Ν. 1144/81).

Επιτρέπονται κατ' εξαίρεση οι διαφημίσεις με φέϊγ-βολάν αυστηρά μόνο σε κλειστούς χώρους (εστιατόρια, καφενεία και παρεμφερή καταστήματα), κατόπιν σχετικής ειδικής άδειας από το Δήμο Ναυπάκτου και αφού καταβληθεί το σχετικό τέλος διαφήμισης.

Η υπηρεσία εσόδων του Δήμου Ναυπάκτου εντέλλεται και ευθύνεται για την τήρηση των προβλεπομένων στο σχετικό κανονισμό διατάξεων κατά τη χορήγηση σχετικών αδειών. Πρόστιμο 50.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 26 οι γενικές υποχρεώσεις για την μεταφορά και φορτοεκφόρτωση αντικειμένων καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι οι εξής:

Όλα τα φορτηγά αυτοκίνητα και γενικά τα μεταφορικά μέσα που μεταφέρουν χώμα, άμμο, ασβέστη, σκυρόδεμα ή εν γένει ξηρό φορτίο τους πλήρως καλυμμένο με μουσαμά και να μεριμνούν κατά την φόρτωση αυτών ώστε να μην υπάρχει υπερφόρτωση που θα μπορούσε να οδηγήσει σε υπερχειλίση και ρύπανση της πόλης. Πρόστιμο 30.000 δρχ.

Τα οποιαδήποτε μορφής απορρίμματα που παράγονται κατά την φορτοεκφόρτωση εμπορευμάτων πρέπει να περισυλλέγονται αμέσως μετά το πέρας κάθε εργασίας ακόμη και αν η φύση των εργασιών αυτών δεν είναι συνεχής. Πρόστιμο 10.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 28 οι γενικές υποχρεώσεις για την εγκαταλελειμμένα αυτοκίνητα, μηχανήματα κ.λ.π. καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι οι εξής:

Όλα τα αντικείμενα αυτοκίνητα, μηχανήματα κ.λ.π. εφ' όσον παραμένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα παρκαρισμένα ή εγκαταλελειμμένα σε κοινόχρηστους χώρους (δρόμους, πλατείες, πεζοδρόμια κ.λ.π.) και εξ αυτού του γεγονότος προκαλούν ρύπανση ή εμποδίζουν την καθαριότητα από τα συνεργεία του Δήμου μεταφέρονται από τους ιδιοκτήτες ή χρήστες στους ειδικούς χώρους για διάλυση.

Σε αντίθετη περίπτωση θα εφαρμόζονται οι διαδικασίες που προβλέπονται από τις εκάστοτε ισχύουσες αποφάσεις Δημοτικού Συμβουλίου για το θέμα αυτό, πέραν του προστίμου καθορίζεται στο παρόν. Πρόστιμο 25.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 29 οι γενικές υποχρεώσεις για την βοσκή ζώων, κατασκευή ποιμνιοστασίων κ.λ.π. καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι οι εξής:

Απαγορεύεται η βοσκή ζώων και η κατασκευή ποιμνιοστασίων εντός κατοικημένων περιοχών της πόλης όπως: σε οικόπεδα, άλση και εν γένει σε χώρους όπου διαβιεί ανθρώπινος πληθυσμός. Πρόστιμο 40.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 30 οι γενικές υποχρεώσεις για την ρύπανση καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι οι εξής:

Απαγορεύεται η ρύπανση των πηγαίων καναλιών με στερεά ή υγρά απόβλητα που προέρχονται από οικιακή ή βιομηχανική χρήση καθώς και από την βοσκή των ζώων εντός των καθορισμένων ορίων αρμοδιότητας του Δήμου Ναυπάκτου. Πρόστιμο 150.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 31 οι γενικές υποχρεώσεις για την ρύπανση καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι οι εξής:

Απαγορεύεται η ρίψη εκτός των υπονόμων και στα δίκτυα απορροής ομβρίων υδάτων των πεζοδρομίων, αποβλήτων ελαιοτριβείων, λαδιών, συνεργείων αυτοκινήτων που προέρχονται από συντηρήσεις και επισκευές των μηχανών, υγρών μπαταριών και γενικά υγρών αποβλήτων δυναμένων να προκαλέσουν τοξική επιβάρυνση των αποχρευσόμενων λυμάτων. Πρόστιμο 25.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 32 οι γενικές υποχρεώσεις για την ρύπανση καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων της διάταξης αυτής, είναι οι εξής:

Όλοι οι πολίτες της πόλης καθώς και οι διερχόμενοι από την πόλη μας ξένοι τουρίστες ή ταξιδιώτες περαστικοί από άλλα σημεία της χώρας, πέραν της υποχρέωσης να διατηρούν τους κοινόχρηστους δημόσιους χώρους καθαρούς, απαγορεύεται να προκαλούν καταστροφές σε κοινόχρηστη Δημοτική περιουσία καθαριότητας (σιντριβάνια, παρτέρια λουλουδιών, καλάθια μικροαπορριμμάτων, κάδοι Μ.Α.Α.) καθώς και οτιδήποτε έχει σχέση με την Δημοτική περιουσία της πόλης. Πρόστιμο 40.000 δρχ.

Με τον παραπάνω κανονισμό συγκροτήθηκε επιτροπή η οποία εξετάζει την αναγκαιότητα ή όχι της επιβολής προστίμων και παραβάσεις των άρθρων του Κανονισμού Καθαριότητας καθώς και επιτροπή από δημοτικούς υπαλλήλους της οποίας έργο είναι να επιβλέπει την τήρηση του κανονισμού καθαριότητας και να βεβαιώνει παραβάσεις.

Σε καθημερινή λοιπόν βάση η Επιτροπή αυτή διενεργεί ελέγχους και σε περίπτωση που διαπιστώσει κάποια παράβαση, συντάσσει έκθεση βεβαίωσης παράβασης, την οποία επιδίδει στον παραβάτη με δικαστικό κλητήρα. Ο παραβάτης έχει δικαίωμα να προσφύγει στην επιτροπή που εξετάζει την αναγκαιότητα επιβολής προστίμου μέσα σε τρεις ημέρες και να εκθέσει τις αντιρρήσεις του.

Το Τμήμα Διοίκησης της Δ/νσης Διοικητικών Υπηρεσιών χορηγεί άδειες λειτουργίας καταστημάτων. Μέσω της Δημοτικής Αστυνομίας και του αστυνομικού τμήματος γίνεται έλεγχος παραβάσεων ηχορύπανσης και στη συνέχεια μηνύεται ο παραβάτης. Μετά από τρεις μηνύσεις στον ίδιο παραβάτη για διαφόρους λόγους π.χ. παραβάσεις ωραρίου, ηχορύπανσης, παράνομη κατάληψη κοινόχρηστων πεζοδρομίων κ.λ.π. αποστέλλεται έγγραφο από το Δήμο στον καταστηματάρχη για να εκθέσει τις απόψεις του σχετικά με τις παραβάσεις. Στη συνέχεια εξετάζονται όλα τα στοιχεία από ειδική επιτροπή και εκδίδεται απόφαση προσωρινής αφαίρεσης της άδειας λειτουργίας του καταστήματος (ελάχιστο χρονικό διάστημα 10 ημέρες και μέγιστο 60 ημέρες).

Η επιβολή της ποινής γίνεται από τον Δήμαρχο. Εάν επιβληθούν στον ίδιο καταστηματάρχη τρεις προσωρινές αφαιρέσεις της άδειας λειτουργίας σε χρονικό διάστημα ενός έτους και η Δημοτική Αστυνομία ή η Αστυνομία τον μηνύσει για μια φορά ακόμη, τότε αφαιρείται οριστικά η άδεια λειτουργίας.

Στον Δήμο Ναυπάκτου, ο οποίος είναι ο πιο οργανωμένος σε θέματα τόσο διοίκησης του εσωτερικής υπηρεσίας όσο και στα θέματα προστασίας περιβάλλοντος και πολιτή επιβλήθηκαν κατά τα έτη 1998-1999 τα εξής πρόστιμα τον κανονισμό καθαριότητας και τον κανονισμό αδειών λειτουργίας καταστήματος:

Α/Α	ΠΑΡΑΒΑΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	1998		1999	
			ΑΡΙΘΜ.	ΠΟΣΟ	ΑΡΙΘΜ.	ΠΟΣΟ
1	Άρθρο 10 Μερ. Β παρ. 4 (ρήψη υγρών αποβλήτων ή αποβλήτων που μπορούν να προκαλέσουν ζημιά στους κάδους απορριμμάτων, έως και καταστροφή τους)	372	171	12.550.000	201	17.050.000
2	Άρθρο 10 Μερ. Γ παρ. 2 (παράνομη στάθμευση οχημάτων-εμπόδιση απορριματοφόρων)	136	72	3.240.000	64	4.560.000
3	Άρθρο 12 παρ. 2 (ειδικά απόβλητα νοσοκομείων, θεραπευτηρίων κ.λ.π.)	47	14	1.560.000	33	2.620.000
4	Άρθρο 15 παρ. ε	251	182	910.000	69	345.000
5	Άρθρο 12 παρ. β & γ (καταστηματαρχες)	601	388	10.725.000	213	7.300.000
6	Άρθρο 23 παρ. β/2 (αφισοκόλληση)	255	141	7.640.000	114	4.560.000
7	Άρθρο 25 (αφισοκόλληση)	521	384	19.200.000	137	6.850.000
8	Άρθρο 31	57	31	1.250.000	26	650.000
9	Άρθρο 20 (Καθαριότητα αγορών και λαϊκών αγορών)	531	327	16.350.000	204	10.200.000
10	Άρθρο 23 (καθαριότητα περιπέτρων)	93	54	2.160.000	39	9.800.000
9	Διατάραξη κοινής ησυχίας	134	72		62	
10	Προσωρινή αφαίρεση άδειας λειτουργίας	49	27		22	
11	Παραβάσεις οραρίου	372	111		261	
12	Σφραγίσεις καταστημάτων	73	15		58	

Οι υπεύθυνοι αυτών των παραβάσεων έχουν προσφύγει στην Επιτροπή Εξέτασης προστίμων όπου σε αρκετές περιπτώσεις ανακλήθηκε η ποινή επιβολής προστίμου.

Ο Δήμος Ναυπάκτου είναι ο πιο συγκροτημένος σε θέματα διοίκησης και επιβολής κυρώσεων και τηρεί κατά γράμμα το καταστατικό, αν και πολύ παραβάτες αποφεύγουν μεθοδικά τις κυρώσεις που θα έπρεπε να τους επιβληθούν και σοβαρά παραπτώματα.

Τα περιβαλλοντικά θέματα αποτελούν αρμοδιότητες διαφόρων Διευθύνσεων και Τμημάτων του Δήμου Ναυπάκτου, χωρίς να υπάρχει μια συγκεκριμένη Διεύθυνση ή ένα συγκεκριμένο Τμήμα, τα οποία να προγραμματίζουν, να συντονίζουν και να εποπτεύουν θέματα, μελέτες και έργα με περιβαλλοντικό χαρακτήρα. Υφίσταται όμως η Αναπτυξιακή Δημοτική Επιχείρηση του Δήμου

Ναυπάκτου, η οποία είναι οργανισμός ιδιωτικού δικαίου και ουσιαστικά είναι η μόνη που εκπληρώνει αυτόν τον τρισδιάστατο ρόλο του προγραμματισμού, συντονισμού και εποπτείας περιβαλλοντικών θεμάτων. Η μοναδική λύση του προβλήματος αυτού θα είναι η υποχρεωτική εφαρμογή του κανονισμού EMAS (ISO περιβάλλοντος) μετά το 2000 σε όλες τις δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις της Ελλάδας, καθ' όσον προβλέπεται σε κοινοτικές οδηγίες και η υλοποίησή του έχει υποχρεωτική μορφή.³⁶

3.2. Δήμος Αστακού

Με την συνένωση Δήμων και Κοινοτήτων δημιουργήθηκε ο νεοσύστατος Δήμος Αστακού, ο ποιο νέος συγκροτημένος Δήμος του Νομού Αιτωλοακαρνανίας.

Σε επικοινωνία μας με τον Αντιδήμαρχο αυτού κ. Γαλάνη πληροφορηθήκαμε ότι ο Δήμος Αστακού έχοντας πάντα υπόψη του τις Κοινοτικές Οδηγίες και το νέο Νομικό Καθεστώς που διέπει του Δήμους και τις Κοινότητες από την στιγμή της συνένωσής τους προσπαθεί να οργανώσει τις εσωτερικές του λειτουργίες με όσο πιο σύγχρονο εξοπλισμό και εξειδικευμένο προσωπικό μπορεί, για την καλή λειτουργία του Δήμου και της περιφέρειας του και την σωστή προστασία του περιβάλλοντος.

Για το λόγο αυτό έχει καταρτισθεί το καταστατικό «Περί κανονισμού καθαριότητας του Δήμου Αστακού με το υπ' αριθμόν 17/1999 πρακτικό συνεδριάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου Αστακού. Με το πρακτικό αυτό καταρτίσθηκε η υπ' αριθμ. 152/1999 απόφαση για ψήφιση κανονισμού καθαριότητας του Δήμου Αστακού, η οποία κατάρτιζεται από 19 άρθρα.

Στα πρώτα οκτώ άρθρα το καταστατικό αναφέρεται στο αντικείμενο και στόχους του κανονισμού, στη νομοθεσία, στο πεδίο εφαρμογής, στην ευθύνη τήρησης των διατάξεων του κανονισμού, τους υπόχρεους φορείς διαχείρισης στερεών αποβλήτων καθώς και τις υποχρεώσεις του Δήμου ενώ στα υπόλοιπα 11 άρθρα

---

³⁶ Κανονισμός Δήμου Ναυπάκτου, 415/93 απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου/23-12-1993

αναφέρεται στις υποχρεώσεις των δημοτών καθώς και τα πρόστιμα που επιβάλλονται για την μη τήρηση των διατάξεων του κανονισμού.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 αντικείμενο του κανονισμού είναι η καταγραφή των υποχρεώσεων του Δήμου και των πολιτών με στόχους:

- Την τήρηση της καθαριότητας του Δήμου και την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος
- Την ενημέρωση των πολιτών (κατοίκων ή διερχόμενων από την περιοχή ευθύνης του Ο.Τ.Α.) πάνω στις ειδικές δημοτικές διατάξεις σχετικές με την διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων στις οποίες οφείλουν να συμμορφωθούν.
- Την επίτευξη συνεργασίας μεταξύ του πολίτη και του Ο.Τ.Α. για την σωστή διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων.
- Την κατανόηση και εφαρμογή των διατάξεων που προβλέπει η κείμενη νομοθεσία.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του ίδιου ως άνω καταστατικού η νομοθεσία για τα θέματα της καθαριότητας περιλαμβάνεται στις παρακάτω διατάξεις:

➤ *Ποινικός Κώδικας*

Άρθρο 420 - Παραβάσεις διατάξεων για τους δρόμους

Άρθρο 421 - Παράβαση διατάξεων για τους αιγιαλούς

Άρθρο 427 - Παράβαση διατάξεων για την καθαριότητα

Άρθρο 428 - Ρύπανση

➤ *Υ.Δ.Ε. 1Β/301/1964 (ΦΕΚ 63/1964, τεύχος Β)*

Περί συλλογής, αποκομιδής και διαθέσεως απορριμμάτων

➤ *Υ.Δ.Γ 1Γ/6800/1966 (ΦΕΚ 456/1966, τεύχος Β)*

Περί θερινών κατασκηνώσεων

➤ *Ν.Δ. 805/1970 (ΦΕΚ 1/1971, τεύχος Α)*

Περί πταισματοικών παραβάσεων βεβαιούμενων παρά των αστυνομικών οργάνων

- Ν. 392/1976 (ΦΕΚ 199/1976, τεύχος Α)

Περί ιδρύσεως και λειτουργίας χώρων οργανωμένης κατασκηνώσεως και άλλων τινών διατάξεων

- Ν. 743/1977 (ΦΕΚ 319/1977, τεύχος Α)

Περί προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων

- Υ.Α. 515316 (ΦΕΚ 265/1981, τεύχος Β)

Περί κανονισμού λειτουργίας μαρίνων, (λιμένων για θαλαμηγά πλοία και πλοiάρια αναψυχής)

- Π.Δ. 434/1982 (ΦΕΚ 243/1983, τεύχος Β)

Για την οργανωμένη εγκατάσταση πλανόδιων νομάδων

- Κ.Υ.Α. 49541/1424/1986 (ΦΕΚ 444/1986, τεύχος Β)

Στερεά απόβλητα σε συμμόρφωση με την οδηγία 75/442 του Συμβουλίου

Οδηγία του Συμβουλίου 91/156/1991 για την τροποποίηση της οδηγίας 75/442 περί στερεών αποβλήτων.

- Ν. 1650/1986 (ΦΕΚ 160/1986 τεύχος Α)

Για την προστασία του περιβάλλοντος

- Υ. 3046/304 (ΦΕΚ 59/1989, τεύχος Β)

Κτιριοδομικός Κανονισμός (άρθρα 23, 24, 33, 34, 35)

- Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ Α 231)

Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας και οι μετέπειτα τροποποιήσεις και συμπληρώσεις

- Οδηγία του Συμβουλίου 91/689 περί επικίνδυνων αποβλήτων

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του καταστατικού οι υποχρεώσεις των δημοτών καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων του καταστατικού είναι τα εξής:

➤ *Συνεργασία με την υπηρεσία καθαριότητας*

Οι δημότες οφείλουν να διευκολύνουν το έργο των υπηρεσιών καθαριότητας του Δήμου, να υπακούουν στις σχετικές εντολές και υποδείξεις και να ενημερώνουν την υπηρεσία εγκαίρως για οποιοδήποτε σχετικό πρόβλημα υποπέσει στην αντίληψή τους.

Επίσης στην περίπτωση που ο Δήμος προωθεί προγράμματα μείωσης ποσοτήτων ή αξιοποίησης των απορριμμάτων, ο δημότης έχει την υποχρέωση να συμμετέχει και να υποβοηθά την υλοποίηση των προγραμμάτων αυτών.

➤ *Συμμετοχή σε προγράμματα ανακύκλωσης*

Η συμμετοχή στα προγράμματα ανακύκλωσης μπορεί να είναι προαιρετική ή υποχρεωτική. Στην περίπτωση που ο Δήμος υλοποιεί προγράμματα ανακύκλωσης, επανα-χρησιμοποίησης ή ανάκτησης υλικών από τα απορρίμματα ο πολίτης που θέλει να συμμετάσχει ή έχει την υποχρέωση να συμμετάσχει πρέπει να:

- Μην αναμιγνύει με τα συνήθη απορρίμματα τα ανακυκλώσιμα αλλά να τα διαχωρίζει και να τα παραδίδει στον Δήμο σύμφωνα με το πρόγραμμα περισυλλογής που έχει καθορισθεί.
- Φροντίζει τους κάδους ανακυκλώσιμων υλικών σύμφωνα με τα αναφερόμενα στον παρόντα κανονισμό που αφορούν τους κάδους της προσωρινής αποθήκευσης.
- Τοποθετεί στους κάδους ανακυκλώσιμων υλικών μόνο τα υλικά τα οποία αναγράφονται σε κάθε κάδο.
- Φροντίζει ώστε οι περιέκτες τροφίμων, ποτών και λοιπά δοχεία είναι άδεια όταν τοποθετούνται στους κάδους ανακύκλωσης, ώστε να μην ρυπαίνουν τον κάδο.

Ειδικά για τις επιχειρήσεις οι οποίες παράγουν μεγάλες ποσότητες ανακυκλώσιμων υλικών (π.χ. υπεραγορές, αναψυκτήρια κ.λ.π.) το Δημοτικό

Συμβούλιο μπορεί να ορίσει ειδικούς όρους και υποχρεώσεις για συμμετοχή σε προγράμματα ανακύκλωσης.

➤ *Υποχρεώσεις σχετικές με την προσωρινή αποθήκευση και τη συλλογή των απορριμμάτων*

Οι δημότες υποχρεούνται να γνωρίζουν το πρόγραμμα αποκομιδής απορριμμάτων που ο Δήμος έχει καταρτίσει για τη γειτονιά τους.

Την ημέρα διέλευσης του απορριμματοφόρου οφείλουν να έχουν συσκευασμένα τα απορρίμματά τους σε πλαστικούς κάδους στους οποίους εγκαίρως, πριν από την ώρα διέλευσης του απορριμματοφόρου να έχουν τοποθετήσει μέσα στον κάδο μηχανικής αποκομιδής.

Επίσης οι δημότες πρέπει με κάθε τρόπο να διευκολύνουν ή να μην παρεμποδίζουν την πρόσβαση των οχημάτων συλλογής στο χώρο προσωρινής αποθήκευσης την ημέρα αποκομιδής.

Απαγορεύεται η ρίψη αναμμένων τσιγάρων, μπαζών και γενικών επικίνδυνων υλικών στα απορριμματοδοχεία για αποφυγή ζημιών.

Παράβαση της διάταξης αυτής επιφέρει πρόστιμο 20.000 δρχ.

➤ *Υποχρεώσεις εμπόρων και μικροπωλητών*

Οι έμποροι και μικροπωλητές που ασκούν το εμπόριο σε αγορές, λαϊκές αγορές ή κυλικεία, υποχρεούνται να διατηρούν το περιβάλλοντα τους χώρο καθαρό αποθηκεύοντας τα απορρίμματα σε ανθεκτικούς σάκους μέσα στα όρια μίσθωσης ή της άσκησης δραστηριότητάς τους. Μετά το πέρας των εργασιών τους, οφείλουν να απομακρύνουν τα σύνεργά τους και να μεταφέρουν τους σάκους στους κάδους προσωρινής αποθήκευσης του Δήμου.

Οι στάσιμοι μικροπωλητές υποχρεούνται να διατηρούν τους χώρους εγκατάστασής τους καθαρούς καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας.

Παράβαση της διάταξης αυτής επιφέρει πρόστιμο 20.000 δρχ. και εάν συμβεί κατ' επανάληψη ο Ο.Τ.Α. μπορεί να προβεί σε ανάκληση της άδειας για κάποιο χρονικό διάστημα.

➤ *Υποχρεώσεις ιδιόκτητων κατοικίδιων ζώων*

Τα πτώματα ζώων θα συλλέγονται και θα μεταφέρονται για ταφή ή άλλη κατάλληλη διάθεση το ταχύτερο δυνατό και πριν από την παρέλευση 24 ωρών από τον θάνατό τους με ευθύνη και δαπάνες του ιδιοκτήτη ή νομέα αυτών. Σε περίπτωση καθυστέρησης ανεξάρτητα από τυχόν άλλες επιβληθησόμενες κυρώσεις οι εργασίες αυτές θα εκτελούνται από τον οικείο Δήμο καταλογιζόμενων των σχετικών δαπανών σε βάρος και για λογαριασμό του ιδιοκτήτη ή νομέα ζώου.

Απαγορεύεται παντελώς η διατήρηση οικόσιτων ζώων σε πυκνοκατοικημένες περιοχές, σε τουριστικούς χώρους και σε περιοχές που εμφανίζουν τουριστικό ενδιαφέρον καθώς και σε κολυμβητικές περιοχές σύμφωνα με την αριθμ. 5033/24-6-1996 απόφαση του κ. Νομάρχη Αιτωλ/νίας.

Παράβαση της διάταξης αυτής επιφέρει πρόστιμο 20.000 δρχ.

➤ *Υποχρεώσεις ιδιοκτητών, διαχειριστές οικημάτων, καταστηματαρχών, οικοπεδούχους κ.λ.π.*

Οι υπεύθυνοι για κάθε οίκημα με περισσότερες της μίας οικογένειες, κατάστημα κ.λ.π. πρέπει να εφοδιάζονται με τα απαραίτητα σύνεργα καθαριότητας και με πλαστικούς σάκους για τα απορρίμματα των κοινοχρήστων χώρων.

Τα απορρίμματα από τον καθαρισμό των κοινοχρήστων χώρων κάθε οικήματος με περισσότερες της μίας οικογένειες, από τον καθαρισμό των καταστημάτων και από το σκούπισμα των πεζοδρομίων πρέπει να συλλέγονται μέσα σε γερούς πλαστικούς σάκους και να τοποθετούνται στους κάδους μαζί με τα άλλα απορρίμματα.

Δεν επιτρέπεται τα απορρίμματα αυτά να διασκορπίζονται στο δρόμο ή το πεζοδρόμιο ή να συγκεντρώνονται σε σωρούς στο πεζοδρόμιο, το ρείθρο του πεζοδρομίου ή το κατάστρωμα του δρόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 9 του καταστατικού οι υποχρεώσεις των παραγωγών και υπευθύνων για τα ογκώδη απορρίμματα καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων του καταστατικού είναι τα εξής:

Τα απορρίμματα αυτά θα πρέπει να παραλαμβάνονται από το Δήμο κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας των παραγωγών ή των υπευθύνων με την υπηρεσία καθαριότητας.

Στην περίπτωση αυτή οι υπεύθυνοι υποχρεούνται:

- Να καταβάλλουν υπέρ του Δήμου ειδικό τέλος αποκομιδής 5.000 δρχ. ανά ογκώδες αντικείμενο όπως καθορίζουν οι εκάστοτε αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου.
- Οι κάδοι τοποθετούνται σε συγκεκριμένες θέσεις κατόπιν μελέτης της αντίστοιχης υπηρεσίας του Δήμου. Οι υπηρεσίες του Δήμου είναι ο μόνος αρμόδιος για την μετακίνηση ή αλλαγή θέσεως (μόνιμης ή προσωρινής) των κάδων.

Στην περίπτωση που στον Δήμο δεν εφαρμόζεται σύστημα μηχανικής αποκομιδής, οι υπεύθυνοι οφείλουν σε κατοικίες όπου διαμένουν περισσότερα των τριών ατόμων ή περισσότερες από μία οικογένειες, εντός δύο μηνών από την ψήφιση του παρόντος κανονισμού να έχουν εγκαταστήσει ειδικούς ιδιόκτητους κάδους υποδοχής σάκων.

Οι κάδοι θα πρέπει να είναι πακτωμένοι επί του πεζοδρομίου, σε επαφή με τον μαντρότοιχο για να μην εμποδίζουν την κυκλοφορία, σε μέρος που να διευκολύνει την αποκομιδή από τα συνεργεία του Δήμου και η χωρητικότητά τους να είναι τέτοια ώστε να επαρκεί για τις ανάγκες των οικογενειών που θα εξυπηρετεί. Η διατήρηση των κάδων σε κατάσταση καθαρή και χωρίς κατάλοιπα απορριμμάτων είναι υποχρέωση των υπευθύνων ιδιοκτητών, διαχειριστών κτιρίων, καταστηματαρχών κ.λ.π.

Για την μη τοποθέτηση μεταλλικών κάδων μετά το πέρας της δίμηνης προθεσμίας και την μη συμμόρφωση στις σχετικές διατάξεις μετά από γραπτή προειδοποίηση, ο Δήμος επιβάλλει πρόστιμο 5.000 δρχ. και νέα διορία ενός μηνός για ανασυμμόρφωση.

Σε όσους και μετά την πάροδο του ενός μηνός δεν έχουν προχωρήσει στην προμήθεια ιδιόκτητου κάδου επιβάλλεται πρόστιμο 10.000 δρχ. και συγχρόνως ο Δήμος προβαίνει στην προμήθεια και τοποθέτηση του συγκεκριμένου κάδου τον

οποίον βεβαιώνει σε βάρος των μη συμμορφωθέντων κατά τις σχετικές διατάξεις του Δ.Κ.Κ. (όπως π.χ. στα κρασπεδόρειθρα).

Για λόγους που σχετίζονται με την αισθητική και την δημόσια υγεία δεν επιτρέπεται η τοποθέτηση απορριμμάτων έξω από τους καθορισμένους κάδους (ιδιόκτητους ή μηχανικής αποκομιδής). Σε όσους συλλαμβάνονται να παραβαίνουν την διάταξη αυτή, ο Δήμος επιβάλλει πρόστιμο ύψους 5.000 δρχ., και παράλληλα υπάρχει δικαίωμα υποβολής έγκλησης ο Δήμος κατά του υπευθύνου σύμφωνα με το άρθρο 459 του Π.Κ.

Εξαιρέση από την υποχρέωση τοποθέτησης ιδιόκτητου κάδου μπορεί να υπάρξει μόνο για λόγους πολεοδομικούς ή κυκλοφοριακούς (π.χ. Έλλειψη πεζοδρομίου και πρασιάς, στενοί πεζόδρομοι ή δρόμοι κ.λ.π.).

Για την εξαιρέση εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Δήμου μετά από τεχνική έκθεση που συντάσσει η αρμόδια υπηρεσία της.

Η διαδικασία δύναται να κινηθεί είτε με αίτηση του ενδιαφερόμενου είτε από τις υπηρεσίες του Δήμου.

Στην περίπτωση που δεν προβλέπεται κάδος απορριμμάτων (ούτε ιδιόκτητος, ούτε μηχανικής αποκομιδής), ο πλαστικός σάκος με τα απορρίμματα, καλά κλεισμένος έτσι ώστε να αποκλείεται η διαρροή του περιεχομένου του επί της οδού, τοποθετείται μπροστά από την ιδιοκτησία κάθε κατοίκου το πολύ μία ώρα πριν την διέλευση του απορριμματοφόρου και στην περίπτωση που η αποκομιδή γίνεται νύχτα όχι πριν τις 10 μ.μ. Σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται η τοποθέτηση του σάκου έξω από ξένη ιδιοκτησία ή το κρέμασμά του σε δένδρα, τις κολώνες ή οπουδήποτε αλλού.

Στους παραβάτες των διατάξεων αυτών επιβάλλεται πρόστιμο 10.000 δρχ..

Οι δημότες θα πρέπει να αναφέρουν στην αρμόδια υπηρεσία του Δήμου τυχόν απώλεια ζημιά ή κλοπή του κάδου που χρησιμοποιούν.

Να μην βγάζουν τα ογκώδη απορρίμματα στο πεζοδρόμιο από πριν αλλά μόνο το πρωινό της ημέρας που τους ανακοινώθηκε ότι θα περάσει το ειδικό απορριμματοφόρο και να τα τοποθετούν σε σημείο που δεν εμποδίζεται η κυκλοφορία πεζών ή οχημάτων.

Σε αντίθετη περίπτωση θεωρείται ότι καταλαμβάνουν δημοτικό χώρο και θα εφαρμόζεται η καταβολή σχετικού τέλους. Επιπλέον θα επιβάλλεται πρόστιμο ύψους 10.000 δρχ.

Ειδικότερα για τα καταστήματα, γραφεία κ.λ.π. οι υπεύθυνοι υποχρεούνται στα πάσης φύσεως απορρίμματα συσκευασίας που τοποθετούνται προς αποκομιδή (χαρτοκιβώτια, ξυλοκιβώτια κ.λ.π.) να έχουν προηγουμένα ελαχιστοποιήσει τον όγκο τους δια πιάσεως, περιδέσεως κ.λ.π.

Στους μη συμμορφούμενους με την διάταξη αυτή ο Δήμος επιβάλλει πρόστιμο ύψους 5.000 δρχ.

Ειδικότερα για τα προϊόντα κηπευτικών εργασιών: φύλλα, ξερά άνθη, υπόλοιπα καθαρισμού κήπων, γρασίδι κ.λ.π. πρέπει να συσκευάζεται σε ανθεκτικούς πλαστικούς σάκους όπως τα οικιακά απορρίμματα. Υπόλοιπα κοπής δένδρων, θάμνων, κλαριά κ.λ.π. συσκευάζονται σε ελαφρά δέματα, δεμένα με ανθεκτικό σχοινί ή σύρμα, για την εύκολη φόρτωσή τους. Υπόλοιπα κόματος και κοπροκόματος απομακρύνονται υποχρεωτικώς από τους υπεύθυνους με δικά τους μέσα.

Σε περίπτωση απορρίψεως επί του πεζοδρομίου ασυσκευαστων (χύμα) καταλοίπων κηπευτικών εργασιών επιβάλλεται στον υπεύθυνο πρόστιμο 10.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 10 του καταστατικού οι υποχρεώσεις των υπευθύνων ειδικών αποβλήτων καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων του καταστατικού είναι τα εξής:

➤ Συλλογή από τον Δήμο

Σε περίπτωση κατά την οποία ο Δήμος διαθέτει την υποδομή και έχει την δυνατότητα της περισυλλογής των ειδικών απορριμμάτων, περισυλλέγει τα απορρίμματα αυτά βάσει ειδικού προγράμματος που ανακοινώνει στους ενδιαφερόμενους, οι οποίοι με την σειρά τους έχουν υποχρέωση:

- Να καταβάλλουν υπέρ του Δήμου ειδικό τέλος αποκομιδής 50.000 δρχ. / τόνο όπως καθορίζεται από τις εκάστοτε αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου.
- Να τηρούν με σχολαστικότητα τις ειδικές υποδείξεις του Δήμου

Σε κάθε περίπτωση πάντως είτε τα ειδικά απόβλητα μεταφέρονται από τον Δήμο είτε όχι, ο Δήμος έχει το δικαίωμα μία φορά το χρόνο να ζητήσει από τους υπεύθυνους ποσοτικές και ποιοτικές εκτιμήσεις για τα ειδικά απόβλητα που παράγονται με βάση σχετικά ερωτηματολόγια που συντάσσει ο Δήμος και υποβάλλονται από τους υπεύθυνους εντός ενός μηνός από την παραλαβή τους συνοδευόμενα από την υπεύθυνη δήλωση.

➤ Αδυναμία διαχείρισης από το Δήμο

Στην περίπτωση που ο Δήμος δεν έχει την δυνατότητα αποκομιδής μεταφοράς και διάθεσης των ειδικών απορριμμάτων οφείλει, προκειμένου περί ολικής αδυναμίας να ενημερώνει εγγράφως τους υπεύθυνους εντός του τρίτου δεκαημέρου του Δεκεμβρίου εκάστου έτους, προκειμένου δε περί μερικής αδυναμίας με χρονικό περιθώριο τουλάχιστον τριών εργάσιμων ημερών. Μετά την έγγραφη αυτή ειδοποίηση, οι υπεύθυνοι για τα ειδικά απόβλητα υποχρεούνται να τα μεταφέρουν και διαθέσουν με δικά τους μέσα. Επίσης υποχρεούνται μέχρι την ημέρα της αποκομιδής να τα κρατούν συσκευασμένα στα προαύλια των επιχειρήσεών τους και να μην τα βγάζουν στο πεζοδρόμιο. Στους παραβάτες θα επιβάλλεται πρόστιμο 20.000 δρχ.

➤ Απόβλητα από νοσοκομεία

Ειδικά για τα απόβλητα τα εξομοιούμενα με τα οικιακά τα οποία μπορούν να παραδίδονται στα συνεργεία του Δήμου προς αποκομιδή.

Να φροντίζουν για την ασφαλή συσκευασία και προσωρινή αποθήκευση σε ειδικούς κάδους ή αυτοπιεζόμενες κλειστές πρέσες για τα λοιπά στερεά απόβλητα τα οποία θα πρέπει να χαρακτηρίζονται ως "απόβλητα νοσοκομειακά", εμφανώς με αυτοκόλλητη ετικέτα, σφραγίδα ή καρτέλα πάνω στους σάκους και στις αυτοπιεζόμενες πρέσες.

Τα απόβλητα αυτά θα πρέπει να διατίθενται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και σε κάθε περίπτωση όχι στις εγκαταστάσεις διάθεσης των απορριμμάτων.

Παράβαση της διάταξης αυτής επιφέρει πρόστιμο 50.000 δρχ.

➤ Απόβλητα από νεκροταφεία

Κατ' αντιστοιχία με τα παραπάνω, για τα απόβλητα τα προερχόμενα από νεκροταφειακούς χώρους, οι υπεύθυνοι οφείλουν να:

- Διαχωρίζουν τα προερχόμενα από εργασίες καθαρισμού των διαφόρων χώρων, του κυλικείου κ.λ.π. τα οποία προσομοιάζουν με τα απορρίμματα και τα οποία θα συλλέγονται και μεταφέρονται κατά τον συνήθη τρόπο και
- Να συσκευάζουν με ιδιαίτερη προσοχή τα προερχόμενα από εκταφές τα οποία θεωρούνται ειδικά και παραδίδονται στον Δήμο χωριστά με ειδική ετικέτα για να μεταφερθούν και διατεθούν με ειδικό τρόπο.

Παραβίαση της διάταξης αυτής επιφέρει πρόστιμο 20.000 δρχ.

➤ Απόβλητα από εκσκαφές και οικοδομές

Ειδικά για τα απόβλητα που προέρχονται από εκσκαφές, κατεδαφίσεις, ανακαινίσεις οικοδομών κ.λ.π., ο ιδιοκτήτης ή ο υπεύθυνος εργασιών είναι υποχρεωμένος να προβλέπει την προσωρινή τους αποθήκευση, σε ειδικούς μεταλλικούς κάδους τους οποίους επί τούτου οφείλει να προμηθευτεί και κατόπιν θα πρέπει να μεριμνήσει για την ασφαλή τους μεταφορά σε ειδικούς χώρους υποδοχής μπαζών ή σε αδειοδοτημένες χωματερές που δέχονται τέτοιου είδους απόβλητα. Η μεταφορά αυτή θα πρέπει να λάβει χώρα έγκαιρα (μόλις γεμίσει ο ειδικός κάδος ή μόλις λήξουν οι σχετικές εργασίες) και με δαπάνες του υπεύθυνου.

Σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται τα απόβλητα αυτά να παραμείνουν διάσπαρτα (χύμα) επί του πεζοδρομίου για διάστημα μεγαλύτερο ενός εικοσιτετραώρου. Εάν υπάρξει υπέρβαση του χρονικού αυτού ορίου θεωρείται ότι καταλαμβάνουν κοινόχρηστο χώρο και οι υπεύθυνοι υποχρεούνται στην καταβολή ειδικού τέλους αποκομιδής σύμφωνα με τα ισχύοντα και τα ογκώδη απορρίμματα προκειμένου να τα απομακρύνει ο Δήμος καθώς επίσης και σχετικού προστίμου ύψους 20.000 δρχ.

Απαγορεύεται ρητώς η απόρριψη των αποβλήτων αυτών αλλά και κάθε είδους αποβλήτων, σε ακάλυπτους χώρους όπως οικόπεδα, χείμαρρους, ρέματα, πάρκα, άλση, δάση εντός ή εκτός σχεδίου πόλεως. Στους παραβάτες της διάταξης αυτής εκτός από τις ποινές που προβλέπει το άρθρο 119 του Ν. 1892/1990 και στις

προβλεπόμενες άλλες κυρώσεις ο Δήμος μπορεί να επιβάλλει πρόστιμο που κυμαίνεται από 50.000 - 500.000 δρχ. ανάλογα με τον όγκο των απορριπτόμενων αδρανών και την υποχρέωση της αποκατάστασης της ζημιάς που προεκλήθη.

Σύμφωνα με το άρθρο 12 του καταστατικού οι υποχρεώσεις των πεζών και εποχούμενων καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων του καταστατικού είναι τα εξής:

Η απόρριψη από πεζούς, θαμώνες ή εποχούμενους (οδηγούς και επιβάτες) κάθε είδους απορριμμάτων όπως άχρηστα χαρτιά, πακέτα ή άλλα είδη συσκευασίας, μικροαντικείμενα και είδη ατομικής χρήσης σε οδούς, κοινόχρηστους και ελεύθερους χώρους του Δήμου, (πλατείες, πάρκα, παιδικές χαρές, αθλητικές εγκαταστάσεις κ.λ.π.) ή οικόπεδα δεν επιτρέπεται.

Τα αντικείμενα αυτά θα πρέπει να ρίπτονται στα υπάρχοντα καλάθια μικροαπορριμμάτων ή στους κάδους απορριμμάτων.

Στους παραβάτες της διάταξης αυτής επιβάλλεται πρόστιμο 5.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 13 του καταστατικού οι υποχρεώσεις για την Καθαριότητα Δημοτικών χώρων χρησιμοποιούμενων από επιχειρήσεις καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων του καταστατικού είναι τα εξής:

Οι υπεύθυνοι για επιχειρήσεις όπως καφενεία, ζαχαροπλαστεία, εστιατόρια και συναφή, που χρησιμοποιούν, κατόπιν άδειας δημοτικούς χώρους, οφείλουν να διατηρούν διαρκώς τους χώρους καθαρούς δια ιδίων μέσων και να τοποθετούν καλαίσθητα δοχεία ανεξάρτητα από τον χρόνο καθαρισμού από συνεργεία του Δήμου. Στους μη συμμορφούμενους με την διάταξη αυτή επιβάλλεται πρόστιμο 30.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 14 του καταστατικού οι υποχρεώσεις για την Υπαίθρια αποθήκευση υλικών καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων του καταστατικού είναι τα εξής:

Προκειμένου να εναποθέτει ή αποθηκεύσει υλικά και εμπορεύματα, κάποια επιχείρηση ή ιδιώτης απαιτείται να λάβει από το Δήμο άδεια κατάληψης του πεζοδρομίου ή του κοινόχρηστου χώρου στην οποία πρέπει υποχρεωτικά να

καταγράφονται προστατευτικά μέτρα (κάλυψη με λαμαρίνες, νάιλον κ.λ.π.) που πρέπει να λάβει ο αιτών ώστε να αποτρέπεται κάθε κίνδυνος διασκορπισμού τους.

Αν από την πλημμελή εφαρμογή των παραπάνω προστατευτικών μέτρων προκληθεί ρύπανση των κοινοχρήστων χώρων ο Δήμος πέραν των προβλεπόμενων άλλων κυρώσεων από την κείμενη νομοθεσία επιβάλλει κατά των υπευθύνων πρόστιμο από 30.000 δρχ. έως 150.000 δρχ. ανάλογα με την σοβαρότητα της ρύπανσης που προεκλήθη.

Σύμφωνα με το άρθρο 15 του καταστατικού οι υποχρεώσεις για την καθαριότητα ιδιωτικών χώρων καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων του καταστατικού είναι τα εξής:

Κοινόχρηστοι χώροι κατοικιών, εργαστηρίων και επιχειρήσεων, στεγασμένων ή μη, πρέπει να διατηρούνται καθαροί με την φροντίδα των υπευθύνων και με κάθε πρόσφορο μέσο, ακόμη και αν τα απορρίμματα προέρχονται από τρίτους.

Οι ιδιοκτήτες ή οι νομείς οικοπέδων οφείλουν να τα διατηρούν, πάντοτε ελεύθερα από απορρίμματα ακόμη και όταν προέρχονται από τρίτους, προς τούτο οφείλουν να τα περιφράσσουν σε περιοδική καθαριότητα και αποψίλωση.

Σε περίπτωση που οι υπεύθυνοι για τα παραπάνω δεν συμμορφώνονται μετά τις σχετικές συστάσεις, ο Δήμος έχει το δικαίωμα να παρέμβει καθαρίζοντας το οικόπεδο ή τους κοινόχρηστους χώρους και λαμβάνοντας τα προληπτικά μέτρα που απαιτούνται καταλογίζοντας τα έξοδα στους υπεύθυνους και επιβάλλοντας πρόστιμο 20.000 δρχ.

Σύμφωνα με το άρθρο 16 του καταστατικού οι υποχρεώσεις για την μεταφορά και φορτοεκφόρτωση αντικειμένων καθώς και τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται για την μη τήρηση των άρθρων του καταστατικού είναι τα εξής:

Όλα τα φορτηγά και γενικά τα μεταφορικά μέσα ξηρού φορτίου πρέπει να έχουν το φορτίο τους πλήρως καλυμμένο με τρόπο ώστε να αποφεύγεται η διασπορά.

Τα απορρίμματα οιασδήποτε μορφής παράγονται κατά την φορτοεκφόρτωση υλικών και εμπορευμάτων πρέπει να περισυλλέγεται αμέσως μετά το πέρας κάθε εργασίας. Στην περίπτωση αμέλειας, τις εργασίες καθαριότητας μπορούν να εκτελέσουν οι υπηρεσίες του Δήμου καταλογίζοντας τα έξοδα στον υπεύθυνο και επιβάλλοντας πρόστιμο ύψους 20.000 δρχ.

Ο Δήμος Αστακού, σύμφωνα με το βιβλίο παραβάσεων, δεν έχει επιβάλλει έως σήμερα καμμία κύρωση σε παραβάτες και αυτό διότι βρίσκεται ακόμη στο στάδιο οργάνωσης τμημάτων καταστολής παραβάσεων όπως προείπαμε με κατάλληλο μηχανολογικό εξοπλισμό και εξειδικευμένο προσωπικό.

Επίσης δε, προσπαθεί να δώσει έναν ανθρώπινο χαρακτήρα, σύμφωνα πάντα με τα λεγόμενα του Αντιδημάρχου κ. Γαλάνη, ώστε η ήδη υπάρχουσα νοοτροπία του Δήμου να αλλάξει όχι με το «βούρδουλα» ή τη βία αλλά να γίνει συνείδηση κάθε πολίτη του Δήμου ότι η καθαριότητα της πόλης και η προστασίας του περιβάλλοντος, είναι κέρδος για τον ίδιο σε θέματα υγείας πρωτίστως αλλά και ο ίδιος ο Δήμος λόγω της ιδιομορφίας και της θέσης του μπορεί να γίνει πόλος έλξης τουριστών και επισκεπτών οι οποίοι θα αποφέρουν αρκετά έσοδα σε κάθε ένα από αυτούς.

Για το λόγο αυτό οργανώνει συνεστιάσεις, εκδηλώσεις, συζητήσεις για περιβαλλοντικά θέματα και προς ενημέρωση των πολιτών, έχει εγκαταστήσει σε διάφορα σημεία της πόλης πλακάτ, πινακίδες κανονισμούς, παρκόμετρα, κάδους απορριμμάτων και γενικά ότι άλλο είναι απαραίτητο για την ενημέρωση των πολιτών για την καθαριότητα της πόλης και τη συμμόρφωσή τους στους κανονισμούς του καταστατικού.

Τα αποτελέσματα αυτών των πρωτοποριακών ενεργειών έως στιγμής είναι αισιόδοξα με τη συνεργασία των πολιτών και πιστεύεται ότι ο Δήμος Αστακού, θα αποτελέσει πρότυπο Δήμο σε θέματα οργάνωσης και καθαριότητας στο Νομό Αιτωλ/νίας και στον Ελλαδικό χώρο γενικότερα.³⁷

---

³⁷ Το υπ' αριθμ. 17/1999 πρακτικό συνεδριάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου Αστακού, αριθμ. απόφασης 152/1999

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 3^ο

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΔΑΣΑΡΧΕΙΑ

1. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ

Ο δασικός πλούτος στην Ελλάδα έχει καταναλωθεί σε επικίνδυνο βαθμό. Το έτος 1821 η δασοκάλυψη ανερχόταν σε 45% της επιφάνειας ενώ σήμερα κατήλθε σε 18%. Το κράτος για την αποτροπή του επερχόμενου κινδύνου της αλλοίωσης της ελληνικής βιόσφαιρας, θέσπισε νόμους για την συνταγματική του προστασία.³⁸

Έτσι σύμφωνα με την παρ 1 του άρθρου 24 του Συντάγματος «....Νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία των δασών και γενικά των δασικών εκτάσεων. Απαγορεύεται η μεταβολή του προορισμού των δημοσίων δασών και των δημοσίων δασικών εκτάσεων, εκτός εάν προέχει για την Εθνική Οικονομία η αγροτική εκμετάλλευση ή άλλη τους χρήση, που την επιβάλλει το δημόσιο συμφέρον».

Παράλληλα οι παρ 3 και 4 του άρθρου 117 του Συντάγματος επιδιώκουν την προστασία δημοσίων ή ιδιωτικών δασών και δασικών εκτάσεων που καταστράφηκαν ή καταστρέφονται από πυρκαγιά ή που με άλλο τρόπο αποψιλώθηκαν ή αποψιλώνονται, ώστε να μην αποβάλλουν για το λόγο αυτό το χαρακτήρα που είχαν

---

³⁸ Σκούρτη Βασιλείου-Αναστασίου Τάχου «Δίκαιο προστασίας του περιβάλλοντος» εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Θεσσαλονίκη 1995 σελ. 124

πριν καταστραφούν, κηρύσσοντας υποχρεωτικά αναδασωτές τις εκτάσεις αυτές και αποκλείοντας να διατεθούν για άλλο προορισμό.

Με το ισχύον Σύνταγμα ο νομοθέτης θέλησε να καταστήσει πλέον ουσιαστική την προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων της χώρας. Ήτο δε καιρός, εάν αναλογισθούμε, ότι την εποχή της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 το 45% περίπου της ελληνικής επικρατείας εκαλύπτετο από δάση και δασικές εκτάσεις, ενώ σήμερα το αντίστοιχο ποσοστό δεν υπερβαίνει το 18%.

Εκτελεστικός του Συντάγματος νόμος θεωρείται ο 998/1979, «περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της χώρας». Για την καλύτερη δε δυνατή δασοπροστασία συνεστήθη ειδικός «Φορέας Δασοπροστασίας», ο οποίος απαρτίζεται από τις διάφορες δασικές υπηρεσίες, σύμφωνα με το άρθρο 37 του ν. 1845/1989, Ανάπτυξη και αξιοποίηση της αγροτικής έρευνας και τεχνολογίας, δασοπροστασία και άλλες διατάξεις

Σύμφωνα με το περιεχόμενο του νόμου αυτού (άρθρο 36) αντικείμενο της δασοπροστασίας αποτελούν τα εξής πεδία:

- Η προστασία των δασών και δασικών εν γένει εκτάσεων, των δασικών Βοσκοτόπων κ.λ.π. από κάθε κίνδυνο και ιδιαίτερα από πυρκαγιές, όξινη βροχή, κλπ.
- Η προστασία της πανίδος και των Βιοτόπων
- Η μέριμνα για την καταπολέμηση εντόμων και μυκήτων
- Η φύλαξη δημοσίων δασικών κτιρίων και εγκαταστάσεων
- Η άσκηση ελέγχου στην διακίνηση κάθε είδους δασικών προϊόντων
- Η περιφραγή δασών δασικών και χορτολιβαδικών εκτάσεων και
- Η παρακολούθηση της σωστής εφαρμογής από τους εκμεταλλευτές των μελετών αντιμετώπισης των επιπτώσεων στο περιβάλλον.

Σύμφωνα με πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας συνάγεται, ότι τα δάση και οι δασικές εκτάσεις της χώρας υπάγονται, ως φυσικά αγαθά και ανεξαρτήτως της ειδικότερης ονομασίας τους ή της θέσεώς τους στην οποία ευρίσκονται και δη σε σχέση με τα οικιστικά κέντρα ή άλλους χώρους, υπό ιδιαίτερο προστατευτικό καθεστώς. Η προστασία αυτή περιλαμβάνει και τις εκτάσεις εκείνες, οι οποίες καλύπτονται από δασική βλάστηση, φυσική ή τεχνητή, που δημιουργήθηκαν πλησίον ή εντός οικιστικών περιοχών ή σχεδίων πόλεων. Ο συνταγματικός νομοθέτης ανέχεται βέβαια κατ' εξαίρεση την επέμβαση στα δάση και τις δασικές εκτάσεις προς εκτέλεση έργων ή μεταβολή του προορισμού τους προς

εξυπηρέτηση και άλλων σκοπών, σύμφωνα όμως πάντοτε με τους όρους και τις προϋποθέσεις, οι οποίες τίθενται από τον νόμο, ο οποίος θα καθορίζει και την διαδικασία για την πραγματοποίηση των ανωτέρω επεμβάσεων κατά περίπτωση.

Ο νόμος αυτός είναι ο προαναφερθείς ν. 998/1979, ο οποίος θεωρεί ως προστατευτέα και μη δυνάμενα να μεταβάλουν προορισμό, τα εντός των πόλεων και οικιστικών περιοχών πάρκα και άλση, τα καλυπτόμενα υπό δασικής βλαστήσεως, ανεξάρτητα εάν η τελευταία έχει δημιουργηθεί φυσικώς ή τεχνητώς. Παράλληλα όμως προσδιορίζει τις περιπτώσεις εκείνες, όπου εφ' όσον υφίστανται ορισμένες προϋποθέσεις, είναι ανεκτή η μεταβολή χρήσεως και προορισμού τους, προς διάνοιξη δημοσίων οδών ή δημιουργία αθλητικών εγκαταστάσεων ή επιτρέπεται η κατασκευή κτιρίων ή εγκαταστάσεων για την εξυπηρέτηση άλλων σκοπών.

Επομένως συνάγεται, ότι η επέμβαση στα δάση και στις δασικές εκτάσεις δεν αποκλείεται, υπό την προϋπόθεση όμως, ότι δεν αλλοιώνεται και οπωσδήποτε δεν μεταβάλλεται η μορφή τους ως δασική. Μάλιστα τα ανωτέρω ισχύουν και για τα ιδιωτικά δάση.

Απόκλιση για την προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων της χώρας επιτρέπεται μόνον για τα ιδιωτικά δάση, όχι όμως και για τα δημόσια. Αξιοσημείωτο όμως είναι, ότι στην υπ. αριθ. 3754/1981 απόφαση της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας, επτά μέλη του Δικαστηρίου αυτού υπεστήριξαν, ότι η συνταγματική προστασία είναι απόλυτη και καλύπτει και τα ιδιωτικά δάση και δασικές εκτάσεις, με αποτέλεσμα να αποκλείεται κάθε επέμβαση, εκτός εκείνων, οι οποίες αποβλέπουν στην συντήρηση, προστασία και ανάπτυξη των δασών. Τελικά όμως επικράτησε η άποψη, ότι εφ' όσον δεν προκύπτει από ρητές συνταγματικές διατάξεις απαγόρευση της μεταβολής του προορισμού των ιδιωτικών δασών και δασικών εκτάσεων, εναπόκειται στον κοινό νομοθέτη να επιτρέψει ή να απαγορεύσει την μεταβολή αυτή.

Πάντως, σύμφωνα με πάγια νομολογία του ΣτΕ, αντίκειται στο άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος η δυνατότητα αλλοιώσεως των ιδιωτικών δασών σε απεριόριστο βαθμό, η οποία ενδεχομένως θα ηδύνατο να οδηγήσει τον νομοθέτη και στην καταστροφή τους.

Η νομολογία του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου έχει αναγνωρίσει, ότι η προστασία των δασών ανάγεται σε κοινωνικό δικαίωμα.

Στο σημείο αυτό οφείλουμε να επισημάνουμε και το πρόβλημα της θήρας, η οποία πρέπει να ασκείται σε ορισμένες περιοχές και ως άθλημα γιατί σε αντίθετη περίπτωση αποτελεί αδίκημα, το οποίο τιμωρείται.

Για την προστασία του θηραματικού πλούτου της χώρας, ο οποίος αναπτύσσεται κυρίως σε δασικό περιβάλλον, ιδρύονται με απόφαση του Υπουργείου Γεωργίας μόνιμα Καταφύγια θηραμάτων, όπως επίσης και Εκτροφεία θηραμάτων. Τον σκοπό αυτό καλύπτουν επίσης και τα διάφορα Φιλοδασικά Σωματεία, τα οποία ιδρύονται, με κυριώτερο και αρχαιότερο από αυτά την Φιλοδασική Ένωση, η οποία ιδρύθηκε στην Αθήνα με τον α.ν. 12476/1938.³⁹

---

³⁹ Παναγόπουλου Θεοδώρου «Δίκαιο Προστασίας Περιβάλλοντος», Εκδόσεις ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, Αθήνα 1997

2. ΚΥΡΙΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΑΣΩΝ

Η προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων γενικώς (άρθρο 5 του "Δασικού Κώδικα" Ν. 998/79) ανήκει στο Υπουργείο Γεωργίας. Σύμφωνα με το άρθρο 7 του ίδιου νόμου στο υπουργείο αυτό λειτουργεί Συμβούλιο Δασικής Πολιτικής με γνωμοδοτική αρμοδιότητα για θέματα προστασίας και ανάπτυξης των δασικών εκτάσεων καθώς και άσκησης της δασικής πολιτικής. Για την διοικητική αναγνώριση εκ μέρους του Δημοσίου της κυριότητας ή άλλων εμπράγματων δικαιωμάτων ιδιωτών ή ΝΠΙΔ ή ΝΠΙΔ επί δασών ή δασικών εκτάσεων, λειτουργούν τέσσερα Συμβούλια ιδιοκτησίας Δασών στην Αθήνα, τον Πειραιά, τη Θεσσαλονίκη και την Πάτρα (άρθρο 8). Τέλος στο ίδιο υπουργείο λειτουργεί Τεχνικό Συμβούλιο Δασών με γνωμοδοτική αρμοδιότητα για ειδικότερα θέματα διαχείρισης των δασών (άρθρο 9).

Σύμφωνα με το νόμο 4173/1929 "Τροποποίηση Δασικού Κώδικος", η διοίκηση, η διαχείριση και η φύλαξη των δημοσίων και η εποπτεία και επιτήρηση της διαχειρίσεως και εκμεταλλεύσεως των δημοσίων ή μη δασικών εκτάσεων και η εφαρμογή των δασικών νόμων και διαταγμάτων, ανατίθεται στις παρακάτω τοπικές δασικές αρχές και στους ανάλογους δασικούς υπαλλήλους, υπαγόμενους στην δικαιοδοσία της Διευθύνσεως Δασών του Υπουργείου Γεωργίας.

- 1) Επιθεώρηση δασών
- 2) Δασαρχεία
- 3) Δασονομείο

Η Επιθεώρηση δασών σύμφωνα με το άρθρ. 2 του παραπάνω νόμου είναι "η ανωτάτη δασική αρχή, υπό τας αμέσους διαταγάς της οποίας υπάγονται τα Δασαρχεία και τα Δασονομεία" και αποτελείται από: α) το γραφείο επιθεωρητού δασών, β) το δασικό τμήμα ήτοι: β1) γραφείο διαχείρισης δασών, αναδασώσεις, υλοτομίες και β2) το γραφείο φορολογίας δασών, ελέγχου στελεχών αποδείξεων και δελτίων καταμετρήσεως, διεκπεραιώσεως και αρχείου και γ) το νομικό τμήμα.

Κατά το άρθρο 6 του παραπάνω νόμου, κύριος φορέας προστασίας των δασών σε κάθε περιφέρεια είναι το Δασαρχείο, μια διανομαρχιακή υπηρεσία που υπάγεται στην Περιφερειακή Διεύθυνση και έχει ως σκοπό την προστασία, διαχείριση και ανάπτυξη των δασών, (δημοτικών, κοινοτικών, μοναστηριακών) και των δημόσιων δασικών εκτάσεων (Δ.Δ.Ε.). Μία από τις αρμοδιότητές του εξάλλου

είναι και η δασοπολιτική επιτήρηση των ιδιωτικών δασών και δασικών εκτάσεων (Ι.Δ.Ε.).⁴⁰

Σύμφωνα με νεότερο νόμο τον υπ' αριθμόν 2647/22-10-1998 περί "μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στις Περιφέρειες και την Αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις" οι αρμοδιότητες του Υπουργείου Γεωργίας που μεταβιβάζονται στα Δασαρχεία της κάθε περιφέρειας, εκτός των όσων ισχύουν μέχρι σήμερα, είναι οι εξής:

- Η εκμίσθωση δημόσιων εκτάσεων σε τρίτους για αναδάσωση (άρθρα 39 και 40, του 998/1979, ΦΕΚ 289 Α', π.δ. 1157/1980, ΦΕΚ 293 Α').
- Η έκδοση απόφασης επί αιτήσεων θεραπείας για τις μελέτες δασοτεχνικών έργων (άρθρο 23 του ν. 716/1977, ΦΕΚ 295 Α', άρθρο 12 του ν. 1418/1984, ΦΕΚ 23 Α', άρθρο 5 του π.δ. 609/1985, ΦΕΚ 223 Α' άρθρο 6 του π.δ. 146/1988, ΦΕΚ 65 Α').
- Η κήρυξη δένδρων ή συστάδων δένδρων, υγροτόπων, καθώς και σπάνιων ειδών φυτών που παρουσιάζουν ιδιαίτερη βοτανική, φυτογεωγραφική, αισθητική και ιστορική σημασία ως διατηρημένων μνημείων της φύσης (άρθρο 3 παρ. 3 εδάφιο δεύτερο του ν.δ. 996/1971, ΦΕΚ 192 Α').
- Η έγκριση συλλογής προστατευομένων ή μη ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας με σκοπό την έρευνα και εξαγωγή συλλεγησόμενου υλικού (άρθρο 8 του π.δ. 67/1981, ΦΕΚ 23 Α').
- Η επιβολή διοικητικών προστίμων στους παραβάτες των διατάξεων του π.δ. 243/1993 (άρθρο 18 του π.δ. 243/1993, ΦΕΚ 107 Α').
- Η επιβολή διοικητικών προστίμων στους παραβάτες των διατάξεων του π.δ. 297/1997 (άρθρο 18 του π.δ. 297/1997, ΦΕΚ 213 Α').
- Η ανάθεση, στις υπηρεσίες δασοτεχνικών έργων, έργων και εργασιών αρμοδιότητας άλλων υπηρεσιών αναφορικά με την προστασία και ανάπτυξη των δασών στον τομέα των δασοτεχνικών έργων (άρθρο 16 παρ. 1 του ν. 998/1979, ΦΕΚ 289 Α').⁴¹

⁴⁰ Δασικός Κώδιξ νόμος 4173/1929 περί "Τροποποίηση Δασικού Κώδικος",

⁴¹ Διονύσιος Καρβέλης-Γεώργιος Γιαννακόπουλος: «Αρμοδιότητες Περιφέρειας σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος».

δικαίωμα ή καθ' υπέρβαση των εξαιρέσεων που ο νόμος αυτός προβλέπει ανεγείρει οιονδήποτε κτίσμα ή πραγματοποιεί οιαδήποτε εγκατάσταση, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών, ενώ δημεύονται υποχρεωτικώς τα προϊόντα των παραπάνω αξιόποινων πράξεων, καθώς και των αντικειμένων που χρησίμευσαν για την τέλεση των πράξεων αυτών. Το ίδιο σημαντική είναι και η παράγραφος 3 του εν λόγω άρθρου η οποία αντικαταστάθηκε από το άρθρο 46 του νόμου 2145/93 που επιβάλλει τις ίδιες ποινές σε όσους: α) εκχωρώνουν ή καλλιεργούν Δ.Δ.Ε. που έχουν εκχερσωθεί παράνομα, β) παραβιάζουν με οποιονδήποτε τρόπο την κατά προορισμό χρήση των Δ.Δ.Ε., υποβαθμίζοντας τη χρήση τους με τη ρίψη μπαζών και απορριμμάτων, διενεργούν πράξεις διακατοχής σε Δ.Δ.Ε. με εκχωρώσεις, αποψιλωτική υλοτομία ή εμβολιασμού δένδρων (π.χ. αγριελιών)

- **Παράνομη υλοτομία και κλαδονομή σε Δ.Δ.Ε. και Ι.Δ.Ε.** Με το άρθρο 268 Ν.Δ. 86/1969 τιμωρείται με πρόστιμο ή κράτηση ή και με τις δύο ποινές εκείνος που βλάπτει το δάσος ή προξενεί φθορά σε Δ.Δ.Ε. και Ι.Δ.Ε. με παράνομη υλοτομία και κλαδονομή. Αν μάλιστα η ζημιά που προξενείτε, ξεπερνά τις 1.000 δρχ. (με τιμές του 1969), ο παραβάτης τιμωρείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 381 και 382 του Π.Κ. Οι ίδιες διατάξεις τιμωρούν επίσης τους παραβάτες: **α.** Των διατάξεων για την κλαδονομή (άρθρο 112 Ν.Δ. 86/69) **β.** Των δασικών αστυνομικών διατάξεων.

Επίσης σύμφωνα με τα άρθρα 269 και 270 Ν.Δ. 86/69 πρόστιμο, φυλάκιση ή και τα δύο μαζί επιβάλλονται σε οποιονδήποτε:

α) Εισάγει παράνομα από το εξωτερικό ξυλεία ή φυτά

β) Υλοτομεί έλατα ή ελατοκορυφές και κλαδιά πυρηνοκάρπων οπωροφόρων δένδρων (πχ. αμυγδαλιές) για εορταστική - Χριστούγεννα - και διακοσμητική χρήση.

Στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 270 Ν.Δ. 86/69, με πράξη του Νομάρχη μπορεί να επιβληθεί κατάσχεση των ζώων και των τροχοφόρων με τα οποία γίνεται η μεταφορά δασικών προϊόντων που προέρχονται από παράνομη υλοτομία ή από αναδασωτές εκτάσεις. Κατάσχεση και δήμευση δασικών προϊόντων, γίνεται και τις περιπτώσεις, κατά τις οποίες τα προϊόντα αυτά υλοτομήθηκαν, κατασκευάστηκαν ή συγκεντρώθηκαν χωρίς άδεια υλοτομίας ή έγκριση ατελούς υλοτομίας της δασικής αρχής. Προκειμένου για Ι.Δ.Ε

κατάσχεση και δήμευση γίνεται, όταν δεν υπάρχει άδεια του ιδιοκτήτη ή του διακατόχου του δάσους, στις περιπτώσεις που τούτο απαιτείται, για την υλοτόμηση, κατασκευή ή συλλογή τέτοιων προϊόντων. Επίσης κατάσχονται και όλα τα εργαλεία, όργανα, σκεύη και άλλα, που χρησιμοποιήθηκαν για την συγκέντρωση, μεταφορά, αποθήκευση και πώληση των προϊόντων αυτών.

- **Πυρκαγιές.** Μέχρι το έτος 1997 το Δασαρχείο ήταν υπεύθυνο τόσο για την πρόληψη όσο και για την καταστολή των πυρκαγιών σύμφωνα με τα άρθρα 23, 24, 29, 31, 36, 48 και 69 του νόμου 998/79. Με βάση τα άρθρα αυτά οι ποινές φυλάκισης και προστίμων των παραβατών του εν λόγω νόμου ήταν μικρότερες για τους εμπρηστές από αμέλεια και μεγαλύτερες για τους εμπρηστές από πρόθεση. Σε ειδικές εξάλλου περιπτώσεις (άρθρο 69 Ν 998/79, παρ. 3) ήταν δυνατή η δήμευση παράνομων προϊόντων ή κατασκευών (πχ. καμινιών) καθώς και η ανάκληση της άδειας λειτουργίας των εργαστηρίων ή του τεχνικού συγκροτήματος που λειτουργούσαν παραβιάζοντας το νόμο
- **Παράνομη θήρα - Παράβαση των διατάξεων της θήρας.** Οι διατάξεις της θήρας καθορίζονται από τα άρθρα 25 1 έως και 265 του Ν δ. 86/1969. Με φυλάκιση, χρηματική ποινή ή και με τα δύο μαζί τιμωρούνται οι παράνομοι κυνηγοί με βάση τα άρθρα 287 και 288 του ίδιου νόμου. Επίσης επιβάλλεται κατάσχεση και δήμευση των μέσων παράνομης θήρας, τα δε θηράματα εκποιούνται για το Κ.Τ.Γ.Κ. και Δασών αμέσως από τον υπάλληλο που τα έχει κατασχέσει. Με την πάροδο των χρόνων πολλές από τις παραγράφους των διατάξεων της θήρας που προαναφέραμε έχουν τροποποιηθεί προς το αυστηρότερο.
- **Παραβάσεις αναφερόμενες σε προστατευτικά μέτρα:** Οι παραβάσεις αυτές αφορούν περιπτώσεις όπου παρακωλύεται η προστασία των Δασών και των Δασικών Εκτάσεων (Δ.Ε.). Συγκεκριμένα όποιος είτε από πρόθεση είτε από αμέλεια παρεμποδίζει την κατά τα άρθρα 11 και 12 του νόμου 998/79 χαρτογράφηση ή φωτογράφιση δασών και Δ.Ε. τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι και ενός χρόνου σύμφωνα με το άρθρο 68 του Νόμου 998/79. Ποινή φυλάκισης επιβάλλεται και στην περίπτωση καταστροφής ή με οιονδήποτε τρόπο παρακώλυσης της κατασκευής ή της λειτουργίας των προστατευτικών έργων που προβλέπει το άρθρο 16 του Νόμου 998/79 Τέλος, με το άρθρο 286 ΝΔ. 86/69 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 15 Ν.δ. 996/71, εκείνος που με οποιονδήποτε τρόπο καταστρέφει, αφαιρεί ή μετατοπίζει ορόσημα του δάσους

και τοπογραφικές σημάνσεις και οδοσημάνσεις μέσα και έξω από τον πυρήνα των εθνικών δρυμών, τιμωρείται με φυλάκιση ή χρηματική ποινή ή και με τα δύο μαζί. Επιβαρύνει μάλιστα τη θέση του ο εν λόγω παραβάτης, όταν είναι ιδιοκτήτης περιοχής που συνορεύει με το δάσος

Ο εντοπισμός των παραβάσεων γίνεται κυρίως από τον έλεγχο που διενεργούν αρμόδιοι υπάλληλοι. Συχνά όμως, ο εντοπισμός της παράβασης γίνεται αρχικά και από κάποιον ιδιώτη ο οποίος ενημερώνει σχετικά τη δασική Υπηρεσία που πραγματοποιεί έλεγχο και αν διαπιστωθεί η παράβαση προχωρεί στη λήψη των απαιτούμενων μέτρων.

Συγκεκριμένα σε περίπτωση καταλήψεων Δ.Δ.Ε. και αναδασωτέων εκτάσεων με εκχερσώσεις, υλοτομίες ή οριοθετήσεις, αφού γίνει έκθεση αυτοψίας από αρμόδιο Δασοπύλο συντάσσεται το «ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΑΠΟΒΟΛΗΣ» (Π.Δ.Α.), σύμφωνα με το οποίο ο παραβάτης παράλληλα με την ποινική του δίωξη:

1. Αποβάλλεται από την καταληφθείσα έκταση και του απαγορεύεται κάθε πράξη που μπορεί να δημιουργήσει δικαιώματα νομής, κατοχής ή κυριότητας.

2. Καλείται να καταβάλλει κάποια χρηματικά ποσά για την ζημιά που προξένησε και για την δαπάνη αποκατάστασής της καθώς και για την πληρωμή ενός είδους ενοικίου λόγω της παράνομης χρήσης της συγκεκριμένης Δ.Δ.Ε για το χρονικό διάστημα που την καταπατούσε.

Εάν ο παραβάτης δεν ανακόψει το Π.Δ.Α. μέσα σε 30 ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης του σχετικού εγγράφου τότε:

1. Αναγνωρίζει την κυριότητα του Δημοσίου πάνω στη συγκεκριμένη έκταση και

2. Υποχρεώνεται να καταθέσει τα πιο πάνω χρηματικά ποσά στην οικεία Δ.Ο.Υ. για το «Κεντρικό Ταμείο Γεωργίας και Κτηνοτροφίας και Δασών» (Κ.Τ. Γ.Κ. και Δασών).

Σε περίπτωση ανακοπής του εγγράφου οι πληρωμές των εν λόγω χρηματικών ποσών προσωρινά αναστέλλονται και το Ειρηνοδικείο αποφασίζει για το κύρος του Π.Δ.Α. και συνεπώς για την καταβολή ή όχι των εν λόγω ποσών. Κατά την απόφαση του Ειρηνοδικείου μπορεί να ασκηθεί έφεση και από τους δύο διάδικους ενώπιον

του αρμόδιου Μονομελούς Πρωτοδικείου η απόφαση του οποίου είναι οριστική και τελεσίδικη.

Μπορεί ωστόσο για οποιονδήποτε λόγο ο παραβάτης να επανακαταλάβει τη Δ.Δ.Ε. από την οποία είχε αποβληθεί οριστικά με βάση το αντίστοιχο Π.Δ.Α. Τότε όμως πέραν του ότι διώκεται ποινικά συντάσσεται «ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΗΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΣ ΧΡΗΣΕΩΣ ΠΑΡΑΝΟΜΑ ΕΠΑΝΑΚΑΤΑΛΗΦΘΕΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ» με το οποίο βεβαιώνεται σε βάρος του η είσπραξη ποσού για λογαριασμό του ΚΤ.Γ.Κ και Δασών, ως αποζημίωση λόγω παράνομης χρήσης της συγκεκριμένης Δ.Δ.Ε. για όλη την περίοδο της ανακατάληψης. στις περιπτώσεις μάλιστα εκείνες που η ανακατάληψη (μέσω καλλιέργειας, σποράς κ.τ.λ.) πραγματοποιείται σε αναδασωτέα έκταση τότε ο παραβάτης αφ' ενός διώκεται ποινικά και αφ' ετέρου επιβάλλεται σ' αυτόν διοικητική ποινή προστίμου με Π.Κ του Δασάρχη. Το χρηματικό ποσό υπολογίζεται

με βάση τον παρακάτω τύπο :

Στρέμματα x 500.000 Μ

Μ είναι ένας συντελεστής που αναπροσαρμόζεται με βάση σχετική απόφαση του Υπουργείου Γεωργίας. (Για το 1999, Μ=11,73).

Σε διάστημα ενός μήνα από την κοινοποίηση του Π.Κ. ο ιδιώτης που κατηγορείται, έχει το δικαίωμα να προσφύγει μπροστά στο τοπικό αρμόδιο Διοικητικό Πρωτοδικείο και να ζητήσει την ακύρωση της ΠΚ. και την αναστολή της εκτέλεσής της, μέχρις ότου εκδικαστεί η υπόθεση και αποφανθεί το δικαστήριο.

Τέλος, για τους ιδιώτες που συλλαμβάνονται για εμπρησμό, παράνομη υλοτομία, άσκηση βοσκής ή παράνομη θήρα υποβάλλεται μήνυση από τους αρμόδιους υπαλλήλους της δασικής Υπηρεσίας η οποία διαβιβάζεται στον Εισαγγελέα για την ποινική τους δίωξη.

3.1. Δασαρχείο Μεσολογγίου

Το Δασαρχείο Μεσολογγίου, το οποίο εδρεύει στο Μεσολόγγι, απασχολεί 27 άτομα και έχει υπό την εποπτεία του τις δασικές εκτάσεις της επαρχίας Μεσολογγίου

Τα είδη των παραβάσεων που καταγράφηκαν κατά τα έτη 1997-1998 από το Δασαρχείο Μεσολογγίου ήταν τα εξής:

ΕΤΟΣ 1997

ΕΙΔΟΣ ΠΑΡΑΒΑΣΗΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΣΗ		ΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΣΗ		ΣΥΝΟΛΟ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ		
	ΑΡΙΘΜ. ΑΝΟΜ.	ΖΗΜΙΑ	ΑΡΙΘΜ. ΑΝΟΜ.	ΖΗΜΙΑ	ΑΡΙΘΜ. ΑΝΟΜ.	ΖΗΜΙΑ	ΠΤΑΙΣΜΑ	ΠΛΗΜΕΛ.	ΚΑΚΟΥΡΓ.
Παράνομη βοσκή	17	1.360.000	-	-	15	1.360.000	-	17	-
Παράνομη υλοτομία	41	3.090.000	-	-	41	3.090.000	-	41	-
Παράνομη θήρα	19	-	-	-	19	-	1	18	-
Εμπρησμός	11	101.061.400	-	-	11	101.061.400	-	11	-
Καταλήψεις	35	14.482.000	-	-	35	14.482.000	-	35	-
Κατάληψη υλοτομία	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Παράνομη απόρριψη αδρανών υλικών	1	80.000	-	-	1	80.000	-	1	-
Παράνομη μεταφορά δασικών προϊόντων	2	80.000	-	-	2	80.000	-	2	-
Παράνομη διάνοιξη οδού	3	250.000	-	-	3	250.000	-	3	-
Παράνομη απόληψη φυτοκώματος	1	50.000	-	-	1	50.000	-	1	-
Κλοπή δασικών προϊόντων	1	30.000	-	-	1	30.000	-	1	-
ΣΥΝΟΛΟ	131	120.483.400	-	-	131	12.483.400	1	130	-

ΕΤΟΣ 1998

ΕΙΔΟΣ ΠΑΡΑΒΑΣΗΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΣΗ		ΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΣΗ		ΣΥΝΟΛΟ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ		
	ΑΡΙΘΜ. ΑΝΟΜ.	ΖΗΜΙΑ	ΑΡΙΘΜ. ΑΝΟΜ.	ΖΗΜΙΑ	ΑΡΙΘΜ. ΑΝΟΜ.	ΖΗΜΙΑ	ΠΤΑΙΣΜΑ	ΠΛΗΜΕΛ.	ΚΑΚΟΥΡΓ.
Παράνομη βοσκή	20	1.100.000	1	30.000	21	1.140.000	-	21	-
Παράνομη υλοτομία	19	1.405.000	1	50.000	20	1.455.000	-	20	-
Παράνομη θήρα	17	-	-	-	17	-	1	16	-
Εμπρησμός	10	41.259.000	-	-	10	41.259.000	-	10	-
Καταλήψεις	31	9.746.735	-	-	31	9.746.835	-	31	-
Κατάληψη υλοτομία	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Παράνομη απόρριψη αδρανών υλικών	2	260.000	-	-	2	260.000	-	2	-
Παράνομη μεταφορά δασικών προϊόντων	3	150.000	-	-	3	150.000	-	3	-
Παράνομη διάνοιξη οδού	2	120.000	-	-	2	120.000	-	2	-
Παράνομη απόληψη φυτοκώματος	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Κλοπή δασικών προϊόντων	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Επανακατάληψη	1	200.000	-	-	1	200.000	-	1	-
ΣΥΝΟΛΟ	105	54.250.735	2	80.000	107	54.330.735	1	106	-

3.2. Δασαρχείο Ναυπάκτου

Το Δασαρχείο Ναυπακτίας, το οποίο εδρεύει στη Ναύπακτο, απασχολεί 32 άτομα και έχει υπό την εποπεία του την ορεινή Ναυπακτία, μια τεράστια δασική έκταση ευάλωτη - λόγω της αχανούς έκτασής της - σε κάθε επίδοξο καταπατητή, λαθροθήρα και παράνομο υλοτόμο.

Τα είδη των παραβάσεων που καταγράφηκαν κατά τα έτη 1997-1998 από το Δασαρχείο Ναυπάκτου ήταν τα εξής:

ΕΤΟΣ 1997

ΕΙΔΟΣ ΠΑΡΑΒΑΣΗΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΣΗ		ΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΣΗ		ΣΥΝΟΛΟ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ		
	ΑΡΙΘΜ. ΑΝΟΜ.	ΖΗΜΙΑ	ΑΡΙΘΜ. ΑΝΟΜ.	ΖΗΜΙΑ	ΑΡΙΘΜ. ΑΝΟΜ.	ΖΗΜΙΑ	ΠΤΑΙΣΜΑ	ΠΛΗΜΕΛ.	ΚΑΚΟΥΡΓ.
Παράνομη βοσική	45	7.380.000	-	-	45	7.380.000	-	45	-
Παράνομη υλοτομία	109	14.892.000	-	-	109	14.892.000	-	109	-
Παράνομη θήρα	72	-	-	-	72	-	32	40	-
Εμπρησμός	33	370.740.000	-	-	33	370.740.000	-	33	-
Καταλήψεις	108	110.315.000	-	-	108	110.315.000	19	89	-
Κατάληψη υλοτομία	32	49.750.000	-	-	32	49.750.000	7	25	-
Παράνομη απόρριψη αδρανών υλικών	13	1.280.00	-	-	13	1.280.000	-	13	-
Παράνομη μεταφορά δασικών προϊόντων	42	7.160.000	-	-	42	7.160.000	-	42	-
Παράνομη διάνοιξη οδού	19	3.980.000	-	-	19	3.980.000	-	19	-
Παράνομη απόληψη φυτοχώματος	5	950.000	-	-	5	950.000	-	5	-
Κλοπή δασικών προϊόντων	3	380.000	-	-	3	380.000	-	3	-
Επανακατάληψη	1	320.000	-	-	1	320.000	-	1	-
ΣΥΝΟΛΟ	482	567.147.000	-	-	482	567.147.000	58	424	-

ΕΤΟΣ 1998

ΕΙΔΟΣ ΠΑΡΑΒΑΣΗΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΣΗ		ΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΣΗ		ΣΥΝΟΛΟ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ		
	ΑΡΙΘΜ. ΑΝΟΜ.	ΖΗΜΙΑ	ΑΡΙΘΜ. ΑΝΟΜ.	ΖΗΜΙΑ	ΑΡΙΘΜ. ΑΝΟΜ.	ΖΗΜΙΑ	ΠΤΑΙΣΜΑ	ΠΛΗΜΕΛ.	ΚΑΚΟΥΡΓ.
Παράνομη βοσκή	48	9.735.000	-	-	48	9.735.000	-	48	-
Παράνομη υλοτομία	95	12.020.000	-	-	95	12.020.000	-	95	-
Παράνομη θήρα	53	-	-	-	53	-	2	51	-
Εμπρησμός	27	92.740.000	-	-	27	92.740.000	-	27	-
Καταλήψεις	75	85.760.00	-	-	75	85.760.00	-	75	-
Κατάληψη υλοτομία	15	24.730.000	-	-	15	24.730.000	-	15	-
Παράνομη απόρριψη αδρανών υλικών	11	980.000	-	-	11	980.000	-	11	-
Παράνομη μεταφορά δασικών προϊόντων	7	920.000	-	-	7	920.000	-	7	-
Παράνομη διάνοιξη οδού	5	860.000	-	-	5	860.000	-	5	-
Παράνομη απόληψη φυτοκώματος	2	280.000	-	-	2	280.000	-	2	-
Κλοπή δασικών προϊόντων	1	180.000	-	-	1	180.000	-	1	-
Επανακατάληψη	5	1.200.000	-	-	5	1.200.000	-	5	-
ΣΥΝΟΛΟ	344	299.405.000			344	299.405.000	2	342	-

3.3. Δασαρχείο Αμφιλοχίας

Το Δασαρχείο Αμφιλοχίας, το οποίο εδρεύει στην Αμφιλοχία, απασχολεί 20 άτομα εκ των οποίων 5 διοικητικοί, 11 δασοφύλακες και 4 βρίσκονται σε δασονομία της περιοχής και έχει υπό την εποπτεία του 3.000.000 στρέμματα δημόσιας και ιδιωτικής δασικής έκτασης.

Τα είδη των παραβάσεων που καταγράφηκαν κατά τα έτη 1997-1998 από το Δασαρχείο Αμφιλοχίας ήταν τα εξής:

ΕΤΟΣ 1997

ΕΙΔΟΣ ΠΑΡΑΒΑΣΗΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΣΗ		ΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΣΗ		ΣΥΝΟΛΟ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ		
	ΑΡΙΘΜ. ΑΝΟΜ.	ΖΗΜΙΑ	ΑΡΙΘΜ. ΑΝΟΜ.	ΖΗΜΙΑ	ΑΡΙΘΜ. ΑΝΟΜ.	ΖΗΜΙΑ	ΠΤΑΙΣΜΑ	ΠΛΗΜΕΛ.	ΚΑΚΟΥΡΓ.
Παράνομη βοσκή	18	1.730.000	-	-	18	1.730.000	-	18	-
Παράνομη υλοτομία	41	3.090.000	-	-	41	3.090.000	-	41	-
Παράνομη θήρα	24	-	-	-	24	-	-	24	-
Εμπρησμός	5	14.750.000	-	-	5	14.750.000	-	5	-
Καταλήψεις	20	9.920.000	-	-	20	9.920.000	-	20	-
Κατάληψη υλοτομία	34	45.730.000	-	-	34	45.730.000	-	34	-
Παράνομη απόρριψη αδρανών υλικών	9	1.280.00	-	-	9	1.280.00	1	8	-
Παράνομη μεταφορά δασικών προϊόντων	12	2.200.000	-	-	12	2.200.000	2	10	-
Παράνομη διάνοιξη οδού	2	460.000	-	-	2	460.000	-	2	-
Παράνομη απόληψη φυτοκόμματος	1	320.000	-	-	1	320.000	-	1	-
Κλοπή δασικών προϊόντων	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Επανακατάληψη	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	166	79.480.000	-	-	166	79.480.000	3	163	-

ΕΤΟΣ 1998

ΕΙΔΟΣ ΠΑΡΑΒΑΣΗΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΣΗ		ΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΣΗ		ΣΥΝΟΛΟ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ		
	ΑΡΙΘΜ. ΑΝΟΜ.	ΖΗΜΙΑ	ΑΡΙΘΜ. ΑΝΟΜ.	ΖΗΜΙΑ	ΑΡΙΘΜ. ΑΝΟΜ.	ΖΗΜΙΑ	ΠΤΑΙΣΜΑ	ΠΛΗΜΕΛ.	ΚΑΚΟΥΡΓ.
Παράνομη βοσική	27	14.830.000	-	-	27	14.830.000	-	27	-
Παράνομη υλοτομία	20	4.770.000	2	700.000	22	5.470.000	-	22	-
Παράνομη θήρα	104	-	-	-	104	-	8	96	-
Εμπρησμός	18	54.430.000	3	1.250.000	21	6.693.000	5	16	-
Καταλήψεις	27	13.070.000	3	980.000	30	14.050.000	-	30	-
Κατάληψη υλοτομία	23	27.395.000	-	-	23	27.395.000	-	23	-
Παράνομη απόρριψη αδρανών υλικών	29	3.750.000	-	-	29	3.750.000	-	29	-
Παράνομη μεταφορά δασικών προϊόντων	13	1.870.000	-	-	13	1.870.000	-	13	-
Παράνομη διάνοιξη οδού	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Παράνομη απόληψη φυτοχώματος	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Κλοπή δασικών προϊόντων	13	18.735.000	-	-	13	18.735.000	-	13	-
Επανακατάληψη	19	23.750.000	3	1.960.000	22	25.710.000	-	22	-
ΣΥΝΟΛΟ	293	162.600.000	11	4.890.000	304	118.503.000	13	291	-

Συμπερασματικά θα λέγαμε ότι η υπάρχουσα Δασική Νομοθεσία είναι επαρκής για την προστασία των δασών και των δασικών γενικά εκτάσεων, καθίσταται όμως αποτελεσματική μόνο όταν εφαρμόζεται πιστά και αμερόληπτα τόσο από τα όργανα του Δασαρχείου όσο και από τους δικαστικούς λειτουργούς.

Η θερμοθέτηση αυστηρών διοικητικών μέτρων παράλληλα με τις ποινικές διώξεις, αποθάρρυνε τους καταπατητές από την συνέχιση των διακατοχικών τους πράξεων σε αναδασωτές περιοχές, την παράνομη υλοτομία καθώς και την παράνομη βόσκηση σε αναδασωτές εκτάσεις.

Παράλληλα όμως πιστεύουμε ότι οι παραβάσεις του δασικού κώδικα είναι πολύ περισσότερες από αυτές που πραγματικά έχουν καταγραφεί και αυτό κατά ένα μέρος οφείλεται στην έλλειψη προσωπικού κατάλληλο να καλύψει τις ανάγκες της υπηρεσίας καθώς και στα ωράρια εργασίας της Δασικής υπηρεσίας καθώς ακολουθεί αυτό των περισσότερων δημοσίων υπηρεσιών, γεγονός που οι παραβάτες εκμεταλλεύονται σε μέγιστο βαθμό προκειμένου εκτός των άλλων να αποφύγουν την επ' αυτοφώρω σύλληψή τους με τα γνωστά σε όλους επακόλουθα (διαδικασία αυτοφώρου).

Κατά κύριο λόγο οι περισσότερες παραβάσεις επιτελούνται κατά την διάρκεια του Σαββατοκύριακου και των ημερών αργίας (εορτών κ.λ.π.).

Τα προβλήματα αυτά έχουν επισημανθεί στην πολιτεία από τα συνδικαλιστικά όργανα των Δασικών υπαλλήλων με βασικό μάλιστα αίτημα τους την σε εικοσιτετράωρη βάση απρόσκοπτη λειτουργία του Δασαρχείου προκειμένου να προστατεύονται αποτελεσματικά τα δάση.

Δυστυχώς το συγκεκριμένο θέμα εκκρεμεί μέχρι σήμερα διότι η αντιμετώπισή του προϋποθέτει αύξηση του υπάρχοντος προσωπικού και του υλικοτεχνικού εξοπλισμού της Δασικής Υπηρεσίας. Προϋποθέτει δηλαδή μεγάλες δαπάνες από μέρους της πολιτείας των οποίων εν' τούτοις την αναγκαιότητα δεν εννοεί να αναγνωρίσει.

Η Δασική Υπηρεσία αποτελεί μια από τις θεμελιώδεις υπηρεσίες της Διοίκησης εφόσον η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος αντανakλά την ίδια την προστασία της ανθρώπινης ζωής.

Ενώ λοιπόν το Δασαρχείο να ενδυναμώνετε και να ενισχύεται, 'εν' τούτοις αποδυναμώνεται από την ίδια την πολιτεία με την μη ανανέωση του προσωπικού καθώς και την αφαίρεση αρμοδιοτήτων από αυτό, όπως εκείνες της δασοπροστασίας ή των δασοτεχνικών έργων, αρμοδιοτήτων οι οποίες αντικειμενικά υπάγονται στο γνωστικό αντικείμενο της Δασικής Υπηρεσίας.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 4^ο

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΛΙΜΕΝΑΡΧΕΙΑ

1. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η έννοια του θαλασσιού περιβάλλοντος είναι ευρεία και δεν περιλαμβάνει μόνον την έκταση, την οποία καλύπτει η θάλασσα, αλλά και τις εκβολές των διαφόρων ποταμών. Επίσης τα θαλάσσια οικοσυστήματα, καλύπτοντας έτσι το σύνολο της θαλάσσιας πανίδος και χλωρίδος.

Η ευθύνη για την προστασία της θάλασσας, έχει ανατεθεί στο Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, στο οποίο έχει συσταθεί από το 1972 για τον σκοπό αυτό ειδική επιτελική Υπηρεσία υπό την ονομασία "Διεύθυνση Προστασίας Θαλασσιού Περιβάλλοντος", η οποία μεταξύ άλλων αρμοδιοτήτων της, είναι επιφορτισμένη να κατευθύνει και να συντονίζει την δράση των Περιφερειακών Λιμενικών Αρχών στον τομέα αυτό.

Η υπηρεσία αυτή προσπαθεί να καταπολεμήσει τις πηγές ρυπάνσεως με την ειδική νομοθεσία.

Το νομοθετικό πλαίσιο απαρτίζουν ο ν. 743/1977 "προστασία του θαλασσιού περιβάλλοντος κ.λ.π." όπως έχει τροποποιηθεί με τον ν. 1147/1981 περί

κυρώσεως της υπογραφείσης εις Λονδίνο κ.λ.π. Συμβάσεως του 1972 "Περί προλήψεως ρυπάνσεως της θαλάσσης εξ απορρίψεως καταλοίπων και άλλων διατάξεων". Με την νομοθεσία αυτή θεσπίζονται μέτρα όχι μόνο καταστολής, αλλά και προλήψεως της ρυπάνσεως του θαλασσιού χώρου, προβλέπονται δε υποχρεώσεις όχι μόνο για τα πλοία, αλλά και για τις χερσαίες εγκαταστάσεις.

Σύμφωνα με το Προεδρικό διάταγμα υπ' αριθμ. 55/20 Μαρτίου 1998 οι ανωτέρω νόμοι 743/77, 1147/1981, οι διατάξεις του άρθρου 29^Α του Ν. 1558/85 "Κυβέρνηση και Κυβερνητικά όργανα" και η γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας αριθμ. 9/1998, με πρόταση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας κωδικοποιούνται σε ένα ενιαίο κείμενο και με νέες αλλαγές οι ποινικές κυρώσεις του νόμου έχουν ως εξής:

Ποινικές κυρώσεις:

(1) Αυτοί που με πρόθεση προκαλούν σοβαρή ρύπανση τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον 3 μηνών. Αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος ζημιάς ή βλάβης σε πρόσωπα ή πράγματα, τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός μηνός.

(2) Αυτοί που από αμέλεια γίνονται υπαίτιοι των παραπάνω πράξεων τιμωρούνται με φυλάκιση. Αυτοί μπορούν να απαλλάσσονται από κάθε ποινή, αν με δική τους πρωτοβουλία εξουδετερώσουν τη ρύπανση και αποτρέψουν κάθε βλάβη ή ζημιά που μπορεί να επέλθει ή αν με γρήγορη αναγγελία προς τις Αρχές συντελέσουν στην εξουδετέρωση της ρύπανσης, καταβάλλοντας ταυτόχρονα και τις συναφείς δαπάνες.

Διοικητικές κυρώσεις:

(1) Τα ανώτατα όρια προστίμου, τα οποίας επιβάλλονται με απόφαση της Λιμενικής Αρχής στους υπαιτίου ρύπανσης της θάλασσας ή των ακτών καθορίζονται στο ποσό των 5.000.000 δρχ.

(2) Με πρόστιμο μέχρι 5.000.000 τιμωρούνται οι παραβάτες των διατάξεων του παρόντος νόμου, με τις οποίες επιβάλλεται η λήψη μέτρων ή η τήρηση άλλων διαδικασιών για την πρόληψη, τον περιορισμό ή την καταπολέμηση της ρύπανσης ακόμη και αν δεν προκλήθηκε ρύπανση.

(3) Σε περιπτώσεις εξακολούθησης της ρύπανσης, επιβάλλεται από την Λιμενική Αρχή πρόστιμο μέχρι 2.000.000 δραχμές για κάθε ημέρα υπέρβασης της προθεσμίας που έχει ταχθεί για την αποκατάσταση

(4) Τα ανώτατα όρια προστίμου, τα οποία επιβάλλονται με απόφαση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας σε περιπτώσεις σοβαρών περιστατικών ρυπάνσεως, τα οποία εκφεύγουν των ορίων της Λιμενικής Αρχής, ανέρχονται στο ποσό των δραχμών 250.000.000

Πειθαρχικές κυρώσεις:

Πειθαρχικές κυρώσεις επιβάλλονται σε έλληνες ναυτικούς, οι οποίοι υπηρετούν σε ελληνικά ή συμβεβλημένα πλοία σύμφωνα με τις διατάξεις του Μέρους ΠΕΜΠΤΟΥ του Ν.Δ. 187/1973 "περί κώδικος Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου". Μεταξύ αυτών συγκαταλέγεται η απαγόρευση ασκήσεως του ναυτικού επαγγέλματος προσωρινά ή οριστικά⁴²

Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία οι επιβληθείσες διοικητικές κυρώσεις σε πλοία και εγκαταστάσεις ξηράς στον τομέα προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος σε σύνολα Ελλάδος είναι οι εξής:

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΑ		ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΞΗΡΑΣ		ΠΛΟΙΑ	
	ΠΟΣΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	ΠΟΣΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	ΠΟΣΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
1981	90.392.000	342	38.750.000	155	51.642.000	187
1982	51.505.000	375	28.521.000	140	22.984.000	235
1983	68.556.000	345	15.410.000	149	53.146.000	196
1984	43.457.000	370	28.115.000	177	15.342.000	193
1985	44.057.000	347	24.241.000	155	19.816.000	192
1986	54.816.000	373	26.228.000	215	28.588.000	158
1987	33.695.000	265	16.080.000	141	17.615.000	124
1988	34.770.000	283	20.110.000	184	14.667.000	99
1989	34.073.000	269	16.483.000	131	17.590.000	138
1990	554.052.000	376	48.425.000	158	505.627.000	218
1991	238.275.000	386	40.095.000	98	198.180.000	288
1992	564.734.427	472	45.600.000	199	519.134.427	273
1993	386.275.000	320	114.740.000	152	271.535.000	168
1994	481.335.000	333	25.690.000	112	455.645.000	221
1995	520.332.083	505	49.925.000	146	470.414.083	359
1996	762.019.284	418	71.910.000	140	690.109.208	278
1997	424.680.000	594	36.970.000	189	387.710.000	405
1998	280.833.216	341	77.260.000	141	203.573.216	200

Πηγή: ΥΕΝ/ΔΠΘΠ

⁴² Εφημερίς της Κυβερνήσεως: Αρ. Φύλλου 58, Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμ. 55/20 Μαρτίου 1998

2. ΛΙΜΕΝΑΡΧΕΙΑ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

Στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας έχουν την έδρα τους ένα Υπολιμεναρχείο αυτό του Μεσολογγίου στο οποίο υπάγεται ο Λιμενικός Σταθμός Αστακού, ενώ οι Λιμενικοί Σταθμοί α) Ναυπάκτου υπάγεται στο Λιμεναρχείο Πατρών, β) Αμφιλοχίας υπάγεται στο Υπολιμεναρχείο Πρεβέζης και γ) Παλαίρου υπάγεται στο Υπολιμεναρχείο Λευκάδας.

Το Υπολιμεναρχείο έχει τις ίδιες αρμοδιότητες με αυτές των Λιμεναρχείων ενώ οι Λιμενικοί Σταθμοί διαπιστώνουν τις παραβάσεις οι οποίες στέλνονται στα αρμόδια κάθε φορά Λιμεναρχεία και Υπολιμεναρχεία τα οποία επιβάλλουν τα πρόστιμα και ποινές.

Οι Λιμενικές Αρχές της Αιτωλοακαρνανίας είναι αρμόδιες για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος σύμφωνα με το Ν. 743/1977 ο οποίος αναφέρει στο άρθρο 2 τις περιπτώσεις ρυπάνσεως στις οποίες προβλέπεται:

α) Ρύπανση λιμένων, των ακτών της χώρας και των ελληνικών χωρικών υδάτων από εγκαταστάσεις ή πλοία και δεξαμενόπλοια υπό ελληνική ή ξένη σημαία και

β) Ρύπανση της ανοικτής θάλασσας από πλοία και δεξαμενόπλοια υπό ελληνική ή ξένη σημαία, λαμβάνοντας υπ' όψιν και τις εκάστοτε ισχύουσες συμβάσεις.

Τα πολεμικά πλοία οφείλουν να εφαρμόζουν ανάλογα μέτρα για αποφυγή ρύπανσης με αυτά που ισχύουν για τα εμπορικά πλοία.

Στο άρθρο 3 του Ν. 743/1977 αναφέρονται οι απαγορευτικές διατάξεις. Συγκεκριμένα απαγορεύεται:

- Η απόρριψη κάθε είδους αποβλήτων, λυμάτων και απορριμμάτων, από τα οποία είναι δυνατόν να προκύψει ρύπανση της θάλασσας, στα λιμάνια, στις ακτές και στα χωρικά ύδατα.
- Η στην ανοικτή θάλασσα απόρριψη πετρελαιοειδών και άλλων ρυπαντικών ουσιών από τις οποίες είναι δυνατόν να προκύψει ρύπανση, σύμφωνα με τα οριζόμενα από τις "Συμβάσεις".

Μετά από μελέτη του Νόμου 743/1977 προκύπτει ότι οι αρμοδιότητες της Αρχής δηλαδή των Κεντρικών Λιμεναρχείων, των Λιμεναρχείων και των Υπολιμεναρχείων της Χώρας είναι οι παρακάτω:

1. Παρέχει άδεια για απόρριψη οιονδήποτε ουσιών στη θάλασσα από παράκτιες ή άλλες εγκαταστάσεις, μόνο όταν δεν υφίσταται κίνδυνος ρύπανσης.

2. Διαθέτει κερσαίες ή πλωτές εγκαταστάσεις για την παραλαβή και την παραλαβή και την περαιτέρω διάθεση των εκ των πλοίων ή δεξαμενόπλοιων καταλοίπων, πετρελαιοειδών μιγμάτων, τοξικών ουσιών, απορριμμάτων, υπολειμμάτων φορτίου και γενικά κάθε ουσίας, η διαφυγή της οποίας στο θαλάσσιο χώρο θα προκαλούσε ρύπανση.

3. Απαγορεύει τον απόπλου των πλοίων και των δεξαμενόπλοιων, μέχρι να παραδώσουν τα κατάλοιπα και τα πετρελαιοειδή σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις

4. Χορηγεί άδειες για ίδρυση, επέκταση ή τροποποίηση θαλασσίων λουτρικών εγκαταστάσεων, μετά από σύμφωνη γνώμη της Υγειονομικής Υπηρεσίας

5. Καθορίζει τα μέτρα για την αποφυγή ρύπανσης κατά την φόρτωση ή εκφόρτωση πετρελαίου σε εγκαταστάσεις χωρητικότητας έως 150 τόνων.

6. Επιτηρεί την φόρτωση και εκφόρτωση πετρελαίου σε εγκαταστάσεις χωρητικότητας μεγαλύτερης των 150 τόνων και εγκρίνει την καταλληλότητα κρατικού ή ιδιωτικού φορέα, που αναλαμβάνει αυτή την υποχρέωση στην εργασία αυτή.

7. Δύναται να απαγορεύσει την είσοδο σε ελληνικά χωρικά ύδατα οιονδήποτε δεξαμενόπλοιου, το οποίο έχει υποστεί ζημιά ή φθορά χωρίς να έχει συμμορφωθεί με τα προστατευτικά μέτρα που έχει υποδείξει.

8. Δύναται να απαγορεύσει την προσέγγιση μεγάλων δεξαμενόπλοιων, εάν εκ του όρκου τους σε ελιγμούς υπάρχουν κίνδυνοι προκλήσεως ρύπανσης εξ αιτίας ατυχήματος.

9. Ελέγχει τις άδειες για παράκτιες εγκαταστάσεις, εάν υφίσταται κίνδυνος αλλοιώσεως του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Σύμφωνα με το άρθρο 14 του Ν. 743/1997 και του πιο νέου π.δ. 55/1998 η διαδικασία διαπίστωσης παραβάσεων για την επιβολή διοικητικών κυρώσεων και την άσκηση των ένδικων μέσων, η οποία τηρείται κατά γράμμα από τις Λιμενικές Αρχές του Νομού, είναι η εξής:

Η διαδικασία επιβολής των διοικητικών κυρώσεων (προστίμου), αρχίζει από την βεβαίωση της παράβασης από το όργανο που τη διαπιστώνει, το οποίο συντάσσει υποχρεωτικά πλήρη έκθεση σχετικά μ' αυτήν. Η έκθεση αυτή αποτελεί απόδειξη της παράβασης. Όμοια έκθεση, με ίση αποδεικτική δύναμη, συντάσσουν και οι χειριστές πολεμικών αεροσκαφών και ελικοπτέρων, καθώς και οι κυβερνήτες πολεμικών πλοίων που διαπιστώνουν παραβάσεις ρύπανσης.

Η παράβαση δύναται να διαπιστώνεται και μετά από ειδικές χημικές αναλύσεις, δειγμάτων των ουσιών που χύθηκαν στη θάλασσα από τα πλοία ή τις εγκαταστάσεις ξηράς, που εκτελούνται από Κρατικά εργαστήρια.

Η παράβαση επίσης δύναται να διαπιστώνεται με ειδικό εξοπλισμό εντοπισμού και ανίχνευσης της ρύπανσης της θάλασσας από εναέρια ή πλωτά ή χερσαία μέσα.

Χειριστές αεροσκαφών της ελληνικής πολιτικής αεροπορίας καθώς και Έλληνες Πλοίαρχοι και Κυβερνήτες εμπορικών πλοίων, οφείλουν να αναφέρουν στην Αρχή οποιαδήποτε περίπτωση ρύπανσης διαπιστώνεται από αυτούς.

Αρμόδια για τη διαπίστωση της παράβασης και την επιβολή του προστίμου είναι η πλησιέστερη προς τον τόπο της παράβασης Αρχή ή η Αρχή του πρώτου λιμανιού κατάγλου του πλοίου μετά την παράβαση.

Σχετικά με παραβάσεις που διαπράττονται από πλοία με ξένη σημαία, έξω από τα ελληνικά χωρικά ύδατα, η διαπίστωση της παράβασης και η επιβολή των κυρώσεων διενεργείται όπως ορίζεται ειδικότερα από τη Σύμβαση.

Από τη σύνταξη της έκθεσης και μέχρι την πληρωμή του επιβαλλόμενου προστίμου με την απόφαση που θα εκδοθεί, απαγορεύεται ο απόπλους του πλοίου. Η απαγόρευση του απόπλου αίρεται μετά από την κατάθεση εγγυητικής επιστολής σε Τράπεζας που λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα, ισόποσης με το πρόστιμο που επιβλήθηκε ή πιθανολογείται κατά την κρίση της Λιμενικής Αρχής σε σχέση με τις εν γένει συνθήκες της ρύπανσης.

Ο απόπλους δύναται επίσης να επιτραπεί χωρίς την καταβολή του προστίμου ή την κατάθεση εγγυητικής επιστολής Τράπεζας, με έγκριση του Υπουργού, για ένα ή περισσότερα ταξίδια, αν επιτακτικοί συγκοινωνιακοί ή άλλοι λόγοι το δικαιολογούν ή αν παρέχεται άλλη επαρκής κατά την κρίση του Υπουργού, ασφάλεια και είναι από τα πράγματα ανέφικτη η άμεση προσκόμιση τραπεζικής εγγύησης.

Στην περίπτωση αυτή, η Λιμενική Αρχή δύναται να δέχεται κατάθεση προσωπικής επιταγής και να επιτρέπει τον απόπλου του πλοίου, με την προϋπόθεση αντικατάστασής της με ισόποση εγγυητική επιστολή Τράπεζας που λειτουργεί στην Ελλάδα, με μέριμνα των ενδιαφερομένων αμέσως μόλις αυτό γίνει εφικτό.

Το πρόστιμο επιβάλλεται με αιτιολογημένη απόφαση της αρμόδιας Λιμενικής Αρχής, μετά από έγγραφη κλήτευση του παραβάτη, ο οποίος καλείται σε απολογία μέσα σε 24 ώρες από την επίδοσή της. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί με αίτηση του ενδιαφερομένου για 5 ημέρες.

Σε περίπτωση αδυναμίας ανεύρεσης του παραβάτη για οποιονδήποτε λόγο, καλείται για την παροχή εξηγήσεων σχετικά με την παράβαση ο εκάστοτε Πλοίαρχος του πλοίου ή ο Πλοιοκτήτης ή ο εφοπλιστής ή ο εκπρόσωπός τους.

Η Διοικητική απόφαση που επιβάλλει την κύρωση εκδίδεται, όχι μόνο κατά του υπαίτιου της παράβασης, αλλά και εναντίον όλων των κατά το άρθρο 12 του Ν. 743/1977 συνυπεύθυνων για την καταβολή του επιβαλλόμενου προστίμου.

Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν είναι δυνατή η έκδοση της απόφασης κατά του υπαίτιου της παράβασης, η διαδικασία προχωρεί και η απόφαση εκδίδεται κατά των υπολοίπων συνυπεύθυνων.

Κατά της απόφασης που επιβάλλει το πρόστιμο, ο παραβάτης, όπως και κάθε υπόχρεος για την καταβολή του προστίμου, μπορεί να ασκήσει προσφυγή μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 15 ημερών, που αρχίζει από την επομένη της κοινοποίησης σ' αυτόν της απόφασης.

Οι προσφυγές ασκούνται ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου, μονομελούς σύνθεσης για ποσό προστίμου μέχρι 200.000 δραχμές και τριμελούς σύνθεσης για μεγαλύτερο ποσό.

Η άσκηση της προσφυγής δεν αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το άρθρο 18, παρ. 3 και 4 του Ν. 743/1997 όπου αναφέρεται χαρακτηριστικά:

α) Πρόσωπα που συμπράττουν και υποβοηθούν με οποιονδήποτε τρόπο στην ανακάλυψη υπαίτιων ρύπανσης δικαιούνται αμοιβή που καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ναυτιλίας.

β) Το ύψος της αμοιβής καθορίζεται ανάλογα με το ύψος του επιβαλλόμενου προστίμου και καταβάλλεται από το Δημόσιο Ταμείο, στα δικαιούμενα πρόσωπα, αμέσως μόλις η απόφαση επιβολής του προστίμου καταστεί αμετάκλητη. Αν τα δικαιούμενα πρόσωπα ανήκουν στο Λιμενικό Σώμα, ο προσδιορισμός τους και η κατανομή της αμοιβής καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού, μετά από πρόταση της αρμόδιας Αρχής. Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 23 του Α.Ν. 389/1936 "περί οργάνωσης Οικονομικής Αστυνομίας κατά Θάλασσαν".

2.1. Υπολιμεναρχείο Μεσολογγίου

Το Υπολιμεναρχείο Μεσολογγίου, στο οποίο εργάζονται 18 μόνιμοι υπάλληλοι, είναι αρμόδιο για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος της περιοχής Μεσολογγίου- -Κρυονερίου Αιτωλικού έως και τον Αστακό όπου εκεί υπάρχει ο λιμενικός σταθμός Αστακού, στον οποίο εργάζονται 6 μόνιμοι υπάλληλοι, που υπάγεται στην εποπτεία του Υπολιμεναρχείου.

Σύμφωνα με τους:

- Ν.Δ. 187/73 (ΦΕΚ 261 Α' /3-10-73) "Περί Κώδικος Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου"
- Ν. 314/76 (ΦΕΚ 106 Α' /5-5-76) "Κύρωση Δ.Σ. 1969 - αστική ευθύνη συνεπεία ζημιών από ρύπανση με πετρέλαιο"
- Ν. 743/77 (ΦΕΚ 319 Α' /17-10-77) "Περί προστασίας του θαλασσίου περιβάλλοντος και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων"
- Ν. 855/78 (ΦΕΚ 235 Α' /78) "Κύρωση ΔΣ Βαρκελώνης 1976 - προστασία Μεσογείου θάλασσας από ρύπανση κ.λ.π."

- Ν. 1147/81 (ΦΕΚ 110 Α'/81) "Κύρωση ΔΣ Λονδίνου 1972 - πρόληψη ρύπανσης θάλασσας από απόρριψη καταλοίπων κ.λ.π."
- Ν. 1267/82 (ΦΕΚ 85 Α'/5-7-82) "Για την κύρωση της Συμφωνίας συνεργασίας μεταξύ της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ και ΙΤΑΛΙΚΗΣ Δημοκρατίας που υπογράφηκε στη Ρώμη την 6 Μαρτίου 1979 - προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος του Ιονίου πελάγους και των παράκτιων ζωνών του"
- Ν. 1269/82 (ΦΕΚ 89 Α'/21-7-82) "Κύρωση ΔΣ MARPOL 73/78 - πρόληψη ρύπανσης θάλασσας από πλοία 1973 και πρωτοκόλλου 1978"
- Ν. 1634/86 (ΦΕΚ 104 Α'/18-7-86) "Κύρωση των πρωτοκόλλων 1980 για την προστασία της Μεσογείου θάλασσας από τη ρύπανση από κερσαίες πηγές και 1982 περί των ειδικά προστατευομένων περιοχών της Μεσογείου".
- Ν. 1638/86 (ΦΕΚ 108 Α'/18-7-86) "Κύρωση ΔΣ 1971 - ίδρυση διεθνούς κεφαλαίου για την αποζημίωση ζημιών ρύπανσης από πειρελαιοειδή κ.λ.π."
- Ν. 1650/86 (ΦΕΚ 160 Α'/16-10-86) "Για την προστασία του περιβάλλοντος"
- Ν. 1892/90 (ΦΕΚ 101 Α'/ 31-7-90) "Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις"
- Ν. 2242/94 (ΦΕΚ 162 Α'/3-10-1994) "Πολεοδόμηση περιοχών δεύτερης κατοικίας σε Ζώνες Οικισμού Ελέγχου, προστασία φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις"
- Ν. 2252/94 (ΦΕΚ 192 Α'/18-11-94) "Κύρωση Διεθνούς Σύμβασης για την ετοιμότητα, συνεργασία και αντιμετώπιση της ρύπανσης της θάλασσας από πετρέλαιο, 1990 και άλλες διατάξεις"
- Ν. 2289/95 (ΦΕΚ 27 Α'/8-2-95) "Αναζήτηση, έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων και άλλες διατάξεις"
- Ν. 2412/96 (ΦΕΚ 123 Α'/17-6-96) "Μεταφορά αρμοδιοτήτων από Υπουργικό Συμβούλιο σε άλλα Κυβερνητικά όργανα και άλλες διατάξεις".
- Π.Δ. 81/89 (ΦΕΚ 36 Α' /7-2-89) "Αποδοχή του πρωτοκόλλου του έτους 1976 της Διεθνούς Σύμβασης, Αστική Ευθύνη για ζημιές ρύπανσης από πειρελαιοειδή 1969"

- Π.Δ. 254/89 (ΦΕΚ 120 Α'/11-5-89) "Αποδοχή τροποποιήσεων του έτους 1987 στο παράρτημα του Πρωτοκόλλου 1978 της ΔΣ 1973 - πρόληψη της ρύπανσης της θάλασσας από πλοία"
- Π.Δ. 494/89 (ΦΕΚ 209 Α'/26-9-89) "Τροποποίηση και συμπλήρωση του Π.Δ. 666/82".
- Π.Δ. 98/90 (ΦΕΚ 46 Α'/2-4-90) "Αρμοδιότητα δικαστηρίων και διαδικασία εκδίκασης υποθέσεων στις οποίες είναι διάδικος το Διεθνές Κεφάλαιο αποζημίωσης ζημιών ρύπανσης από πειρέλαιο"
- Π.Δ. 305/91 (ΦΕΚ 105 Α'/4-7-91) "Σύσταση Περιφερειακών Σταθμών Πρόληψης και Καταπολέμησης της Ρύπανσης της θάλασσας στις Λιμενικές Αρχές Σύρου και Νεάπολης Βοιών"
- Π.Δ. 103/92 (ΦΕΚ 47 Α' /31-3-92) "Αποδοχή τροποποιήσεων των προσαρτημάτων II και III του Παραρτήματος II της Διεθνούς Σύμβασης 1973 - για την πρόληψη της ρύπανσης της θάλασσας από τα πλοία" (MARPOL 73/78).
- Το από 16-5-92 Π.Δ. (ΦΕΚ 519 Δ'/28-5-92) "Χαρακτηρισμός χερσαίων και θαλασσιών περιοχών των Β. Σποράδων ως Θαλασσιού Πάρκου"
- Π.Δ. 288/92 (ΦΕΚ 147 Α'/2-9-92) "Αποδοχή τροποποιήσεων του Παραρτήματος του Πρωτοκόλλου 1978 του σχετικού με την Δ.Σ. MARPOL 73/78 (Παράρτημα Ι)
- Π.Δ. 666/82 (ΦΕΚ 138 Α'/ 26-11-82) "Ίδρυση διαχείριση και κατανομή του κεφαλαίου περιορισμού της αστικής ευθύνης του πλοιοκτήτη για ζημιές ρύπανσης από πετρέλαιο".
- Π.Δ. 9/84 (ΦΕΚ 3 Α'/10-1-84) "Σύσταση Σταθμών Πρόληψης και καταπολέμησης της Ρύπανσης της θάλασσας στις Λιμενικές Αρχές Βόλου και Ισθμίας"
- Π.Δ. 479/84 (ΦΕΚ 169 Α'/1-11-84) "Όροι και λεπτομέρειες συμμόρφωσης στις απαιτήσεις του παραρτήματος I της ΔΣ MARPOL 73/78 πλοίων που δεν υπάγονται στις διατάξεις αυτού"
- Π.Δ. 167/86 (ΦΕΚ 63 Α'/15-5-86) "Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεις του Π.Δ. 479/84"

- Π.Δ. 347/86 (ΦΕΚ 154 Α'/6-10-86) "Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στους Νομάρχες και στις Περιφερειακές Αρχές Διανομαρχιακού επιπέδου"
- Π.Δ. 404/86 (ΦΕΚ 182 Α'/26-11-86) "Διατάξεις αναφορών περιστατικών ρύπανσης με επιβλαβές ουσίες"
- Π.δ. 417/86 (ΦΕΚ 195 Α'/5-12-86) "Αποδοχή τροποποιήσεων διατάξεων του παραρτήματος του Πρωτοκόλλου 1978 του σχετικού με την ΔΣ 1973 πρόληψη της ρύπανσης της θάλασσας από πλοία".
- Π.Δ. 400/96 (ΦΕΚ 268 Α' /6-12-96) "Κανονισμός για την πρόληψη της ρύπανσης της θάλασσας από τα λύματα των πλοίων"
- ΦΕΚ 13 Α'/14-2-97 "Διορθώσεις ασφαμάτων στο Π.Δ. 361/96 αρμοδιότητας ΥΕΝ"
- Π.Δ. 86/97 (ΦΕΚ 72 Α'/14-5-97) " Αύξηση των ανωτάτων ορίων προστίμων που επιβάλλονται κατά των παραβατών της νομοθεσίας για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος"
- Π.Δ. 112/97 (ΦΕΚ 99 Α'/28-5-97) "Σύσταση Περιφερειακών Σταθμών Πρόληψης και Καταπολέμησης της Ρύπανσης, στις Λιμενικές Αρχές Αλεξ/πολης, Μύρινας Λήμνου, Χίου και Ρόδου"
- Π.Δ. 114/97 (ΦΕΚ 99 Α'/28-5-97) "Αύξηση των ανωτάτων ορίων των διοικητικών κυρώσεων που προβλέπονται στις διατάξεις Ν. 855/78 και Ν. 1147/81".
- ΦΕΚ 144 Α'/7-7-97 "Διορθώσεις ασφαμάτων στα Π.Δ. 86/97 και 114/97 αρμοδιότητας ΥΕΝ"
- Π.Δ. 55/98 (ΦΕΚ 58 Α'/20-3-98) "Προστασία Θαλάσσιου Περιβάλλοντος"
- Π.Δ. 46/92 (ΦΕΚ 17 Α'/17-2-93) "Αποδοχή τροποποιήσεων του Παραρτήματος του Πρωτοκόλλου 1978 του σχετικού με τη ΔΣ 1973 - για την πρόληψη της ρύπανσης της θάλασσας από πλοία.
- Π.Δ. 8/94 (ΦΕΚ 4 Α'/31-1-94) "Σύσταση Περιφερειακού Σταθμού Πρόληψης και Καταπολέμησης της Ρύπανσης της θάλασσας, στην Λιμενική Αρχή Πύλου"

- Π.Δ. 346/94 (ΦΕΚ 183 Α'/31-10-94) "Αναφορές των πλοίων που καταπλέουν από Ελληνικούς λιμένες και μεταφέρουν επικίνδυνα ή ρυπογόνα φορτία, σύμφωνα με την οδηγία 93/75/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 13^{ης} Σεπτεμβρίου 1993"
- Π.Δ. 68/95 (ΦΕΚ 48 Α'/7-3-95) Αποδοχή τροποποιήσεων των Παραρτημάτων της Διεθνούς Σύμβασης 1972 "Περί προλήψεως ρυπάνσεως της θάλασσας από απορρίψεις καταλοίπων και άλλων υλών και άλλων τινών διατάξεων.
- Π.Δ. 197/95 (ΦΕΚ 106 Α'/13-6-95) Κύρωση του Πρωτοκόλλου του έτους 1992 για την τροποποίηση της Διεθνούς Σύμβασης του 1969 "περί Αστικής Ευθύνης της συνεπεία ζημιών εκ ρυπάνσεως υπό πετρελαίου, 1969 και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων".
- Π.Δ. 270/95 (ΦΕΚ 151 Α'/26-7-95) "Αποδοχή των πρωτοκόλλων των ετών 1976 και 1992 για την τροποποίηση της Διεθνούς Σύμβασης του 1971, αναφορικά με την ίδρυση διεθνούς κεφαλαίου αποζημίωσης ζημιών ρύπανσης από πετρέλαιο".
- Π.Δ. 361/96 (ΦΕΚ 233 Α'/20-9-96) "Αποδοχή τροποποιήσεων του Παραρτήματος του Πρωτοκόλλου 1978 σχετικού με τη Διεθνή Σύμβαση 1973 για την πρόληψη της ρύπανσης από πλοία.

οι λιμενικές αρχές Μεσολογίου -Αστακού, κατά το χρονικό διάστημα 2-1-1998 έως και 17-1-2000 έχουν επιβάλλει τις εξής παραβάσεις:

A/A	ΠΑΡΑΒΑΣΗ	ΗΜΕΡ/ΝΙΑ	ΠΡΟΣΤΙΜΟ
1	ΠΔ 1094/77, ΒΔ 453/70	2-1-98	150.000
2	ΠΔ 1094/77, ΒΔ 453/70	2-1-98	250.000
3	ΠΔ 1094/77, ΒΔ 453/70	2-1-98	200.000
4	ΠΔ 1094/77, ΒΔ 453/70	2-1-98	500.000
5	ΠΔ 1094/77, ΒΔ 453/70	2-1-98	200.000
6	ΠΔ 1094/77, ΒΔ 453/70	2-1-98	100.000
7	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77	18-2-98	350.000
8	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77	18-2-98	150.000
9	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77	18-2-98	150.000
10	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77	18-2-98	250.000
11	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77	18-2-98	300.000
12	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77	18-2-98	200.000
13	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77	18-2-98	200.000
14	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77	18-2-98	200.000
15	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77	18-2-98	200.000
16	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77	18-2-98	550.000
17	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77	18-2-98	200.000
18	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77	27-2-98	100.000
19	ΑΡΘΡΟ 2 ΠΔ 373/85	27-2-98	150.000
20	ΑΡΘΡΟΝ ΒΔ 11-7-49 /ΒΔ 435/70	27-2-98	100.000
21	ΑΡΘΡΟΝ ΒΔ 11-7-49 /ΒΔ 435/70	27-2-98	100.000
22	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77	27-2-98	250.000
23	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77 - ΒΔ, 435/70	27-2-98	250.000
24	ΑΡΘΡΟ ΒΔ 11-7-49	27-2-98	100.000
25	ΑΡΘΡΟ ΒΔ 11-7-49	27-2-98	100.000
26	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77 ΒΔ 435/10	27-2-98	500.000
27	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77 ΒΔ 435/10	27-2-98	300.000
28	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77 ΒΔ 435/10	27-2-98	150.000

29	ΑΡΘΡΟΝ ΒΔ 11-7-49, ΒΔ 435/70	27-2-98	100.000
30	ΑΡΘΡΟΝ 7 ΠΑΡ. 1 ΒΔ 917/66	24-6-98	200.000
31	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77 ΒΔ 435/70	24-6-98	100.000
32	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77	24-6-98	100.000
33	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77	24-6-98	350.000
34	ΑΡΘΡΟΝ 11 ΠΔ 25/93	15-9-98	200.000
35	ΑΡΘΡΟΝ 11 ΠΔ 25/93	15-9-98	200.000
36	ΑΡΘΡΟΝ 2 ΠΑΡ. 1 ^Α ΦΕΚ (373/85)	27-9-98	100.000
37	5Δ 491/78 ΠΔ 373/85 ΑΡΘΡΟΝ 3 ΠΑΡ. 2Ζ	5-10-98	100.000
38	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΒΔ 435/70	5-10-98	100.000
39	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΒΔ 435/70	5-10-98	200.000
40	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΒΔ 435/70	5-10-98	200.000
41	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΒΔ 435/70	5-10-98	250.000
42	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΒΔ 435/70	5-10-98	300.000
43	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΒΔ 435/70	5-10-98	400.000
44	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΒΔ 435/70	5-10-98	450.000
45	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΒΔ 435/70	5-10-98	500.000
46	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΒΔ 435/70	5-10-98	550.000
47	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΒΔ 435/70	5-10-98	600.000
48	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΒΔ 435/70	5-10-98	500.000
49	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΒΔ 435/70	5-10-98	550.000
50	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΒΔ 435/70	5-10-98	600.000
51	ΑΡΘΡΟ 3 ΠΑΡ.1 Α ΠΔ 373/85 ΦΕΚ 131 ^Α /85	6-11-98	100.000
52	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΒΔ 435/70	6-11-98	350.000
53	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77, ΑΡΘΡΟΝ 1,37 ΒΔ 435/70	6-11-98	150.000
54	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77, ΑΡΘΡΟΝ 1,37 ΒΔ 435/70	6-11-98	550.000
55	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77, ΑΡΘΡΟΝ 1,37 ΒΔ 435/70	6-11-98	200.000
56	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77, ΑΡΘΡΟΝ 1,37 ΒΔ 435/70	6-11-98	250.000
57	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77, ΑΡΘΡΟΝ 1,37 ΒΔ 435/70	6-11-98	150.000

58	ΑΡΘΡΟΝ 2 ΠΑΡ. 1 ^Α ΠΔ 373/85	6-11-98	100.000
59	ΑΡΘΡΟΝ 2 ΠΑΡ. 1 ^Α ΠΔ 373/85	6-11-98	100.000
60	ΑΡΘΡΟΝ 1094/77 ΑΡΘΡΟΝ 1, 37 ΒΔ 435/70	6-11-98	600.000
61	ΑΡΘΡΟΝ 1094/77 ΑΡΘΡΟΝ 1, 37 ΒΔ 435/70	6-11-98	250.000
62	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77	6-11-98	350.000
	1999		
1	ΑΡΘΡΟΝ 3 ΠΑΡ. 2Γ, Ζ ΠΔ 373/85 ΠΔ 491/78	18-3-99	100.000
2	ΑΡΘΡΟΝ 3 ΠΑΡ. 2Γ, Ζ ΠΔ 373/85 ΠΔ 491/78	18-3-99	100.000
3	ΑΡΘΡΟΝ 2 ΠΑΡ. β2 ΠΔ 373/85 (ΦΕΚ 131 Α/85)	18-3-99	150.000
4	ΑΡΘΡΟΝ 11 ΠΑΡ. 1 ^Α ΠΔ 25/93 (ΦΕΚ 9 ^Α /93)	18-3-99	200.000
5	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 (ΦΕΚ 356 Α'/77)	18-3-99	200.000
6	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 (ΦΕΚ 356 Α'/77)	18-3-99	100.000
7	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΑΡΘΡ. 1, 37 ΒΔ 435/70	18-3-99	100.000
8	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΑΡΘΡ. 1, 37 ΒΔ 435/70	18-3-99	250.000
9	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΑΡΘΡ. 1, 37 ΒΔ 435/70	18-3-99	200.000
10	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΑΡΘΡ. 1, 37 ΒΔ 435/70	18-3-99	600.000
11	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΑΡΘΡ. 1, 37 ΒΔ 435/70	18-3-99	300.000
12	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΑΡΘΡ. 1, 37 ΒΔ 435/70	18-3-99	100.000
13	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΑΡΘΡ. 1, 37 ΒΔ 435/70	7-5-99	200.000
14	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΑΡΘΡ. 1, 37 ΒΔ 435/70	7-5-99	100.000
15	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΑΡΘΡ. 1, 37 ΒΔ 435/70	7-5-99	250.000
16	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΑΡΘΡ. 1, 37 ΒΔ 435/70	7-5-99	200.000
17	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΑΡΘΡ. 1, 37 ΒΔ 435/70	7-5-99	300.000
18	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΑΡΘΡ. 1, 37 ΒΔ 435/70	7-5-99	250.000
19	ΑΡΘΡΟΝ 1 ΠΔ 1094/77 ΑΡΘΡ. 1, 37 ΒΔ 435/70	7-5-99	350.000
20	ΑΡΘΡΟ 1 ΚΑΙ 9 ΒΔ 917/27-9-66	9-9-99	300.000
21	ΑΡΘΡΟ 1 ΚΑΙ 9 ΒΔ 917/27-9-66	1-11-99	200.000
22	ΑΡΘΡΟ 1 ΚΑΙ 9 ΒΔ 917/27-9-66	1-11-99	400.000
23	ΑΡΘΡΟ 1 ΚΑΙ 9 ΒΔ 917/27-9-66	1-11-99	100.000

24	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	1-11-99	100.000
25	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	1-11-99	550.000
26	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	1-11-99	200.000
27	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	1-11-99	300.000
28	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	1-11-99	250.000
29	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	1-11-99	100.000
30	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	1-11-99	100.000
31	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	1-11-99	100.000
32	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	100.000
33	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	100.000
34	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	600.000
35	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	100.000
36	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	100.000
37	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	200.000
38	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	300.000
39	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	200.000
40	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	200.000
41	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	100.000
42	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	300.000
43	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	400.000
44	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	100.000
45	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	100.000
46	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	350.000
47	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	250.000
48	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	100.000
49	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	100.000
50	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	100.000
51	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	400.000
52	AP@PO 1 KAI 9 BA 917/27-9-66	3-11-99	250.000

53	ΑΡΘΡΟ 1 ΚΑΙ 9 ΒΔ 917/27-9-66	3-11-99	100.000
	2000		
1	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77 ΑΡΘΡ. 1,3 & 7 ΒΔ 435/70	17-1-2000	100.000
2	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77 ΑΡΘΡ. 1,3 & 7 ΒΔ 435/70	17-1-2000	100.000
3	ΑΡΘΡΟ 1 ΠΔ 1094/77 ΑΡΘΡ. 1,3 & 7 ΒΔ 435/70	17-1-2000	450.000

2.2. Λιμενικός σταθμός Αμφιλοχίας

Ο Λιμενικός Σταθμός Αμφιλοχίας στον οποίο εργάζονται 7 άτομα υπάγεται στην δικαιοδοσία του Υπολιμεναρχείου Πρεβέζης το οποίο είναι υπεύθυνο για τη προστασία των θαλάσσιων περιοχών του Αμβρακικού και του Ιονίου από ρυπογόνους φορείς.

Τα στοιχεία που συλλέξαμε ύστερα από επικοινωνία μας με τον Υπολιμεναρχείο αυτό αφορούν τις θαλάσσιες αυτές περιοχές και τα πρόστιμα που έχουν επιβληθεί ανέρχονται στο ποσό των 5.050.000 δραχμών και αφορούν παράνομη αλιεία, γενικές αλιευτικές παραβάσεις καθώς θαλάσσια ρύπανση από απόβλητα πλοίων που διήλθαν από τις περιοχές αυτές (Π.Δ. 55/98 ΦΕΚ 58Α)

2.3. Λιμενικών Σταθμός Ναυπάκτου

Ο Λιμενικό Σταθμός Ναυπάκτου στον οποίο εργάζονται 11 άτομα υπάγεται στη δικαιοδοσία του Λιμεναρχείου Πατρών το οποίο είναι υπεύθυνο για τη προστασία των θαλάσσιων περιοχών του Πατραϊκού κόλπου από ρυπογόνους φορείς.

Σύμφωνα με πληροφορίες που συλλέξαμε από το Λιμεναρχείο Πατρών τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν κατά το έτος 1998 για α) απορρίψεις από ναυπηγικές μονάδες, διαφυγή πετρελαιοειδών από πλοία ή αποθήκες πετρελαίου, απορρίψεις λυμάτων από βυτιοφόρο, απορρίψεις αποβλήτων από ελαιοτριβεία, βυρσοδεψία, πτηνοτροφία, φινιστήρια και ξενοδοχεία β) παράνομη αλιεία και γ) διάφορε άλλες αλιευτικές παραβάσεις, ανέρχονται συνολικά στο ποσό των 27.875.792 δραχμών από αυτά α) ποσό 5.651.927 δραχμών για αλιευτικές παραβάσεις, β) ποσό 923.865 δραχμών σε πλοία για θαλάσσια ρύπανση, γ) ποσό 20.000.000 δραχμών σε

θαλάσσιες εγκαταστάσεις και δ) ποσό 1.300.000 δραχμών σε εγκαταστάσεις ξηράς για ρύπανσης του θαλάσσιου χώρου.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 5^ο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ & ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1995- 1996

Η Περιβαλλοντική Νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί τμήμα της Ελληνικής Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας, δίνοντας νέα διάσταση στον τομέα αυτό, νέα δικαιώματα πληροφόρησης και συμμετοχή στον Έλληνα πολίτη, νέες ευθύνες και υποχρεώσεις υλικοτεχνικής υποδομής στην Ελληνική Διοίκηση:

Στο τμήμα αυτό παρουσιάζεται η Ελληνική & Κοινοτική Νομοθεσία για τη βιώσιμη ανάπτυξη, την ποιότητα της ζωής και την προστασία του περιβάλλοντος στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας.

- *Νομ.ΑΠ.ΔΕ 633/95 ΕΤΚ 63/Β/31-1-1995*: Τελική διάθεση υγρών αποβλήτων της μονάδας Χελοκαλλιέργειας της ΕΠΕ Υδατοκαλλιέργειας Νεοχωρίου Νομού Αιτωλ/νίας
- *Νομ.Απ. 2442/95 ΕΤΚ 43/Β/25-1-1995*: Απαγόρευση κυνηγιού ορισμένου χρόνου στην περιοχή «Περπιάνη» Κοινότητας Χώμαρης Ναυπακτίας Ν. Αιτωλ/νίας
- *Νομ.Απ. 54/95 ΕΤΚ 50/Β/27-1-1995*: Απαγόρευση κυνηγιού στη περιφέρεια του Δασαρχείου Μεσολογγίου Ν. Αιτωλ/νίας κατά την περίοδο χιονοπτώσεων.
- *Απ. Περ. Δ/ντη 852/96 ΕΤΚ 526/Β/3-7-1996*: Απαγόρευση κυνηγιού στις λιμνοθάλασσες Αιτωλικού-Μεσολογγίου-Κλείσοβας-Νεοχωρίου-Κατοχής Ν. Αιτωλ/νίας

- *ΚΥΑ 242/5/96 ΕΤΚ 20/Β/16-1-1996 ΥΠΓ-ΥΠΕΝ-ΥΠΕΧΩΔΕ-ΥΠΒΕΤ*: Παράταση ισχύος της 1319/93 κοινής απόφασης των υπουργών Γεωργίας, Εμπορικής Ναυτιλίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Βιομηχανίας (Μέτρα για την προστασία των υγροτόπων Λιμνοθαλασσών Μεσολογίου-Αιτωλικού, κάτω ρου και εκβολών ποταμών Ευήνου και Αχελώου και άλλων βιοτόπων της ευρύτερης περιοχής τους) (Β/755)
- *Απ.Περ.Δ/ντη 7575/1997ΕΤΚ 32/Β/26-1-1996*: Σύσταση Συνδέσμου Προστασίας θαλάσσιου και παραθαλάσσιου περιβάλλοντος των Κοινοτήτων Αστακού -Μύτικα-Καραϊσκάκη-Βασιλόπουλου-Αρχοντοχωρίου Ν. Αιτωλ/νίας

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Β Ι Β Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

- Α. Τάχος, «Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο», εκδόσεις Σακκουλα 1993
- Α. Τάχου «Δίκαιο προστασίας περιβάλλοντος», Σακκουλα, 1995
- Δασικός Κώδιξ νόμος 4173/1929
- Ελληνική εταιρία προστασίας της φύσεως – Πρακτικά συνεδρίου προστασίας πανίδας-χλωρίδας-βιοτόπων, Αθήνα 11-13 Οκτωβρίου 1979
- Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων «Ποιότητα Ζωής Βιώσιμη ανάπτυξη και προστασία του περιβάλλοντος», εκδόσεις Σακκουλα, 1998
- Εντυπο Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας «Καθαρή Θάλασσα», 1999
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή «Η νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το περιβάλλον», 1996
- Εφημερίδα «Ελεύθερος Κόσμος» 16-6-1974
- Εφημερίδα «Βήμα» 17/1/1974
- Εφημερίδα «Καθημερινή» 6-10-1993
- Εφημερίδα «Μακεδονία» 17/1/1974
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως Ν. 1080/80
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως Ν. 1650/16-10-1986
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως Ν. 177/75
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως Ν. 1892/1990
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως Ν. 2081/92
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως Ν. 2145/93
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως Ν. 2647/1998
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως Ν. 2648/22-10-1988
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως Ν. 86/1969
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως Ν. 998/79
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως Π.Δ. 180/1992
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως Π.Δ. 35/1994

- Εφημερίς της Κυβερνήσεως Π.Δ. 55/1998
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως. Υπουργικαί αποφάσεις και εγκρίσεις Αρ. 19540/1979
- Καλλιὰ Α. - Αντωνίου «Περιβάλλον - Νομοθεσία Δικαιώματα του Έλληνα Πολίτη», Νοέμβριος 1987
- Κανονισμός Δήμου Αστακού, απόφαση 152/1999 Δημοτικού Συμβουλίου / 17/1999
- Κανονισμός Δήμου Ναυπάκτου, 415/93 απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου/ 23-12-1993
- Καρβέλης Διονύσιος - Γιαννόπουλος Γεώργιος «Αρμοδιότητες περιφέρειας σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος», Διατμηματικά μεταπτυχιακό πρόγραμμα Πανεπιστημίου Πατρών 1998
- Κώπη Γ. «Οικονομική της προστασίας του περιβάλλοντος», εκδ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ 1975
- Μάνεση Αρ. «Ατομικές Ελευθερίες», 1981
- Νομαρχία Αιτωλ/νίας «Αιτωλοακαρνανία Παρόν και Μέλλον», Μεσολόγγι 1988
- Παναγοπούλου Θεόδωρος «Δίκαιο προστασίας περιβάλλοντος», εκδ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα 1997
- Παναγοπούλου Θεόδωρος «Περί της αιτιολογίας των διοικητικών πράξεων», εκδ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα 1976
- Παπαϊωάννου Δημήτρης «Εισαγωγή στην επιστήμη του περιβάλλοντος» τόμος Α' Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών 1994
- Περιοδικό «Οικονομικός Ταχυδρόμος» φ. 1974/28-11-1974, 12-13
- Ράνος Κ. «Οικονομία και Περιβάλλον», Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών, 1994
- Ρώτη Ν. «Η συνταγματική κατοχύρωση της προστασίας του περιβάλλοντος», Αθήνα 1979
- Σιούτη Γλυκερία «Δίκαιο Περιβάλλοντος», εκδ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα 1993
- Σιούτη Γλυκερία «Η συνταγματική κατοχύρωση της προστασίας του περιβάλλοντος», εκ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα 1985
- Σκούρης Βασίλειος -Τάχος Αναστάσιος «Δίκαιο προστασίας του περιβάλλοντος», εκδόσεις Σακκουλα, 1995
- Τσουραμάνης Χρ. «Σημειώσεις Οικοανάπτυξης», ΤΕΙ Μεσολογγίου 1996